J
XXX
VIII
18/h

37728/B/1

J. XXXVIII

18/h

MORTON, R.

Part of his
Opera medica

pt 5

192(41)

4993

GUALTERI

HARRIS

MED. DOCT. CELEBERR.
Coll. Med. Lond. Socij, atque Cenſoris;

TRACTATUS
DE
MORBIS ACUTIS INFANTUM

VARIIS OBSERVATIONIBUS
Illuſtratus.

EDITIO NOVISSIMA PRIORI MULTO AUCTIOR.

GENEVÆ,
Sumptibus PERACHON & CRAMER.

M. DCCXXVII.

REVERENDO ADMODUM

IN

CHRISTO PATRI,

ERUDITISSIMOQUE DOMINO,

D. SIMONI

Epiſcopo Elienſi.

CUM illuſtriſſimus, ornatiſſimus, mihique maximè benevolus, *CAROLUS MARCHIO VIGORNIENSIS*, qui priùs opuſculi hujus patrocinium ſuſcipere dignatus fuerat, repentino fato abreptus ſit: inter omnes, quos cultu ac veneratione ſummâ proſequor, nemo ſanè eſt, cujus nomini, honoris ergò, eundem libellum in lucem publicam rursùs proditurum libentiùs aut lætiùs quàm *TUO* dedicem. Tantis quippè Amplitudinis Veſtræ meritis obſtrictus ſum, ut dignum aliquod ſummæ Obſervantiæ teſtimonium quoquo modo reddere nequeam. Et profectò maximas inter vitæ meæ felicitates ſemper recenſebo (neque ea eſt præter dignitatem medicam Gloria) quòd officia mea medica, qualia qualia fuerint, Optimis quibuſdam Viris, & potiſſimùm Tibi, Reverendiſſimoque Archiepiſcopo Cantuarienſi, D. D. Joh. Tillotſono, Bonorum omnium Mæcenati (non ità pridem totius Angliæ Primati, nunc verò in Beatorum Sedes illuſtriores tranſlato) grata fuerint, perbenignèque accepta. Quin &, per vitæ curriculum, haud rarò obſervavi, probos integroſque viros, etiamſi ætate paulò provectiores, benevolentiâ quâdam innatâ, in me nimis eâ indignum ſæpiuſculè propendiſſe; iniquos verò improboſque, minimâ ſine causâ, impulſu quodam incitatos, inimicos mihi infeſtoſque ſæpiſſimè fuiſſe. Adeò ut verum id eſſe, quod Oratorum ſummi fuit effatum, compertum quidem habeam: *Amicitiam niſi in Bonis eſſe non poſſe.* Quinetiam, ſi moleſtiam nullam exhiberem, hîc referre non pigeret, Bonorum Proborumque unum, Eduardum Chamberlanum,

 L. L. D.

L. L. D. ſpectatæ virtutis virum, ſcriptiſque ſuis egregiis *Angliæ Notitiam* univerſæ jam Europæ illuſtrantibus clariſſimum, benevolentiâ adeò mutuâ, ac ſingulari, mecum diu fuiſſe adſtrictũ, ut monumento ſuo marmoreo, quod extrà Eccleſiam in pago juxtà Londinum ſito, & *CHELSEY* dicto, ſibi pluſquam octogenario erigi curaverat, me *Amicum Amico* inſcribi voluerit.

Si rerum humanarum derepente pereuntium quævis ſummam noſtram ſollicitudinem mereatur, certè Amici jactura præ aliis quibuslibet eſt dolenda. Et ratio potiſſima, cur ſenes congerendis utcunque pecuniis ita ſint proni, cur alieni ita ſint identidem rapaces, ea eſſe videtur, quia multas aſſentationes, multa Amicorum ſimulachra, plurimumque ſaltem cultûs & obſequii, ſenibus grati ac naturâ illis debiti, comparabit *Regina* illa *Pecunia*; quanquam nullæ opes Amicitiam fidam conciliare, nullæ *virum Bonum, alterumque ſui ſimilem* poſſunt effingere. Nôrunt videlicet ſenes, quàm rara ſit optabilis illa Benevolentia; cùm *ex omnibus ſæculis vix tria aut quatuor Amicorum paria* Antiquitas commemoraverit.

Quicquid verò de moribus alienis ſit ritè ſtatuendum, noſtrum quidem eſt, & in poteſtate ferè noſtrâ, noſmetipſos præſtare ſaltem mediocriter Bonos; æquiuſque videtur, & multò conſultius, unumquemque dare operam, ut Seſe quàm Mundum, meliorem reddat.

Alii itaque indomitâ Honorum cupiditate flagrantes, ſimulandi artificium accuratè ediſcant, omniaque ſtudiosè agant ad gratiam conciliandam; alii *Summum Bonum* in Voluptate collocantes vitam brevem, noxiis utique & imprudentibus delectationibus, multò breviorem reddant; alii ſalutem Patriæ, pro quâ tot egregii, magnanimique viri, multis retrò ſæculis, ultrò occubuerunt, rebus poſtponant propriis; alii denique inexplebili lucrandi ſiti ſemper exardeſcant, ac ſi vitam immortalem, inter omnia ſenio collabentia, ipſi ducere haud dubitarent; aut ſi gaudium morienti ſempiternũ eſſet, omnium rerum copiâ ſuperbientem decedere, hæredemque prodigum poſt ſe relinquere. Hoc ſaltem probè novi, notitiâ rerum aliquali edoctus, neminem in hâc quà patet terrâ felicem eſſe poſſe, neminem perturbationum expertem, jucundamque agere vitam, niſi qui ſuavibus mundi incantamentis magnoperè ſibi interdicit, niſi qui frœnum injicit cupiditatibus, qui Virtuti ſeſe conſecrat, morumque probitatem amplectitur.

Sed moleſtiam nimiam haud licet faceſſere, Tibi ſcilicet principi bonarum literarum Antiſtiti, cui nulla laxatio curis, ſtudiiſque datur ſacris, qui non modò Concionibus ſalutiferis, ſingulis ſeptimanis habitis, ætate quamlibet multum ingraveſcente, prodeſſe omnibus etiamnùm ſtudes, doctrinamque verè cœleſtem jugiter promulgas, ſed & ſum̃am bonorum omnium laudem ac admirationem conſecutus es, tùm propter libros complures pietati, benèque vivendo inſervientes, tùm propter Com̃entarios imprimis illos admirandos, quibus Sacras Scripturas veteris Teſtamẽti, ſapiẽtia ſenili ac cõſum̃atâ, præ aliis fortè univerſis Doctoribus, expoſuiſti.

Diu benèque valeas, Reverendiſſime Præſul, in Eccleſiæ decus, & Reipublicæ utilitatem, liber à com̃unibus ſenectæ incom̃odis, quantum humana fert natura, & certiſſimè im̃unis à morbidis omnibus cruciatibus, quos *intemperans juventus* neceſſariò ſecum ducit, *effœtum corpus tradens ſenectuti.* Ita eſt mihi ardenter in votis, qui me ſanctè profiteor, *Paternitatis, Amplitudiniſque Veſtræ,*

Humillimum, Devotiſſimumque Cultorem, GUALTERUM HARRIS.

PRÆ-

PRÆFATIO.

SI prior hujus libelli editio à doctis nonnullis fuerit fortè benigniùs excepta, typiſque tranſmarinis quibuſdam mandata : ſi epiſtolas aliquot ornatiſſimè ſcriptas à Medicis Præclariſſimis longè diſſitis, propiùſve degentibus, ſtudio faventes meo, ut aliquibus quadantenùs proſim, contigerit accepiſſe ; id omne ſolito multorum candori, aut ſummæ quorumdam virorum excellentium, moribus optimè compoſitorum ; atque in delictis alienis humaniter cæcutientium, bonitati acceptum refero. Nihil enim quantumvis eximium, ſcriptoque exquiſitum, nedùm imperfectum, animos inflare noſtros, ſuperciliumque attollere debet. Etenim ſumma hominum ſapientia ac ſcientia ea quidem eſt quæ inſipientiam atque inſcitiam communem ob oculos proponit. Et quò aliis quiſquam in hâc rerum Ignorantiâ, ac rectæ rationis inopiâ percipiendâ, eſt ſibi magis conſcius, eò aliis illum Superiorem, facilèque primas in ſcientiis obtinere cenſeo.

Quamobrem alii ſibi placeant, probè intelligere, cur Globus hic terreſtris in certo univerſi loco naturaliter permaneat, neque pondere ſuo graviſſimo in quamcunque partem aeris fluidi, quaquaverſùs circumfuſi, unquam declinet ; quâ porrò ratione levis compreſſio Athmoſphæræ tàm immenſum pondus æquabiliter ſuſtineat? alii terras illas incognitas in penetralibus telluris abſconditas, aut ſimilia tenebris obducta, nullis teleſcopiis pervia, profundo ſuo ingenio accuratè deſcribant ; alii facilè complectantur, quid ventos agitet in tantos nonnunquam turbines, undè adveniant venti, quò tam celeriter avolent, quid denique vires illorum concitatas ſubitò fran-

gat. Alii aliter diſquiſitiones ſuas collocent, magnamque ingenii admirationem indè comparent. Quod ſi quippiam Philoſophia vera pro Poſtulato tradat, ſi Axioma pro certo ſtatuat, quòd notitiam omnium promeretur, id præ aliis eſt, aut ſit potiſſimum, tranquillum, *ſcilicet*, animum quantivis eſſe pretii, & virtutem innocentiamque, *quantumlibet vulgò ſpretas, quantumlibet hanc puerilem habitam*, blandiſſimis vetitorum lenociniis tantò antecellere, quantò lucem tenebris ſplendidiorem, quantò firmam corporis valetudinem adverſiſſimæ magis expetendam.

Cæterùm ſi qui ingenio pollentes, artemque medicam penitiſſimè callentes, conatus in hoc opuſculo meos nihil præclarum, aut laudabile, nè invidiâ dignum, produxiſſe contendant, equidem illis admodùm facilè aſſentior, nimirùm comperiens multò facilius eſſe, magna conſcribere volumina, verborum floſculis, argumentis variis, copioſis Autorum citationibus, & plurimâ delectatione referta, quàm opellam aliquam parvulam inſigni hominibus uſui, commodoque univerſo futuram.

Et ſi diſquiſitiones meæ, ut ut tenues, at benevolæ, quòd volui infantibus innocuis beneficium minùs aſſecutæ fuerint, non mediocris eſt operam ludenti conſolatio, innoxios illos mortuos, nullâ diligentiâ reſtitutos, à moleſtiis omnibus & inſidiis, quibus parentes ſui nunquam non exponuntur, in æternum liberari, ſuperaſque illos Beatorum ſedes, domiciliis his fragilibus longè anteponendas, illicò capeſſere. Quinimò minimè diſſiteor, ſi talia conjicere liceat, Deum Optimum Maximum, cujus beneplacito tàm inferiora, quàm ſupera omnia jure merito parere debent, parvulis innocuis haudquaquam infenſum, ſed ex immensâ ſuâ miſeris mortalibus Benevolentiâ ac Miſericordiâ, tantam generis humani multitudinem, quæ noſtrâ opinione præmaturiùs videtur occumbere, in cœlos clementiſſimè abripere, nè tenelli illi deinceps pubeſcentes in ſocietatem aliquam improbam aliquandò cooptarentur, nè contagio ſceleratorum pervagante contaminarentur.

*Certè Animarum verè Innocentium numerus penè infinitus ex hâc terrâ in cœlos indeſinenter emigrabit, ſi verum ſit, * tertiam ad minimum*

nimum

* Vide *Granti* computationes ſeptimanatim morientium *Lond. Angl.* ſcriptas.

nimum generis humani partem (ante ſeptimum ætatis annum, gravi corpuſculi onere, animæque ergaſtulo ſolere liberari; utcunque adultorum nimis pauci, ſeriùs morientes, magnorum criminum vix expertes, nedùm ab omni culpâ Innocentes, fuerint pronunciandi.

Et quidni Infantes, innocentes natos, innocentes morientes, feliciſſimos exiſtimemus, cùm in ea nos tempora inciderimus, quibus tot ſanguinis humani torrentes per totam, quàcunque patet, Europam quotannis diffunduntur, alterâ contendentium parte pro aris & focis, neceſſario decertanti, alterâ indomitâ atque effrænatâ dominandi libidine ſemper flagranti, adeò ut Infantulus quidam Londini, *ſex tantùm menſes natus, ante has rerum publicarum incœptas perturbationes, paulò poſt obitum Caroli Secundi, nuperi Hiſpaniæ Regis, inter collocandum Regem Borbonienſem per fas & nefas in Imperio Hiſpanico, ſpectantibus interim pauliſper tot populis tanta Europæ pericula quaſi oſcitanter, atque Senatu noſtro impavido magnanimoque ea haud ægriùs dein ferente; Infantulus hic, inquam, miſerias cladeſque impendentes fortè præſentiens, poſtquam paroxyſmo convulſivo liberatus fuiſſet, veſperâ tunc Feſtum Chriſti Natalitium præcedente, per quartam horæ partem nunc* O DEUS, *nunc* O JESUS, *clarè ac diſtinctè exclamaret: oculis tunc ſuis ad cælos verſis, lacrymis pluribus profuſis, manibuſque, aut manu alterutrâ, tanquam orantis, intereâ elevatis. Hæc fidem facilè ſuperantia non modò mihi retulit, aut confirmavit, pater ipſius infantis, Dominus* Edgworthus *Tribuni militum in ſatellitio Regio locum tenens, & quem priùs Bruxellis,* A. D. 1693. *febre acutâ penè confectum, ac maximè deploratum à duobus Medicis inclytis habitum, Deo benedicente, Conſilio meo reſtitueram; ſed & amborum parentum, nutricis, ancillæ domeſticæ, vicinæque matronæ, adſtantium teſtimonia jurejurando veritatem facti nemine poſtulante comprobantia, apud Cuſtodem pacis D. Richardum Bucleigh, Equitem auratum reddita, in tabulas fideliter ſunt relata.*

In hoc Tractatulo, pariter atque inſequentibus obſervationibus, nomina ægrotantium conſultò quidem omiſi, utpotè rem nullius momenti ad illuſtrandas narrationes, aut curationes clariùs deſcribendas.

Quippè

Quippè congruum videtur. ut illuſtres maximè viri ac fœminæ, liberique eorum, veſtitu potiùs nitido quàm ſordido, ſani quàm morbidi, in conſpectum publicum prodeant.

GUALTERI

GUALTERI HARRIS M. D.

Celeber. Col. Med. Londin. Soc. atque Cenſoris.

TRACTATUS *DE* MORBIS ACUTIS INFANTUM.

CUM æſtate dudùm elapsâ verba fortè fecerim peritiſſimo conſummatiſſimoque Medico Domino D. *Sydenham*, de ſucceſſibus repetitis, quos in medendis *Infantum* periculoſioribus affectibus ſæpenumerò fueram expertus, ſanè Magnus ille Vir attentè percontatus eſt, quânam ego methodo uti ſolerem in re adeò hactenùs deſideratâ, & cujus plenam notitiam (ne quid graviùs dicam) Medici omni laude digniſſimi vix ac nè vix quidem ſunt aſſequuti. Cui ego tùm protinùs methodum, quæ præ aliis mihi placuit, lubentiſſimè exponebam. Re tandem ab eo perpensâ, ac in praxi ſuâ tunc examinatâ, ille non modò methodum noſtram non improbabat, ſed & eam aliis perutilem fore, experientiâ ſuâ propriâ jam confirmatus prædicabat, atque litteris me eandem conſignare magnoperè hortabatur. Tanto igitur Autore calamum pro virili aſſumo, & ſaluti tenerrimorum, quantum in me eſt, verè inſervire ſtudeo.

Scio quàm leviter delineatam, imò incognitam ſanè provinciam perluſtrare

ſtrare contendam, cùm pueruli ac maximè infantes ægrotantes nihil quicquam obſtrepent, ad diagnoſin luculentam, niſi quod querulis vagitibus, & protervitæ incerto idiomate, poſſimus expiſcari; quapropter Medici non pauci nominis ampliſſimi, palam ſunt nobis aliquandò profeſſi, ſe Pueris febricitantibus, ac præſertim recens natis viſendis advocatos invitâ quidem Minervâ, tanquam ad myſterium neſcio quod evolvendum, aut inſanabilem aliquem affectum ſanandum, plumbeis pedibus accedere ſolitos.

Minimè dubium eſt, ægritudinum puerilium curationem exquiſitam perindè omnibus exoptandam eſſe, ac aliud quicquam quod in arte medicâ hactenùs deſiderari videatur. Nec modò viri opulenti, qui terrarum & latifundiorum ampliſſimorum hæredes aut exoptant, aut ſoſpites conſervare volunt, in hâc re plurimum ponunt, verùm & parentes univerſi στοργῇ ferè invincibili erga ſobolem ſuam exardeſcunt, atque in tutelam eorum tanquam propriam ſuſpirant. Quamobrem ſi facem utut exiguam mihi detur accendere, quâ alii egregiis animi dotibus ornati opus hoc tàm imperfectum limato ſuo ingenio perpoliant, ac magis abſolutum reddant, incœpti neutiquàm pœnitebit, & boni id ego conſulam.

Quiſquis igitur Infantium minimorum ſymptomata, quæ manifeſtò ſe produnt, diligenter expendet, qui craſin illorum molliculam, ſimpliciſſimam diætam attentè conſiderabit, non ita arduum & difficile perſum hoc fore comperiet, ut falsâ imaginatione ductus priùs exiſtimabat. Etenim aſſerere non verebor morbos illius ætatis genere pauciſſimos eſſe, & gradu tantummodò differre; imò curationem puerorum multo tutiorem ac faciliorem, quàm virorum & mulierum.

Inter ætates, ut ſenilis alterationem qualemcunque in melius ægerrimè ſuſtinet, propter partium omnium ſolidarum ſiccitatem & duritiem, atque ſaxeam ferè temperiem, ita mollities juvenilis, & tantùm non mucilaginoſa teneritudo alterationibus omnimodis recipiendis proculdubio apta nata eſt. Siccus utique eſt ſenex iis omninò in partibus, quibus infans humore excellit; nimirum oſſibus, membranis, ligamentis, arteriis, venis, nervis, ipſiſque carnibus; quandoquidem vel oſſa infantum cartilagines potiùs dici mereantur; cùmque humido tàm primogenio, quàm adſcititio adeò abundent, adeò mollia & fluxibilia ſint eorum corpuſcula, certè illorum temperamentum omnium humidiſſimum eſt ritè ſtatuendum.

Et quemadmodum temperies puerorum humidiſſima eſt, haudquaquam verear pronunciare, morbos illorum univerſos ejuſdem generis eſſe, ab unâ eâdemque causâ produci; quòdque prout partes corporis diverſæ, ſint ſuperiores, ſint inferiores, hâc vel illâ ægritudine affici ſoleant; prout nempè ventriculus, inteſtina, pulmones, caput, & nervi, maximè urgentur, aut malè ſe habent, idem reverà morbus quamplurima nomina ſortiatur.

In quâ aſſertione, ne paradoxon inconſultò ſuſtinere videar, *Hippocratem* ipſum, libro de Flatibus de unâ eâdemque universâ morborum causâ diſſerentem audiamus, Τῶν δὲ νόσων ἁπάντων, &c. *Morborum omnium unus & idem*

idem modus eſt. Locus verò ipſe eorum differentiam facit. Quare videntur quidem morbi nihil ſimile habere, propter diverſitatem ſcilicet locorum, quàm ſit tamen una morborum omnium ſpecies, & cauſa eadem.

Quocircà ſi humidi puerilis naturam paulum examinemus, id in nullam aliam putredinem, niſi aceſcentem, degenerare aptum, liquidò conſtabit. Quemcunque enim affectum pati deprehenduntur Infantes, hoc vel illo nomine inſignitum, raró aut numquam eis deeſſe fœces Acidum redolentes, & maximè ab initio ructuum acidorum copiam, obſervare potui. Rursùm liquores fermè omnes in putredinem tendentes, acorem antè omnia contrahere ſolent. Imò lac ipſum, proprium ſenectæ ætatis pabulum, ſi aliquantò diutiùs aſſervetur, ultrò coaceſcit, & ad ignem ſine acido quocunque inſtillato ſpontè coagulatur. Porrò ſymptomata infantum ſingula acido, ut parenti legitimo, ortum ſuum debent.

Addatur his tonus ſanguinis debilior, & craſis nimium infirma, ita ut ſpiritus in eo hoſpitantes nondùm eò prædominii devenerint, ut functiones aut munia ſua debitè obire, aut quoſcunque humorum motus irregulares à cauſis vel externis vel internis ſuſcitatos poſſint ipſi vi propriâ componere. Liquor nempè vitalis, muſti in morem, priuſquam ad debitam ἀκμὴν exaltatus in acorem præternaturalem facilè degenerat; neque tamen idem ità difficulter, tempeſtivâ artis ope, in ordinem redigitur.

Et meherculè *tempeſtivorum* auxiliorum uſus & emolumentum in ſingulis ætatibus ægrotantium, nunquam ſatis inculcari poteſt, quia principiis morborum ſive Chronicorum, ſive Acutorum peritus Medicus facilè ſubvenit, quemadmodùm ſcintillæ primæ cujuſvis incendii, quantùmvis magni, facillimè extinguuntur; quandoquidem vel minima mora devaſtationibus conflagrationis incredibilibus, ex ſcintillulâ primò contemptâ locum præbent. Idque ego ſæpenumerò expertus, ſanctè affirmare poſſum, me diù obſervâſſe in acutis omnium morbis, quibus tempeſtivè ſatis accerſitus fuerim, felices admodùm ſucceſſus, & curationem paucis diebus peractam, modò ægrotus & adſtantes imperatis fideliter obedirent, & ſi viſcera fuerint mediocriter ſana. Quòd verò Febres ipſæ continuæ in primo illarum exortu, ſi rectè tractentur, facilè averruncari poſſint, frequens mihi occaſio periclitandi exhibebatur, cùm Familiæ Regiæ Sereniſſimi *Gulielmi Tertii*, per quinque annos, durante bello poſtremo inter Fœderatas & Gallicas copias, cura mihi mandaretur. Etenim famulos ferè omnes, quotcunque fuerint, ſæpè admonebam, ut me ſub primum Febris inſultum, illicò accerſerent. Neque *plumbeis* pedibus advenire ſolent nuncii, quando ægroti cum Medico gratis conſilium ineunt; ſecùs quàm vulgò fit *Londini*, ubi populus (ita uſu iniquo comparatum eſt) Pharmacopolarum aut muliercularum peritiam amat aliquandiu experiri, dum in extremo diſcrimine verſentur, priuſquam ad Medicos doctos confugiat, forſitan impenſæ non mediocris formidine deterritus. Eventus verò fuit, quòd ex quamplurimis, uno poſt alterum febricitantibus, inter expeditiones caſtrenſes, vix unus quidem illorum per æſtatem totam ad plures abiret.

Infantem intelligimus non modo ſtrictiori ſenſu, cum *Galeno*, unicum menſem natum, aut bimeſtrem, aut ad ſummum trimeſtrem, verùm etiam latiùs (uti vulgò fit) puerulum paulò provectiorem, nempè ad quartum uſque annum. Pueri nomine complector deinceps ad annum decimum quartum. Quò minor autem natu eſt qui malè valet, eò faciliorem fore morbi alicujus gravioris eliminationem, cùm experientiâ multiplici, tùm ratione ipsâ ſuffragante, edoctus conſtanter affirmo. Etenim in humido quàm in ſicco; in molli quàm in duro, quælibet impreſſio, ſive fuerit bona, ſive mala, citiùs perficitur, tametſi in ſicco, duroque eadem ſemel peracta diutiùs quidem permaneat. Facillimè, inquam, in morbos dilabuntur Infantes, & niſi aut ſeriùs aut imperitiùs tractentur, facillimè in ſanitatem reſtituuntur.

Diagnoſis affectuum puerilium, non ab ipſorum narratione, neque tàm ab explorato pulſu, aut ab urinæ curioſo examine, quàm à nutricum & mulierculàrum iis aſſidentium reſponſis eſt extorquenda. Quippè nôrunt fœminæ an nauſeâ & vomitu, & quamdiu laborârint; an lac vel cibum coagulatum rejecerint; an importuni vagitus, vigiliæ, & inquietudo, torminibus ventris eos excruciari indicârint; an ructus acidi, vel ſingultus emittantur; an tuſſis adſit; an ſedes vel pauciores, quàm par eſt, vel frequentiores fuerint; quo colore demùm inficiantur, an albidæ, viridеſcentes, vel bile ſint admodum ſaturatæ. Nôrunt an ſiti præternaturali, & proindè Febre detineantur; an ulcuſcula in ore (aphthæ dictæ) latè ſerpant, atque inter cibandum moleſtias creent. Percontanti reſpondebunt, an inſultus membrorum Epileptici dicti, majores vel minores, diuturniores aut breviores, repetiti vel rariores, puerilia corpora jam corripuerint; conſpicere poſſunt, an Gingivarum pars aliqua plurimùm albeſcat, aut intumeſcat, & proindè an Dentitionis ſit tempus quo malè ſe habent; denique an quid alicujus momenti, ſive ſit tumor abdominis, aut alterius partis, ſive exanthemata qualiacunque, aut puſtulæ, vel color ictetitius, aut phlegmonodes, inſtar Roſæ quam dicunt, extra ſeſe prodat. Reliqua pleraque ad ſpeculationem ſubtilem, quàm ad praxin, mihi quidem videntur magis attinere.

Incertæ verò diagnoſεως (quæ multum obtinuit) querela non tàm à ſymptomatum defectu, quàm à præpoſterâ ac ineptâ medendi ratione ortum ſuum duxiſſe videtur. Sub hoc enim prætextu, & velo Medici ſæpè ignorantiam & errores ſuos quoquo modo celare nituntur. Neque excogitare equidem poſſum, quâ ratione ſummum Numen omnia gubernans & proſpiciens, & in miros agendi ordines res quaſque optimè diſponens, quodque ipſis beſtiis, & inſectis omnium viliſſimis nativam quandam & ſufficientem ſeſe conſervandi ſagacitatem communicare dignatum eſt; quorsùm, inquam, humani generis Gynecæo æquam & idoneam conſervationis rationem voluerit deficere, quæ in aliis univerſis tutandis ſuppetit.

Quod ad Pulſum puerorum ſpectat, is naturaliter quidem, aut leviſſimâ quâvis ex causâ eſt celeberrimus, ut quodam modo febricitare nunquam non videantur. Prætereà, iſtâ morum protervià juniores fermè omnes ſunt præditi,

dici, ut carpum eodem ſitu, motûs expertem, vix momento plerique ſuſtineant ad pulſum attrectandum. Denique tot ſunt quæ eorum Pulſum accelerant, vel aliàs immutant, ut ſententia exindè lata ſit ut pluimùm fallax futura.

Urinæ puerorum ſanitate rectâ gaudentium ſunt craſſiſſimæ, ut ſi eas inſpiciat curioſus quiſquam hujus rei neſcius, affectum quempiam graviorem ſubolebit, cùm interim valetudine jam fruantur ſecundiſſimâ. Infantum urina unà cum fæcibus inter pannos continuò redditur, atque excoriandis ſuis femoribus, quàm profundo hariolatoris examini potiùs inſervit.

Ut morbos eorum rectiùs inveſtigemus; cauſæ procatarcticæ notitia non eſt in totum prætereunda. Ea autem potiſſimùm refertur ad diſpoſitionem tàm maternam quàm paternam, quâ principia prolifica tùm temporis conſtabant, cùm conceptus ipſe primùm tranſigeretur; ac deindè ad illud alimenti genus quod in utero materno vitæ & motûs ſtamina inchoantibus, per umbilicum, vel etiam poros carnis, nè dicam cutis, tunc apertiſſimos tranſmiſſum fuerit ad nutritionem debitam fœtui præbendam.

Nemo eſt qui inficias ibit, morbos dari hæreditarios, à parentum altero prognatos: quis dubitet, quin arthritis, epilepſia, calculus, phthiſis, &c. à fonte paterno in filiolos nonnunquam profluant? Integræ familiæ ex eâdem proſapiâ oriundæ, ſæpè eodem morbi genere vitam claudunt. Scilicet ſemen prolificum ſæpè diatheſin morboſam fœtui adeò clavo trabali infigit, ut nullâ unquam arte vel induſtriâ in poſterum amovèri queat. Verum qui progeniem fortem, vegetam, & perquàm ſanam pecuniis anteponunt, à traduce Epilepſia, à Scrophuloſis, & Leproſis genitricibus imprimis caveant.

Hæreditariæ verò labis pueros ab ortu inficientis nullam exiſtimo cauſam eſſe frequentiorem, quàm quæ à matre in utero geſtante participari ſolet. Prægnantes enim mulieres mille erroribus in victu ſunt pronæ, mille caſibus fortuitis expoſitæ, quibus aut terrefactæ, aut aliàs illæ læſæ, injurias indelebiles fœtui à tenerrimis unguiculis ſæpè ſæpiùs communicant. Quàm abſurdis enim deſideriis interdùm urgentur prægnantes? Hæc carbones, illa gypſum, tertia cineres devorat, & in ſummis deliciis habent; hæc carnes, illa piſces crudos comedet; imò non defuêre, quarum appetitus adeò enormiter fuit depravatus, ut nullum edulium eas reficere poſſet, niſi quod ex corporis humani parte aliquâ calloſâ conſtaret. Quinetiam quanta imaginationis vis in Gravidis pollet, quot portenta produxit? Maculas omnis generis fœtibus impreſſas unuſquiſque in viâ quotidiè conſpicit. Atque ſi hiſtorias Gravidarum admirabiles ubicunque colligere mihi nunc eſſet animus, hoc eſt, ſi ſub umbrâ eruditionis copioſæ memet tanquam inſatiabilem librorum helluonem magnoperè venditarem, locus eſt jam à cœpto doctè deflectere, & in amplum campum, utut alienum, exſpatiari. Sed malim inſtitutum rectà proſequi, & brevitati ſtudere, quàm plurimis verborum ambagibus, atque Autorum diù tritorum citationibus ineptis, ſcientiæ falsò ſic dictæ oſtentationem facere. Quippè ſemper ratus Doctiorem reverà quenquam eſſe, qui de re unâ aut alterâ ex proprio penu ſcit verum pronunciare, quàm qui mille autorum

litigantium ſententias, indiculorum quantumvis peritus, noverit congregare.

Genitrices iſtæ, que in hoſce appetitûs depravati effectus magis ſunt proclives, eam labem fœtui inurunt, quæ non niſi temporis medicantis ope in ſolidum eſt eluenda. Pauperculæ, quarum animos à melancholiâ detinet labor, vel miniſterium aliquod quotidianum, & quarum victus tenuior eſt & ſimplex, depravationes recenſitas minimè omnium experiuntur. Præ cæteris hyſtericæ mulieres (quibus annumerare poſſumus longè majorem earum partem quæ cuticulam lautiùs curant, otioque liqueſcunt, & quarum ſanguis lento torpore perindè coaceſcit, ac ſtagnantes aquæ putredinem ſubeunt) diatheſin morboſam fœtui unà cum primis naturæ rudimentis nunquam non communicant. Siquidem *mali corvi malum* (ut aiunt) *ovum*.

In cæteris animalibus innata generis bonitas proli certiſſimè transfertur, partim quia victus eorum ſimpliciſſimus eſt, & partim, idque potiſſimùm, quia mas naturæ leges inviolatas univerſim ſervat; neque eſt piaculi iſtius reus, ut gravitandi fœmellæ ſe unquam commiſcere voluerit, poſtquam ſive odore, ſive inſtinctu ſuo admodùm ſagaci, nè dicam rationali, fœmellam utero ingraveſcere ſuboleverit. At verò genus Humanum (cujus ratio intumeſcens plerumque dictat criſtas in ſublime erigere, & præ ſe brutum omne ſemper aſpernari) quovis hirco ferè ſalacius, indomitam ſuam libidinem adeò neſcit gubernare, ut à primâ conceptione ad ipſum parturiendi momentum, fœminam vix deſinat importuniùs exagitare. Hinc viri toroſi & vegeti prolem valetudinariam non raró progignunt. Hinc annoſi ſenes, ſcilicet ab effrænatis amplexibus (benigno naturæ favore) jampridem emancipati, liberos rectiùs valentes ex effœto ſuo ſemine plùs ſemel procreant, quàm juvenes utcunque ſtrenui, atque æſtu venereo flagrantiſſimi ſolent.

Poſt cauſam procatarcticam prædictam, à principiorum generationis conditione ac ſtatu deducendam, aut à matre gravidâ plurimùm pendentem, cauſæ eorum affectus propiùs reſpicientes ad quatuor capita referri poſſunt. 1. Ad frigus ſuſceptum. 2. Ad lac nutricis nimis craſſum. 3. Ad carnis deglutitionem præmaturam. Et 4. ad inſanam matercularum, ac nutricum plerumque indulgentiam, in pitiſſatione vini, aut liquoris alicujus ſpirituoſi, ſuis infantibus non raró permittendâ.

Et primò frigus ab iis facillimè ſuſceptum, idque frequenter ab aëre veſpertino, viam ſæpiſſimè ſternit affectibus febrilibus, quibuſcum jactari ſolent infantes. Quandoquidem nullo naturali veſtitu, prout cætera animalia, matris utero nudi prodeant, ratio, vel potiùs natura ſtatim dictat, ſobolem adeò ope propriâ deſtitutam, alienam eò magis neceſſariò requirere, atque involucris admodùm calidis eſſe ſartam tectam conſervandam. Prætereà aëris mutabilitas, & viciſſitudo continua nunc caloris, nunc frigoris apud nos ſe invicem excipientium apertè monent, nos

nos cunctos maximè ſollicitos eſſe oportere in protelandis aëris injuriis. Quò tenerior enim eſt alicujus, etiam adulti, natura, eò magis ſubjicitur externis aëris impreſſionibus. Verùm tenerrima omnium & molliſſima eſt infantum craſis; & niſi ſumma adhibetur cura in veſtimentis adaptandis, non ſplendidis & ſumptuoſis, ſed calidis atque ætati idoneis (idque potiſſimùm in pueris honeſtè natis) morborum inſultus veſpertino frigori debitos non diu effugere poſſunt. Atque amictûs exquiſita ratio (quicquid contra obſtrepent athletici nonnulli) ſingulis ætatibus ità neceſſaria videtur, ut qui valetudine minùs firmâ per totam vitam langueſcunt (in quantum mihi obſervare licuit) utplurimum ſpiritum diutiùs ducant, & frequentiùs in ſenectutem vergant, quàm qui ſanguineo, carnoſo, & temperamento robuſtiſſimo, hoc eſt, optimo ſint naturâ præditi. Quod nihilo magis quàm ſummæ veſtimentorum illis curæ, his incuriæ, meritò attribuendum eſt.

2. Nutricis lac nimis craſſum. Etenim ſi nutrix vino aut poculis ſpirituoſis ebibendis dedita ſit, lac ejus repentè flammis ſuccenditur, & per mammas ignes ferè inextinguibiles lactentibus facilè tranſmittuntur; ſin eadem mariti amplexus intempeſtivos, durante lactationis tempore, laſcivior admittat, menſes ex coitu irritari ſolent, & productà lac corrumpitur, & coaceſcit, atque aliorsùm derivatâ lactis materiâ id ſenſim diminuitur, ac ſtrigoſus infans victu incongruo aliquamdiu laceſſitus multoties enecatur. Si denique nutrix hyſterica ſit, hoc eſt, teneriori & delicatulo temperamento prædita, ut ut caſta ſit, ac ſobria, tamen lac degener, & craſſius, tandem aliquando ex ipsâ temperie eſt evaſurum. Quanto igitur diſcrimine verſatur univerſum lactentium genus. In quàm lubrico exponitur prolis innocuæ ſalus! Mehercule ex hâc, & cauſis illicò recenſendis fieri ſolet, quòd pagorum in viciniâ *Londini* campanæ funebres ferè ſemper ſonare audiantur, ob infantem aliquem innocuum nutricis errores immeritò luentem, ac non aliâ de causâ fato jam defunctum, quàm quòd nutricem nactus ſit minùs ſobriam, immundam, protervam, aut morum turpitudine aliquâ coinquinatam.

Quinetiam ex eiſdem cauſis pendebat obſervatio, quàm non ità pridem fecit fide dignus Theologus, duodecim mille paſſibus à *Londino* Parochiæ Rector, qui cùm animi dolore graviſſimo mihi ſeriò narrabat, ſuam Parochiam limitum ſpatio, & numero incolarum non parvam, atque in aëre admodùm ſalubri ſitam, fuiſſe ſub primum ejus adventum infantibus lactentibus quaquaversùs repletam, & nihilominùs intrà ſpatium unius anni ſe univerſos (duobus tantùm exceptis; & unico ſuo libero; quem parùm firmum curæ meæ, ex quo primùm natus eſt, non inauſpicato commiſerat) tumulo mandâſſe, nec non eundem numerum infantulorum ſtatim bis ſuppletum (pro more nutricum mercedi ſoli inhiantium) ex urbe per totum terrarum orbem fortè maximâ, & ſemper inexhauſtâ, ſe eodem iſto anno terræ parenti ante diem reddidiſſe.

Ad hæc craſſities lactis, undecunque nata, nequit non ſecum trahere di-

verſi

verſi generis incommoda, cùm infantum corpora præ omnibus aliis continuò fluida eſſe debeant, cùm ductus tenuiſſimi chylo transferendo deſtinati ſint aperti conſervandi, cùm denique craſſities ipſa alimenti præternaturalis adverſa ſit naturæ infantum fluidiſſimæ, atque obſtructionibus primarum viarum quibuſcunque locum præbeat.

3. Ad præmaturam carnium, nè dicam eſum, utpotè in edentulis, ſed deglutitionem. Eſt autem res perquam admirabilis, quòd matres infantes ſuos victu ità prorsùs incongruo & omnifariam improprio, penitus jugulare non vereantur, quos tamen ità perditè amant, ut illorum amore planè inſanire conſpiciantur. Quis enim ſeriò exiſtimet ſolidam tenacemque carnium ſubſtantiam infantibus tenellis commodam fore, qui nullos adhuc dentes ad maſticandum extruſos, vel ſi qui fortè extrudantur, minimè firmos habent ad opus maſticationis quadantenùs peragendum? Quiſnam ingenii acumine leviter prompto donatus, alimentum proprium virilis & inſigniter robuſtæ ætatis, tenerrimæ & ſimpliciſſimæ, ac viribus maximè infirmis præditæ, quomodocunque convenire pronunciaverit?

In omnibus ætatibus diætæ ratio exquiſita non eſt prorsùs negligenda; ſed quia juniorum temperamentum injurias ex eâ parte inflictas facillimè omnium ſuſcipit, atque vires affectibus reſiſtendis impares habet, ideò cautelâ diligentiori iis opus eſt ad iſtiuſmodi errores præveniendos. Ingluvies enim carnis præmaturè ingeſtæ cruditatum eſt feraciſſima, quæ voraci huic ætatulæ ferè inſeparabilis. Alimentum crudum & indigeſtum humorum putredinem neceſſariò progignit; ex quâ putredine non ſolùm lumbrici generantur, verùm etiam ſymptomata diverſa, & graviſſima, eaque valdè anomala, quibus miſelli intabeſcunt, ſæpiſſimè pendent.

Hìc obiter animadvertendum, cruditates infantum ex abundanti quotidiè accumulari, eò quòd nutrices ferè omnes ſtatim ab uſu victûs, qualiſcunque is ſit, eos obdormire nunquam non permittant.

4. Ad pitiſſationem vini, aut liquorum ſpiritibus abundantium imprudenter conceſſam. Hæc etiam cauſa, ſicut & præcedens, ad fatuam matercularum indulgentiam eſt referenda. Quippè augurantur, ea quæ ipſis bona & jucunda, & quæ cor ipſarum ſollicitudine oppreſſum exhilarare ſolent, neutiquam poſſe infantibus ſuis in vitium vertere. Quaſi verò eadem caliga omnibus pedibus aptari, quaſi crepundia viris, virilia pueris accommodari poſſint! Mehercùle bonæ iſtæ mulieres non ſatis advertunt, quàm dura ac tenacia ſint ſua tergora, & quàm molles & teneræ juniorum pelliculæ; nequaquam recordantur, quòd alterius alimentum (ut dici ſolet) fuerit nonnunquam alterius venenum; denique ex animo tollunt, quòd ſtomachus ſuus fermè oblatrans non niſi bovinâ quandoque ſatietur, cùm appetitus horum languens, & debiliſſimus, panatellæ ægrè digerendæ vix ſufficiat.

Quò propiùs verò ad ſenectutem quiſque vergit, eò magis illi vina moderatè ſumpta convenire ſolent. Quandoquidem calor ſenum languidus ſuccen-

ſuccendiculis ſpirituoſis planè indigeat, quæ ex vinò copioſè ſuppeditantur, ad naturalis illorum caloris tùm conſervationem tùm incrementum. Quapropter infantum naturæ, utpotè à ſenili longiſſimè diſſitæ, vinum eſt maximè alienum, quorum nervi omnes debiliſſimi illo facilè franguntur, & quorum tenera corpuſcula ſubtili calore vini aut ſenſim colliquantur, aut in flammas febriles præcipitanter ruunt.

Sed quanquam vinum ſit tenerrimæ huic ætati planè adverſum, nec non ſerum illud lactis vino Canarino confectum, tàm ſæpè ipſis infantibus à mulieribus conceſſum; tamen nequeo laudare, in regionibus his ſeptentrionalibus vitam ducens, quod *Galenus* non ſine ratione olim aſſeruit, utpotè in meridionalibus plagis degens, artemque medicam cum ſummâ laude & gloriâ ibi exercens; pueros ſcilicet *nè delibare unquam vinum debere, ante decimum quartum ætatis annum*. Nam vinum moderatè ſumptum puellis noſtratibus congruit & prodeſt, ventriculum illarum cruditatibus obnoxium, menſibus appetentibus, roborat & tuetur, & à lumbricis generandis ſæpè incolumes præſtat. Aurantia, limonia, atque acidorum omne genus, carnium frigefactarum nimius eſus, & maximè cum aceto, aut acetariis junctus, obſtructiones pertinaces noſtratibus ſæpè pariunt, & menſium periodos illas primas interpellunt, & cum gravi dolore, deliquiis animi, anxietate, ventriculi perturbatione, & vomitu, illas cogunt procedere, donec tandem illum fluxum, ſaluti omnium fœminarum tàm neceſſarium, penitùs ſupprimant.

Sunt qui vini uſum minimis indulgere volunt, eò quòd carnibus ità præmaturè veſcantur. Nempè coctionem cruditatum, quibus carnivori infantes ſunt proculdubiò obnoxii, plurimùm promovere, vel in hâc ætate, vinum apud illos cenſetur. Verùm an error unus ſit altero emendandus, an verò uterque potiùs non ſit aufugiendus, non tàm pluribus diſceptabo, quàm obſervationi eorum tradam, qui infantes pauperiorum victu ſimplici ac ſobrio neceſſario enutritos, cùm iis divitum, & luxu ſemper gaudentium, inter ſe conferent.

Sane vina omnis generis paulò liberaliùs ingeſta, quemadmodùm & liquores quilibet alii ſpiritibus referti, fermentum naturale ventriculi Puerorum deſtruunt, appetitum proſternunt, tunicas ventriculi comburunt, nec non eas, inſtar pergameni coram igne nimis arefacti, corrugant; ſed & tunicam nerveam (quod maximi in hoc caſu eſt momenti) ſummoperè lædunt, atque mediante hâc tunicâ univerſos corporis nervos labefactant, ſpirituſque animales in omnimodam confuſionem certo certiùs adigunt. Quod minùs omnium teneram hanc ætatem lædit, eſt vinum album, utpotè à veteribus frigidum appellatum, non verò abſolutè frigidum, ſed comparatè ad vina alia, ſive ſint rubra, ſive colore fulva aut flaveſcentia. *Galenus* autem pueros nè guſtare quidem vinum, ſicut paulò antè dictum eſt, rigidè imperavit.

Omnes cauſæ ægritudinum infantilium antecedentes, & mediatæ,

quotcunque reverà fuerint, aut excogitari potuerint, in unâ causâ proximâ & immediatâ tandem coaleſcunt, nimirùm in Acido longè latèque praepollenti.

Hiſtoria igitur affectuum graviorum, quibus plerumque corripiuntur Infantes, hoc ſe modo ferè habet:

Ventriculus illorum, à quâcunque causâ id primariò pendet, in Acidam intemperiem nunquam non faceſſit, unde fit quòd alimentum omne nequaquam in homogeneam chyli ſubſtantiam ritè conteratur, verùm in lac quoddam coagulatum, Anglicè, *à Poſſet*, continuò tranſeat. Inaequalis iſta chyli, aut nutrimenti conditio, aciditati praedominanti jugiter nitens, nauſeam, vomitiones, & ructus acidum redolentes, prae aliis omnibus parit. Si diutiùs res protrahatur, paulatim magis magiſque impalleſcunt, nec non quippiam flaveſcentis aut virideſcentis coloris admixtum decolor vultus oſtendit. Tùm flatibus intumeſcit ventriculus, atque eruptiones flatulentae ſursùm feruntur. Interim puſtula rubra una, aut altera (certiſſimum Acidi redundantis ſignum) in cuticulâ exurgit, in ſuperiori aliquâ corporis parte, nunc ſcilicet in genâ utrâvis, nunc in mento, nunc in fronte, aut in colli regione, aut quandoque inferiùs; atque infans in dies in deterius vergit. Sed & idem anhelat, & cum ſtertore aures adſtantium feriente nonnunquam ſpiritum ducit; quo quidem ſymptomate ſemper laborare deprehenditur (maximè ſi carnoſior ſit) quoties morbus in acutorum partes tranſit. Porrò tuſſiculâ levi, eâque ſiccâ, & nonnunquam ſuffocativâ, ſaepiùs urgetur: Siccâ quidem tuſſi ob acrimoniam humorum ramulos aſperae arteriae valdè ſenſiles continuò vellicantem; ſuffocativâ autem propter bronchia pulmonum ſeroſis humoribus in ea depluentibus, neque exitum invenientibus, graviſſimè onuſta. Quinetiam quia nervoſi generis debilitatem maximam habent, atque mollitie temperiei ſummâ ac delicatulâ ſunt donati, ideò vim tuſſiendi moleſtiſſimam ferre nequeunt, atque agitationi pectoris violentae, quaſi ſuffocati, & nigricantes facie, ferè ſuccumbunt. Sin coagulationes praefatae ex ventriculo in inteſtina (quod ſępiſſimè fit) mox deſcendant, nunc tormina ventris, nunc dejectiones alvi virideſcentes, nunc verò diarrhoeas violentas producunt. Dum verò in ventre inferiore agitur tragoedia, aut torminum dolor ingens febrim acutam accendit, quae minùs peritè tractatâ pleriſque infantibus vitam eripere ſolet; aut dolor aliquantùm mitior, & curationi qualicunque imperitae fortè cedens, in tumorem abdominis duriuſculum ſaepè deſinit, qui in nonnullis aut rachitidi, aut ſcrophulis producendis commodè inſervit. Gelatina quaedam tremula (proxima lumbricis generandis materia) nunc albidior, nunc fuſci aut flaveſcentis coloris, nunc viridi juncta, nonnunquam ſponte, ſed ſaepiùs à rectâ medicamentorum operatione, unà cum foecibus excernitur. Fricant interim infantes ſaepiſſimè ſuas nares, quod non modò praeſentibus lumbricis contingit (quemadmodum mulieres vulgò credunt) verùm & in unaquâque Febre, quae ab humorum corruptelâ exoritur; acrimonia enim humorum ſursùm lata ſenſiles narium membranas, tùm in acutis, tùm in chronicis affectibus pleriſ-

què, tàmque in adultis quàm junioribus, vellicare aut pungere ſolet. Tormina ventris memorata vigilias, inquietudines, querimonias, aut ejulatus quoſdam noctes dieſque efficere ſolent, quibus quoquo modo compeſcendis nutrix toties quoties mammas lactenti admovet, quò induciæ quædam moleſto ſuo officio aliquantiſper interponi poſſint. Cæterùm ſi nutricula rerum domeſticarum penuriâ etiam laboret, atque idcircò infantem ſurdo aëri ejulantem ſubindè derelinquere cogatur, vel ſi ea mercedi ſoli inhians (ut ſæpenumerò fit) nullâ commiſeratione versùs plorantem teneatur, ille herniâ inteſtinali, aut omentali, ad plures ſæpè annos perſeverante vulgò detinetur. Porrò lac & cibus omnis (durantibus ſc. torminibus) minùs rectè concoquitur, magiſque aceſcit & coagulatur; febricula ſenſim exoritur, ſitis intenditur, artus omnes flaccidi fiunt, collum non ſuſtinet capitis onus, atque tenellus fit quotidiè magis magiſque debilis. Utque finis illorum ægritudini tandem fiat, Motus Convulſivi, aut membrorum ſubſultus debiliſſimo ſuperveniunt: Et cùm nervi nullam ulteriorem vim muſculis cordis commovendis, & ſanguini per arterias (circulationis lege) protrudendo relictam habeant, albedines oculorum ad Cœlos (proprium innocentiæ nullatenùs violatæ domicilium) naturâ ſursùm feruntur, atque infans breve vitæ curriculum immaturè conficit, antequam recta ratio edocuerit, quàm ſit reverà miſerum in rerum naturâ diutiùs verſari.

Si Dentitionis ſit tempus, quo malè valent, pleriſque ſymptomatum prædictorum cruciari ſolent, atque inſuper aphthæ, ulcera oris caliditatis ferè igneæ (cruſta quaſi inalbeſcens) quæ ante dentitionem ab ortu primo ſæpè adveniunt, & nonnunquam ſeriùs, ſed quæ hoc potiſſimùm tempore prædominium habent, os totum adeò interdum exulcerabunt, ut nec mammas quantumlibet dilectas, neque cochleare pulticulâ repletum queat ſine moleſtiâ admittere os ipſorum tenerrimum, & quaquaverſus exulceratum.

Addam, ore Infantum aphthis multùm ſauciato, ſæpè accidere, ut neque vagitum aliquot diebus emittere, neque lacrymam ex oculis deſtillare poſſint, quamvis oris teneritudine ſummâ, & calore intenſo, nec non aliis febrim concomitantibus malis, miſerè excrucientur. Atque idcircò iis rem benè augurari ſoleo, cùm ex mutis in clamoſos illi vertentur, cùmque ſub exitum morbi fletu & plangore tota domus compleatur.

Pueri natu pauló majores febrilibus ſymptomatis tentati, de capite affecto plerumque conqueruntur, cujuſmodi dolorem rariùs idiopathicum, ſed ut plurimùm ſympatheticum eſſe, nimirùm ex ventriculi & inferiorum partium dyſcraſiâ pendentem, veriſimile quidem videtur.

Quòd univerſa hæc, & conſimilia ſymptomata immediatè proveniant ab alimenti nimiâ coagulatione, aut incraſſatione, eâque longè majori, quàm quæ infantum naturæ quomodocunque convenit, quorum ductus omnes fluidi neceſſariò debent eſſe, quòdque iſtiuſmodi coagulatio aut cuipiam aciditatis gradui jugiter ſe debeat, aut ſaltem exindè proficiſcatur multò ſæpiùs quàm ab aliâ quâvis causâ, luculenter conſtabit, ſi quæ ſenſibus ipſis, aut demùm

curationi (quæ acidum obtundentibus, & coagulationes ſolventibus optimè inſtituitur) fides certò adhiberi poſſit.

Frequentes vomitiones gelatinæ tenacis, aut pituitæ cujuſdam viſcidæ & coagulatæ, ejuſdemque nonnunquam viridis, cùm vehementiùs ægrotent; halituſque eorum ſæpenumero acidum redolens, ſunt res ſenſibus admodùm manifeſtæ.

Quòd viridis fæcum color, acido bili admixto, ſe prorſus debeat, obſervationi ſenſibili illorum, qui experiri amant colorum in viridem mutationes, aceto & ſpiritibus acidis perficiendas, evidenter apparebit. Præterea odor dejectionum viridium, nunquam non curatricibus acidus appellatus, idem dilucidè commonſtrat.

Torminum dolor immanis in ventre inferiore, unàque pallor faciei inſignis, humorum acidorum prædominium apertè confirmant. Porrò quandocunque diris cruciatibus pueruli torquentur, ut ut ſanguineo priùs, & florido corporis temperamento fuerint donati, tamen tùm temporis ſummè impalleſcunt, niſi quòd genarum rubore, eoque in pallidum facilè ac citò redeunte, ſubindè ſoleant perfundi.

Hîc obiter annotabo, quòd honorem [ſi quis ſit] novæ hypotheſews inveniendæ nullatenùs ambiam, neque ſi hypotheſin aut excogitaverim, aut quoquo modo ſtabiliverim, mei eſſe ducam, omnimoda argumenta, invitâ quidem naturâ (ut moris eſt) cogere, ut dictæ hypotheſews veritati fidem faciant. Res ſiquidem primaria artis medicæ, & quæ generis humani ſaluti unicè inſervit, in tali morborum dignotione verſatur, qualis experientiâ & curatione ipsâ tùm fundatur, tùm corroboratur. Reliqua enim quæcunque φαινομένων explicatio, quantumvis docta & ſubtilis habeatur, Sophiſtam acutum, aut Philoſophum impropriè ſic dictum, aut ingenium promptum non rarò oſtentare poteſt; ſed Medicum reverâ peritum, atque arte ſuâ præſtantem, haudquaquam denunciabit. Etenim omnes iſtæ perbellæ ſpeculationes, & animis juniorum laſcivientibus (perindè ac Poëtici volatus) ſemper admirabiles, ſæpè nuſpiam exiſtunt, niſi in ipsâ Inventòris phantaſiâ; atque ab iis etiam, qui praxi medicâ minùs omnium fæliciter valent, haud rarò ſolent excogitari. At verò ideæ morborum ſolidæ ac veræ nunquam rectè ediſcuntur, nec earundem veritas niſi in ipsâ Praxi aut dijudicatur, aut comprobatur.

Scio quàm obnoxia ſubtilibus omnium animadverſoribus videatur hæc notio acidi à nobis exiſtimati in omnibus puerorum affectibus inſignioribus prædominium habere. Neque tamen diſceptabo, nimius in hâc re, an ſingulæ aciditatis notæ, quaſcunque homines naſutuli, altercationibus gaudentes, aut negotiis vacui poſſunt comminiſci, acido illi, quod in ventriculo puerorum dominari affirmo, ad unguem quadrent. Votis meis abundè ſufficiet (ut ut in perpoliendâ notione minùs perfectè laborem) ſi ità fælix fuerim, ut Curationis methodum efficaciorem, ac certiorem eâ quæ hactenùs paſſim obtinuit (quod lubens quidem relinquo iis, qui veritatem dictorum experiri volunt, determinandum) tandem indigitare valeam.

Nihilomi-

Nihilominùs non præteribo quæ Medicorum omnium facilè Princeps, *Hippocrates*, de Cauſis morborum paulò fuſiùs explicat in libro *de Veteri Medicinâ*: Ut ſcilicet planè evincat, morbos univerſos non primis, at ſecundis qualitatibus originem ſuam debere. Verba igitur ejus ſic ſe habent: Οὐ γὰρ τὸ ξηρὸν, ἐδὲ τὸ ὑγρὸν, ἐδὲ τὸ θερμὸν &c. *Non ſicco, neque humido, neque calido, neque frigido, neque horum quoquam hominem lædi exiſtimârunt* [nempè veterum Medicorum præclariſſimi) *neque horum aliquo ei opus eſſe.* [*Sed quod in unoquoque potentius eſſet, & ſuprà naturam humanam, adeò ut ab eâ ſuperari non poſſit, id lædere cenſuerunt, & tollere conati ſunt. Eſt autem valentiſſimum inter dulcia dulciſſimum, inter amara amariſſimum, inter acida acidiſſimum, & quod in re quâque ſummum eſt. Hæc enim in homine ineſſe, eique nocere videbant. In homine namque ineſt & amarum, & ſalſum, dulce, & acidum, & acerbum, & inſipidum, aliaque infinita, quæ pro copiâ & viribus varias habent facultates. Et hæc quidem mixtione, & mutuâ inter ſe contemperatione, neque cernuntur, neque quenquam moleſtiâ afficiunt. At ubi horum quidpiam ſecretum fuerit, & per ſe extiterit, tunc & conſpicuum fit, & hominem moleſtiâ afficit. Quin & ex cibis qui minimè nobis conveniunt, & qui in corpus ingeſti hominem lædunt, horum unuſquiſq; aut amarus eſt & minimè temperatus, aut ſalſus, aut acidus, aut alio aliquo modo intemperatus & vehemens, ideòque perturbationem in corpore efficiunt.* Et poſteà, Οὐ γὰρ τὸ θερμόν ἐςὶ τὸ τὴν μεγάλην δύναμιν ἔχον, &c. *Neque enim eſt calidum, quod magnam vim habet, ſed ipſum quatenùs acerbum, & inſipidum, aliaque, de quibus dixi.* Rursùs, Οὐ διὰ τὸ θερμὸν ἁπλῶς. *Non propter calidum ſimpliciter homines febricitant, neque ipſum ſolum affectionis cauſa eſt, ſed eſt & amarum & calidum idem, & calidum ac acidum, & ſalſum ac calidum, & alia infinita; ac rursùs frigidum aliis facultatibus conjunctum*, &c.

Ex his, & quamplurimis ejuſmodi aliis in libro prædicto fuſiùs explicatis, liquidum eſt, noſtrum divinum Senem, ſapientiâ medicâ omnibus aliis prælucentem, pro certo determinaſſe, ſecundas illas qualitates, nimirùm aciditatem, amaritudinem, ſalſedinem, & conſimiles, ſymptomatis caloris aut frigoris conjunctas, eſſe, ut cauſas morborum principes & efficientes, præcipuè conſiderandas. Et proindè addere nullus dubitabo, quòd naturaliter ſequatur, Curationem ipſam non tàm ad calorem frigido extinguendum, quàm ad aciditatem obtundendam, quemadmodùm & amarum alterandum, ſalſum contemperandum, craſſos humores incidendos, tenues & nimis fluxos compactiores reddendos, aſperos leniendos, ac denique obſtructos corporis ductus aperiendos atque infarctu liberandos, imprimis dirigi oportere.

Verùm antequam *Curationem* ipſam aggrediar, operæ pretium videbitur *prognoſtica* quædam, ut uſu laudabili comparatum eſt, præmittere.

Prognoſis autem, prout mihi videtur, potiùs pendet ab ipsâ Curationis methodo rectâ vel ſecùs factâ, ut & à nutriculæ moribus, aut obſequio, an ſcilicet ſibi nimiùm placeat, *ſolaque ſapiat* (quæ, proh dolor! mœſta eſt conſideratio) an verò morigera ſit, &, quæ in mandatis habet, fideliter exequatur, quàm ab infantum ac puerorum ægritudinibus ſæpè ipſis. Le-

viores enim ex ſe ſunt puerulorum febriculæ, neque tàm exardet, aut efflagrat eorum calor febrilis, quàm ſuo modo paulùm intendi rectiùs dicatur; niſi cùm ars inepta cardiacis igneis & ſpirituoſis nitens, auſpiciis admodùm ſiniſtris, in auxilium advocetur.

Corpulenti & obeſi infantes, pituitâ diffluentes, verticis regionem mollem (pulpæ ad inſtar tremulæ) & apertam, quam dicunt, Anglicè *an open mould*, ab anteriori ad poſteriorem cranii ſuturam perſæpè excurrentem, diutiùs retinentes, rachitidi, tuſſi convulſivæ, aphthis difficulter cedentibus, ac tandem ſcrophulis, maximè ſunt obnoxii.

Macilenti & ſtrigoſi ſunt omnium tenerrimi, acri calore, pro ratione ætatulæ, aduruntur, & in febres peſſimi moris, hoc eſt, illis quadantenùs inflammatorias, & nervoſo generi adverſas, ſunt ut plurimùm proclives.

Pueri ex matribus hyſtericis, teneris, morboſis, fructus horarios aut acetaria (tempore geſtationis) continuò devorantibus, aut acida & acerba quæcunque tunc temporis percupientibus, aut ex iis quæ ſunt ventricolæ, ac mera abdominis mancipia, aut denique appetitus inſigniter depravati, cujuſcùnque fuerint generis, regnare ſolent, hiſce, inquam, parentibus orti, è gravi aliquo morbo difficiliùs convaleſcunt.

Quicunque alvo ſunt laxiore præditi, meliùs ſeſe habent, quàm qui adſtrictâ.

Tempeſtas verna, atque æſtiva, febribus illorum citò propulſandis maximè omnium favent, minùs verò tempus autumnale aut hyemale.

A medio menſis Julii ad medium ferè Septembrem tormina infantibus epidemica (utpotè quorum vires æſtus tempeſtatis annuus tunc penitùs exhaurire ſolet) adeò quotannis increbreſcunt, ut plures tenelli unico tunc menſe, quàm tribus vel quatuor aliis menſibus, vulgò extinguantur.

Convulſiones & tormina diuturnis & pertinacibus vigiliis ſtipata, res in extremum deductas eſſe diſcrimen luculenter oſtendunt.

Convulſiones, aut ſaltem membrorum ſubſultus, tenellos hâc vel illâ ægritudine aliquamdiu debilitatos, aut regimine calidiori paulò plus incenſos, coronidis loco, ad finem miſeriarum, quibus excruciati ſunt, ut plurimùm perducunt.

Quod ad *Infantilium affectuum Curationem* attinet, nullus (quod ſcio) omnium Autorum, qui de hiſce rebus, quemadmodùm & de aliis univerſis ad curandos morbos ſpectantibus volumina ſolenniter evulgarunt, eam ſatis indagaſſe nobis quidem videtur. Mehercule morbos multiplices accuratè deſcribere, cauſas ornatè recenſere, ſigna tàm diagnoſtica quam prognoſtica pro more tradere neutiquam neglexêre. Semitam diu tritam alter ab altero ſimilibus veſtigiis preſſit; atque ut plurimùm poſteri, quæ à prioribus acceperunt, abſque nimio examine ſunt facilè amplexi. Pauciſſimi quidem fuerunt qui *Indicationes Curativas* alias quàm vulgares ſtabilire ſunt auſi, qui obſervationes ex naturâ infantum genuinè deducendas, magis quàm fictitias atque artificio ſingulari concinnatas, ſcripto prodiderunt.

De

De *affectibus Infantum*, optimè omnium, quos mihi perlegiſſe contigit, tractatum edidit *Sylvius de le Boe* qui *acidum* eſſe veram ac generalem eorum cauſam ſtrenuè ſuſtinuit, ſed qui partim ob vehementem ſuum ardorem ergà chymicas quaſdam præparationes maximè volatiles, atque eo nomine calidiores, & partim ob Opiatorum continuum ferè uſum, vel in tractatione minimorum Infantum (ut *Doctoris Opiati* nomine non immeritò diſtingueretur) quod in theoria doctiſſimè, ſimul ac veriſſimè, magnâ ex parte ſtabiliverat, in praxi planè labefactabat, ſi non funditùs dirueret.

Si quid igitur fundamenti ſtabilis ad *Infantes* curandos jacere deſideremus, teneritudinem eorum, atque imbecillitatem naturalem præ oculis habere imprimis oportet. Eligenda etiam nobis ejuſmodi medicamenta, quæ tenerrimis maximè conveniunt. Etenim quò mitiora ac tutiora ſunt remedia quæ adhibemus, eò certiùs ex animi ſententiâ ſuccedet eventus. Et profectò medicamentorum nobilium ac generoſorum (uti vulgò dici ſolent) uſus nunquam aptiùs quam in tractandis *Infantibus* latâ medicinæ provinciâ exulare poteſt. Quorsùm enim inſerviunt ignium intenſiſſimorum dies noctesque deflagratio, ad vires mineralium extrahendas, ubi alteratio quælibet facilè peragitur? Quænam, obſecro, harmonia naturalis excogitari poſſit inter duritiem metallorum ferè impenetrabilem, & quaſi ceream temperamenti infantilis mollitiem? Quonam pacto appetitus admodùm debilis, qui panatellæ aut ipſius lactis victum tenuiſſimum ægrè admodùm digerit, medicamentorum naturæ incongruorum, ac inflammabilium vim causticam poſſit ſuſtinere? Quemadmodùm alimentum ipſorum ſimpliciſſimum, ita & medicamenta iis vulgò exhibenda debent eſſe ſimplicia, à naturali ſuo ſtatu parùm recedentia, atque artificii nimis operoſi ut plurimùm expertia.

Quandoquidem humorum *aciditas* cauſa extat primaria omnium affectuum quibus tenera ætas excruciari ſolet, totum curationis artificium in acido expugnando unicè verſatur. Sanè nebulæ quamplurimæ oculis tyronum obduci poſſunt, quò minùs veritas ſedulo indagatori patefiat. Cæterùm ſi quod verum eſt candidè pronunciare fas ſit, neque operam & oleum perdere efflagitemus, quæ ad acidum expugnandum rectà tendunt, ſola curationem promovent; quæcunque verò eò non ſpectat, tenera infantum corpuſcula magis, vel minùs, ſaltem laceſſunt.

Verùm *acidi* ſubjugatio *duabus* ſolummodò *Intentionibus* innititur. Nempè primò, ut aciditas *præparetur*, atque reddatur idonea, quò melius è corpore eliminetur. Secundò, ut acidum ſic ritè præparatum evacuationibus debitis *expurgetur*. Altera ſine alterâ ſcopum vix attinget; ſed vis ambarum, alterius alteri opitulantis, affectus eorum acutos citò ac tutò amovebit, modò tempeſtivè adhibeatur; atque vel diatheſes morboſas chronicas dictas haud parùm contemperabit.

Teneræ ætatulæ *Purgatio*, durante ſcilicet morborum acutorum vigore, primâ facie diſcriminis plena, & ſuprà vires eſſe apparebit. Atqui emolumenti certitudo ex methodo jam deſcribendâ pro periculo faciendo apologiam optimam dabit.

Purgatio

Purgatio quidem ipſorum *adultorum* febribus continuis laborantium eandem periculi ſimul ac audaciæ ſpeciem inexpertis præ ſe tulit. Veruntamen eventus ejuſdem auſpicatus, nuperis Medicorum aliquot imprimis peritorum experimentis plurimùm comprobatus eſt. Primus autem noſtratium catharſeos beneficia *vel ipſis febribus* evulgavit incomparabilis ille febrium omnis generis debellator, & practicus inſigniſſimus Dominus *D. Sydenham*, qui in *Schedulâ* ſuâ *Monitoriâ* paucis abhinc annis typis mandatâ *methodum* ſuam debitâ operâ expoſuit, ad Epidemicam illam Febrim propulſandam, quæ tùm temporis graſſabatur. Atque itá porrò exindè promeritus eſt, quod nobis videtur, ut nullum unquam ſæculum (quamdiu Medicinæ ars florebit) ejus nomen conticeſcat; nempè qui pariter diaphoreticorum tàm apud noſtrates quàm exteros uſum nimis vulgarem in pluribus locis operum ſuorum reprehenſione acri ſæpè perſtrinxit. Neque ſiluit Vir clariſſimus in operibus ſuis jampridem editis, nimirum in *Peripneumoniâ Nothâ* [morbo apud nos non ità raro] curandâ, ut & in aliis affectibus, eximium Catharticorum uſum anteà inculcaverat; atque in *Poſtſcripto* operibus ejus univerſis pridem ſuperaddito *Febris hyemalis* nuncupatæ curam in *purgando* unicè poſuerat. Tantus ſcilicet Viri ferè ſeptuagenarii, ac valetudine maximè infirmâ laborantis ardor in bonum publicum indignè tulit fato jam in procinctu ſtante impediri, quò minùs Obſervationes ſuas circà hanc materiam omnibus numeris abſolutas in *Aureâ illâ Schedulâ* tandem redderet.

Quòd verò *Catharſis* (quanquam inter Arcana medica haud numeretur, atque mirabilibus Chymiæ vix quicquam debeat) ſit omnium auxiliorum, quotquot ferax hominum curioſorum inventio unquam excogitavit, reverà primarium, inducor quidem ut credam, ob hanc potiſſimùm rationem; nempè quia firmam corporis valetudinem vix quiſquam obtinet, aut illæſam vel pauliſper conſervare poteſt, qui alvum non habet de die in diem *catharſi naturali* mediocriter ſolutam: quæ quidem *catharſis naturalis* perindè eſt neceſſaria ad vitam ſuſtentandam, & ſalutem corporis conſervandam, ac cibus & potus noſter quotidianus ad ipſum corporis nutrimentum. Neque enim ratio vivendi magis requirit, ut pars cibi melior & ſucculentior per venas lacteas tranſmittatur, ad debitum nutrimentum corpori præbendum, quàm quòd pars ejus craſſior & deterior (quæ nimis diu retenta halitus noxios, & quaſi venenatos, ſursùm emittit) naturâ aut arte per ſentinam corporis expellatur. Et profectò eam gloriam ſibi ipſi *purgatio* jure acquiſivit, ut, ex uſu vulgato, nomine *Medicinæ* ampliſſimo ſola omnium inſigniretur.

Septennio elapſo ante primam hujus opuſculi editionem mos mihi fuit in *febribus puerorum*, nec non *infantum* vel minimorum; ſecundùm methodum jam laudatam, *catharſin* adhibere; licèt id in adultis negligerem: & quantùm res ex animi ſententiâ ſucceſſit nequeo facilè narrare.

Quamobrem cùm primùm *Schedulam* præfatam attentè perlegiſſem, eâdem animi lætitiâ perfundebar, ac ſi inſignem aliquem favorem à Numine Divino me recepiſſe contigiſſet. Itaque facillimè tunc adductus fui ad feliciter

experiun-

experiundam methodum illam catharticam in adultis; qui ex eâdem in juniorum febribus ſucceſſus optatos ſæpiſſimè fueram expertus.

Sed notandum quòd ſymptomata febrilia tunc temporis caput potiſſimùm impeterent, & ventriculum immunem ac ferè intactum relinquerent, quòdque natura febris illius Epidemicæ adultorum catharſi magis faveret, quàm in ſuccedenti febre contigit, in quâ nauſea & vomituritio ventriculum maximè perturbari, & pro catharticis emetica fore neceſſaria protinùs indicarent. Et Medicum illum præclariſſimum equidem commonefaciebam, de manifeſtâ alterationis tam diu prædominantis. Sed vires ſenilis corporis ita fractas & imminutas tunc fuiſſe idem agnoſcebat, ut nullum ampliùs judicium de morbis popularibus ferre, neque ad viſendos ægrotantes ædibus ſuis egredi in poſterum valeret.

Adjiciam quòd Febris Epidemica, quæ anno præterito ac præſenti ubivis graſſata eſt, atque tot familias tàm ruri quàm oppidis degentes nuper corripuit, quæ Caput præ aliis corporis partibus adoritur; & quæ remiſſioribus & paroxyſmis incendii febrilis inſignibus, citrà frigus aut rigorem manifeſtum, durante ejus ſtatu, ſæpè conſpicua eſt; evacuationibus repetitis (ut nobis videtur) certiùs, tutiùs, & citiùs cedit, quàm aut Cortici Peruviano (ſcilicet ſpretis, vel poſthabitis illius uſui evacuationibus) aut aliis quibuſlibet methodis, ſive Cardiacis conſtent, ſive Diaphoreticis medicamentis.

Prima autem *indicatio* in curandis infantum febribus eſt, *Acidum* ritè *præparare*, quò meliùs id eliminetur. Atque acida debere præparari, antequam poſſint cum εὐφορίᾳ expurgari, facilè conſtabit, ſi naturam Acidi paulùm expendamus: nempè ſi incraſſandi & coagulandi vim, quâ idem pollet; ſi generalem obſtructiones pariendi cauſam ex iſto parente quàm ſæpiſſimè oriundam; ſi naturalem omnium liquorum, exceptis tamen ſpirituoſis, in Acidum putredinem; ſi moleſtiam illam pertinacem, quâ Medici ſolent torqueri in iis curandis, quorum corpora acido humore multùm ſcatent; ſed & præ aliis argumentis ſi tormina conſideremus, quæ purgationes ſine corporis præparatione debitâ exhibitas, in habitu in acidum vergente comitari ſolent.

Scio quòd vox illa, *Humorum Præparatio*, apud Autores complures legi poſſit. Atque finis propoſitus fuit, ut catharſis tandem aliquando ſecutura eò fæliciorem eventum haberet. Nempè craſſos humores attenuare contendebant, fervidos temperare, obſtructas vias aperire, vel per poros cutis diaphoreticis eoſdem impellere. Verùm ut plurimùm huic fini neſcio quos ſyrupos, aquas ſimplices diſtillatas, atque ejuſmodi nugamenta adhibuerunt, quæ præparationi ſive alterationi deſignatæ nihil prorſus contulêre. Interim tempus, quòd morbo acuto ſubjugando apprimè neceſſarium fuit, otioſè quidem, imò peſſimè abſumebatur.

Hæc verò qualis qualis *præparatio* ortum ſuum, ut opinor, duxit à trito illo, verùm non ſatis intellecto *Hippocratis* aphoriſmo §. 1. *n.* 22. *Cocta*, *non Cruda*, *ſunt medicanda.* Atque hujus magni Canonis in alienos à re ſenſus fré-

quentem contorſionem fuiſſe cauſam haud minimam equidem exiſtimo; cur Medici tot celeberrimi multis retrò ſæculis ne hilum ferè ſomniârunt de purgationis beneficio in febribus continuis. Nempè cùm febrium primi inſultus (& maximè poſtquam ægrotantes lectulo calidiori fuerint aliquandiu incarcerati) cruditatis ſigna evidentia ſæpiſſimè exhibeant, Medici adſtantes ut ut in praxi aliàs egregiè verſati, ſtatim ad ſudorifica, tanquam unicum aſylum plerumque confugiunt; ad catharſεως autem mentionem non minùs ipſi quàm ineptæ nutrices magnoperè exhorreſcunt.

Nec me præterit, Autores aliquot de catharſi in febribus, ſicut & de aliis ferè omnibus diſputationes prolixas inſtituiſſe; ſed ſi rem ipſam paucis complecti liceat; potiùs ad implendam paginam, ad animum Lectoris occupandum, atque ad doctrinæ copiam oſtentandam, quàm ad veritatem ipſam, ſive illuſtrandam, ſive determinandam verboſè collimârunt. Magnum hujuſce ævi ornamentum & lumen, *Sydenhamius*, inſolitâ animi fortitudine ac ingenio non vulgari præditus hanc rem de qua alii planè verba dederunt, tùm ratione multiplici comprobavit, tùm factis, hoc eſt, praxi ipsâ pleniùs abſolvit.

Præparatio humorum crudorum in febribus uſitata, per alexipharmaca ac ſudorifica, magis ad humores crudiores reddendos, quàm ad coctionem veram introducendam ſpectat. Profectò iſta immaturam potiùs ad mortem præparant, dum cruditates ex imis corporis partibus ſurſum ad Caput impellendo, Phrenitides, Convulſiones atque ejuſmodi deploranda Symptomata certo certiùs arceſſunt.

In principiis febrium (ſive ſint eſſentiales, ſive ſymptomaticæ) ſiquidem præ Coctionis lentâ expectatione evacuationes neceſſarias in craſtinum produceremus, tempus illud opportunum ſæpè irrevocabile celeri pede præterlabitur. Tempus illud, quo fundamentum omne curationis ſecuturæ illicò jaciendum fuit, quo demùm vires conſtant, quo ferè ſolo evacuationes emolumento eſſe poſſunt, ſub cardiacorum inſulsâ adminiſtratione; vel chymicorum febrifugorum fallaci experimento, paulatim fugit, atque æger nuperrimè athleticus, furibundus nunc denique redditus, miſerrimè perit. Ad hæc affirmo, non obſtante hominum cæco præjudicio, evacuationes opportunè celebratas urinam, quæ cruda apparuit, ad coctionem exoptatam, atque unà ægrotantem ad incolumitatis propriorem conſpectum citiùs ac certiùs ducere, quàm quodlibet aliud, quantumcunque illud fuerit, quod nobis innoteſcit, humani ingenii tentamen.

Præparatio igitur, de quâ nunc agitur, nequaquam eſt obtinenda *ſudorificis* propriè dictis, hoc eſt, corpus excalefacientibus, quæ nullo nomine teneris Infantibus aut puerulis proſunt, ſed multifariàm lædere deprehenduntur. Quandoquidem res prorsùs temperatæ aciditatem prædominantem ſecurè abſorbebunt, ebullitionem paulatim lenient, atque anodyna potentia ac tuta ſunt evaſura. Talia ſunt: *oculi & chelæ cancrorum*, *teſtæ oſtreorum*, *concharum*, *os ſepiæ*, *cortices ovorum*, *creta*, *corallia*, *corallina*;

lina, *margarita*, *mater perlarum*, *lapis Bezoar uterque*; *c. c. uſtum*, *ebur uſtum*, *os è corde cervi*, *raſura c. c. unicornu*, *bolus Armena*, *terra ſigillata*, *lapis hæmatites*, &c. Inter compoſita, *pulvis è chelis cancrorum compoſitus*, *lapis è Goâ*, *ſpecies confectionis de Hyacintho*, facilè primas obtinent.

Quænam verò Teſtacea, aut acidum abſorbentia in uſum præ aliis ſint adducenda, aut quænam illorum in diverſis ægritudinibus magis ſint proficua, non ita facile eſt exponere. Alii enim Medici docti & præclari Bezoardica & Margaritas cum reliquâ lapidum pretioſorum ſuppellectili, nempè ſuas Dominarum ſententiis conjungentes magnifaciunt, & ad ſydera tollunt. Quippè quæ magno conſtant pretio, longèque adducuntur, Dominarum ſuffragiis ſunt ſemper præſtantiſſima. Alii contrà non minùs docti quidem, ſed ſanioris fortè judicii pro vulgaribus & vilioribus abſorbentibus decertant, & pretioſa iſta exiſtimant ſæpè potiùs præſcribi in quæſtum Pharmacopolarum, quàm in ſalutem ægrotantium. Ego verò, qui vires & facultates diverſarum Aquarum Mineralium purgantium; quod genus magnum numerum paſſim habemus, vix guſtu, aut deſtillatione, aut alio aliquo Curioſorum criterio, ſatis poſſe inter ſe diſtingui haud parùm ſuſpicor, & qui conceptis ægrotantium innocuis facilè nonnunquam faveo, rem liberam relinquens, utrum his Aquis Mineralibus catharticis, an illis uti velint; ego, inquam, nunquam hactenùs obſervare potui inſignem & notabilem aliquam diſcrepantiam inter uſum lapidum maximè pretioſorum, & magis vilium, niſi quòd adducat ut credam, Divini Numinis immenſam bonitatem & beneficentiam, vulgò impertiri vires magis excellentes, tùm lapidibus, tùm herbis notis, vilibus, & vulgaribus; quàm longè advectis, raris, & magno pretio emptis. Neque etiam mihi perſuadere unquam potui Principes & Magnates ſua corpora meliùs tutari ab inclementia aëris, & à ſuſcipiendo frigore, in hiſce regionibus tempeſtatum viciſſitudini obnoxiis, veſtimenta ſericea, ſplendida, & auro atque purpurâ fulgentia gerentes, quàm ſolet populus vulgaris, is, inquam, qui nec rei familiaris egeſtate premitur, nec abundantiâ nimiâ ſuperbit; qui veſtibus haud ſumptuoſis, ſed uſui, cœlo, regioni, & conditioni adaptatis amat amiciri. Rursùs nunquam ego credidi, quòd Vini abundantia, ſit Tuſcanum, ſit ipſum Falernum; neque quod dapes opiparæ, & coquorum exquiſita inventa, ſaluti corpuſculorum noſtrorum tuendæ magis conducant, quàm aquæ ſimplicis aut cereviſiæ tenuis potus, atque edulia vulgaria, modo illa ſint ſalubria, & in ſuo genere bona.

Sin inter Teſtacea plura, ejuſdem ferè naturæ, aliud præ aliis anteponere liceat, ego Teſtas Oſtreorum vulgares, aut in littore marino repertas, & quæ longam inſolationem tulerunt, radiis Solis benignis & vivifico calore in uſum maturatæ, ſeu præparatæ, fortaſsè longè meliùs quàm igne Chymico, & in cæruleum quendam aut flaveſcentem colorem mutatæ, multis encomiis laudarem. Et ſi quid unquam fuerit admirabile in Pulvere illo Sympathetico, de quo tanta apud vulgus jactantur;

tur, ſed de cujùs veritate nil habeo quod affirmem, id ferè totum longæ inſolationi Vitrioli, & radiis Solis beneficis videtur attribuendum. Quæ verò ſpeciatim de miris virtutibus Pulveris iſtius à noſtrati *Digbæo*, viro urbano, ingenioſo, ſed nonnunquam nimis credulo, in medium proferuntur, vix credere eis poſſum, non magis quam quæ in mirabilibus *Caſſandræ*, *Cleopatræ*, *Magni Cyri*, & conſimilium figmentorum relationibus traduntur. Qualia quidem ſcripta juniorum animos, & maximè muliercularum à perlegendis utilibus dogmatis, aut hiſtoriis veris, incantamenti inſtar, nimis ſeducunt.

At verò tametſi vilioribus & vulgaribus edulcorantibus multùm tribuo, eademque aliis ſumptuoſis ſæpè antepono, nolim Medicos doctos & peritos, qui Margaritas & Bezoar magnifaciunt, & quantivis pretii æſtimant, tanquam ſubdolos & fraudulentos deceptores cenſorio ſupercilio criminari. Certè judicium tàm de medicamentis, quàm de aliis rebus Medicis, dogmaticum ferre, arduum eſt & audaciſſimum; ut veniam petere viciſſimque dare, magis decorum videatur, quàm de ambiguis nimis confidenter judicium ferre, ac ſi cuipiam *Apollo Pythius* fortè afflâſſet. Nam alii eodem jure & authoritate meam ſententiam de medicamentorum vi & efficaciâ convellere aut increpare poſſunt, quo ego alienas ſententias excutio. Siquidem facile eſt cerebroſo cuipiam, aut moroſo, univerſas herbas, quotquot ſunt quæ in Sylvâ Medicâ ubertim naſcuntur, *erraticas* appellare, & ſarculo anili digniores, quàm docti Herbarii diligentiâ; attamen mihi ſemper fuit clarius & evidentius ſcientiæ ac literaturæ ſignum, ſumma modeſtia, & in rebus obſcuris conſilii verecunda poſtulatio, quàm aliena Lynceis oculis intueri, dum ipſi interim ſint domi Talpæ, & cæcutientes.

Porrò *Magiſteria* lapidum pretioſorum apud multos ampliſſimis præconiis celebrata, nullis ego laudibus efferre poſſum. Certè nativas, quæcunque ſunt, vires alienis commutârunt. Quæ potenter abſorbere Acidum apta nata priùs fuerunt, Acido-dulcia jam reddita, arti planè debent, quod ad idem minus valeant.

Nullam mentionem conſultò feci *ſalium volatilium*, ſive ſint *oleoſa*, ſive *ſpirituoſa*; non *bezoardici mineralis*, *lunaris* aut *ſolaris*; non *ſpiritûs ſalis Armoniaci*, non *cornu cervi*: quorum tamen ſpirituum uſus haud prorsùs improbandus eſt vel tenellis: nempè quia acidum abſorbendi facultate excellunt; verùm eos ſummâ cum cautione in tenellis uſurpandos eſſe, propter calorem non exiguum eoſdem concomitantem, adverti velim. Ideòque nec elogiis his ſunt prædicanda *ſalia lixivialia*, neque *aquæ cardiacæ calidiores*, quales *aqua pœoniæ compoſita*, *epidemia*, *cœleſtis*, *mirabilis*, *cinnamomi fortis*, & ſimiles qualeſcunque, niſi hæ minimâ quantitate aliis temperatioribus adeò diluantur, ut vis earum calefaciens ſapori ferè inſenſibilis fiat. Etenim quæ corpus valdè calefaciunt, quocunque nomine honorifico ea nobilitentur, ceu pretium aliquod inæſtimabile præ ſe

ferant,

ferant, ſeu ſalutem penè immortalem fronte durâ promittant; corpuſcula puerorum, & multò magis infantum, facilè colliquabunt, naturalem omnem calorem, vel ſenſim depopulabuntur, vel in febrilem tandem vertent; ac denique tenerrimæ ipſorum ætatulæ non magis conveniunt, quàm lacticinia & panatellæ ſtomachum aratoris oblatrantem poſſunt compeſcere. Quibus ductus rationibus *Galenus* uſum *Theriacæ* ipſius, ut ut ritè præparatæ, quam tanquam unam ferè omnium *Panaceam* ampliſſimis laudibus in cœlùm uſque ſuſtulerat, pueris tamen ſanctè interdixit.

Quòd prædicti pulveres temperati Acidum abſorbere ſoleant, eſt res ità vulgò nota, ut probatione nullâ indigeat. Quòd verò *Anodynorum* ea ſint tutiſſima, nec non certa & indubitata in *torminibus puerorum*, luculentiſſimè apparebit, ſi doſi multùm liberaliori quàm vulgari, hoc eſt, ſufficienti ad finem propoſitum exhibeamus. Ad hæc, audacter eloquor, prædictos pulveres copioſè exhibitos Tormina eorum quæcunque, & inquietudines undecunque natas, niſi ob partium principalium inſignius aliquod vitium nihil ſpei ex medicinis qualibuſcunque ſit reliquum, eâdem certitudine compeſcere, quâ certi eſſe poſſumus *Rhabarbari* vires purgativas demùm futuras.

Si in violentâ aliquâ Inflammatione aut turgeſcentiâ humorum, tantummodò ſex uncias ſanguinis adulto detraheremus, cùm viginti ad minimum fuerint neceſſariæ, non eſt quòd venæ ſectionem tanquam minùs propriam curationi inculpemus, ſed parcior illius remedii potentiſſimi uſus eſt unicè incuſandus. Similiter ſi pulverum prædictorum uncia una aut altera fuerit requiſita ad ægritudines Infantum quibuſcum corripiuntur demulcendas, quid magni ex drachmæ unius aut alterius (eodem temporis ſpatio quo uncia fuit neceſſaria) uſu parco ac imperfecto liceat expectare? Medicamentorum exquiſita notitia eſt exigua, ne dicam minima, pars boni & periti Medici. Uſus medicamentorum rectus ad intentiones medicas integrè ſatisfaciendas, adaptatio tùm generis, tùm quantitatis medicamentorum particulari ægrotantis temperiei, idque à morbi præſentis perſpectâ penitùs naturâ; dignotio temperamenti accurata, & potiſſimùm in adultis an ſit ſanguineum, an verò melancholicum; an ſcilicet febris ſanguinem maximè exagitaverit, an verò ſpiritus ex tumultu deficiant, & vires fuerint enervatæ: denique diætæ recta inſtitutio, ſunt omnia longè excelſioris momenti ad Medicum optimum ſtabiliendum, quàm præſcriptorum medicinalium apparatus, undecunque collectus fuerit, numeroſiſſimus. Sin illud minùs verum fuerit, Pharmacopola receptorum doctiſſimus Doctorem eruditiſſimum in re medicâ facilè ſuperabit, ipſum Pharmacopæum ſervulus garrulus confeſtim æquiparabit; nec non nutricula, aut locutuleiæ & compotrices fœminæ libris receptorum hæreditariorum turgidis jam diu locupletatæ, palmam tùm à Medico quantumvis docto, tùm Pharmacopæo in præſcriptionibus medicis utcunque verſato, fortè fortunâ reportabunt.

Verùm ut inſtitutum proſequar, *infanti anniculo febricitanti*, aut *torminibus* (ut plerumque fit) *excruciato*, hujuſmodi præſcriptionibus ſuccurrere ſoleo.

℞. Pulv. è chel. cancr. comp. margar. pp. ā. ℨj. M. F. pulvis in vj. p. æqu. dividendus.

Vel ℞. Bezoard. Orient. Margar. pp. ocul. cancr. pp. ā. ℨß. ſpecier. confect. de hyacint. ℈j. f. pulvis ſimiliter dividendus.

Vel ℞. Teſtar. oſtreor. pp. ℥iij. flor. ſulph. ℨj. Sal. prunell. ℈ij. M. F. pulvis in xij. chartas diſtribuendus.

Vel ℞. Pulv. è chel. cancr. ſimpl. ℨj. ocul. cancr. pp. ℈ij. cochinell. gr. vj. M. F. pulvis tenuiſſimus in vi. chartulas dirimendus. Sumat unam quamprimùm, repetatur (ſi res urgeat) bihorio poſt, ac deinceps quartâ quâque horâ, niſi ſomnus intercedat, per duos primos dies. Exhibeantur verò pulveres in cochleari Julapii ſequentis, ſuperbibendo cochleare alterum.

℞. Aq. lact. alexit. ℥iv. ceras. nigr. ℥ij. ℥ij. pæon. comp. epidem. ā. ℨij. Sacch. perlat. ℥ß. M. F. Julap.

Vel ℞. Aq. puleg. lact. alexit ā. ℥iij. Syr. caryophyl. ℥j. M.

Vel ℞. Amygd. dulc. excort. no. x. contund. in mortar. marmor. ſenſim affundendo aq. hord. aut aq. lact. alexit. ℔ß. colatur. adde aq. cinnam. ten. ℨvi. Sacch. albiſſ. ℥ß. M. F. Emulſio.

Nonnunquam Julapio Perlato [omiſſis aliis] uti ſoleo, vas diligenter agitari monens, antequam effundatur.

℞. Aq. ceras. nigr. ℥iv. meliſſ. ℥ij. epidem. ℥iij. margar. pp. ℨj. Sacch. albiſſ. ℨiij. M. F. Julap. Perlatum, de quo capiat cochlearia tria, ut priùs.

Sin moleſtâ tuſſi opprimatur infans, capiat ſubindè de hoc Julapio mediocre cochleare, interim pulveres ſupraſcriptos parciùs aſſumens.

℞. Aq. puleg. ℥iiij. Syrup. de althæ. ℥ij. de balſ. Tol. ℥j. M. F. Julap. Bolus Armena ſæpè aliis propriè admiſcetur, ut potè catarrhos in pulmones depluentes potentiſſimè ſiſtens. *Succus Pulegii*, in quo calefacto ſolvitur ſaccharum candidum, paucis remediis cedit. *Oleum amygdalarum dulcium* Saccharo dulcatum etiam optimè conducit. Item *Sulphur vivum*, aut *flores ſulphuris* (mirâ exſiccandi, penetrandi, imò & compactos humores in quâcunque corporis parte diſcutiendi, facultate præditi) acidum abſorbentibus additi, in habitu phlegmatico, maximè ſunt ex uſu. Neque enim *Sulphur* planè noxiam facultatem obtinet (prout *Crato*, aliique egregii nonnulli viri immeritò quidem crediderunt) ſed potiùs vi alexipharmacâ, expulſoriâ, & corruptelæ humorum oppoſitâ maximè valet.

Repetitio *Pulverum* prædictorum rarior, aut frequentior, non eſt exquiſitè definienda, niſi pro ratione ſymptomatum, quatenùs aut mitiora ſunt, aut graviora. Id ſolummodò repetam, tormina, inquietudines, & vigilias Infantum, Teſtaceis tempeſtivè exhibitis æquè certò demulceri, ac dolores aut vigilias adultorum ipſis Narcoticis ad tempus tolli.

Hîc

Hîc autem, qui vel Praxin Medicam mediocriter delibaverit, objiciat, ejuſmodi *Pulverum* exhibitionem nihil Novi præ ſe ferre. Cui duntaxat refero, ineptum quidem, inſipidum, parciſſimum eorum uſum, atque nulli omninò intentioni rite ſatisfacturum, diu nimiſque fuiſſe pluribus notum: at verò neque tàm repetitam, neque tàm magnam eorundem doſin, neque ſubſequentem purgandi neceſſitatem fuiſſe hactenùs literis conſignatam. Nota eſt fabella [quam & quicunque volet ad rem hanc noſtram transferat] de lepido quodam, qui cùm adſtantes glorioſè provocâſſet, ut ovum alterutri extremo immobile collocarent, neque quiſquam eorum, varia tentans, myſterium penetrare valeret, ipſe utrumlibet ovi extremum mediocriter frangens, admirationem omnem derepentè tollebat, & ſimul riſum commovebat. Id quippè cognitum ſpectatoribus jam fuit facillimum.

Tertio die à quo ſum advocatus, niſi *variolæ*, *morbilli*, aut *febris ſcarlatina*, caput attollant, purgandum eſſe præcipio, nempè *infantem unius anni*, in hunc ferè modum:

♃. Syr. de cichor. cum rheo. ℥ij. rhabarb. el. pulv. gr. xv. aut rhei el. ſenn. opt. ā. ℈ß. aq. lact. alexit. ʒij. cinnam. ten. gut. xxx. F. Miſtura.

Vel ℞. Syr. violar. ℥ij. pulv. diaſen. gr. xv. M.

Vel ℞. Pulv. *Comit. Warvicens.* in nuperrimâ editione Pharmacopœiæ *Londin.* deſcripti; aliis pulv. *Cornachin.* gr. vj. vel viij. Sumat in cochleari aq. ceras. nigr. ſacchar. tantillo edulcoratæ.

Vel ♃. Amygd. dulc excort. nº. ij. contund. in mortar. marmor. ſenſim affundendo aq. hord. aut aq. alicujus ſimpl. ℥iß. colat. diſſol. mann. opt. ʒiij. vel ℥ß. M. F. Emulſio ſolutiva.

♃. Elect. lenit. ʒij. vel iij. ſolve in aq. lact. alexit. ℥j. addendo ſennæ pulv. gr. viij. x. vel xij.

In ſymptomatis ἀτόποις, ex ſummâ humorum putredine oriundis, ſæpè ex uſu eſt *Æthiopem Mineralem* inferiùs deſcriptum à granis vj. ad gr. xv. aut Mercurii dulc. grana aliquot, admixta in mortario vitreo, cum florum ſulphuris tantundem, in ſyrupi alicujus grati cochleari parvo, nocte catharſin præcedente, exhibere.

Notandum verò, Mercurium dulcem ter aut quater, quemadmodùm vulgò fit, ſublimatum, rariſſimè infantibus ſine periculo poſſe exhiberi; imò neque eundem plurimis mulierculis veſperâ catharſin præcedenti tutò adhiberi: ſiquidem is tumultus inexpectatos tàm ſursùm quàm deorsùm latos ſæpè nocte commovet, adeò ut proindè catharſis manè inſequenti deſtinata neceſſariò procraſtinetur. Quid, quòd Salivatio nonnunquam ex unicâ illius doſi derepentè oborta Medicum prudentem ab ejus uſu in tenerioribus deterrere debeat? Cæterùm Mercurius idem dulcis, ſexies ad minimum, aut etiam novies, aut duodecies ſublimatus, tàm teneris infantibus, quàm mulieribus molliculis, in multis occaſionibus, ſine diſcriminis metu, quanquam haud adeò frequenter ac Æthiops Mineralis, exhiberi poteſt. Veruntamen & hic Mercurius tàm dulcis redditus, totieſque ſublimatus, al-

vum

vum ſæpè lubricam facit, blandè quidem movendo, fermè ſine moleſtiâ, ſine torminibus, ac ſine vomitu. De hâc Mercurii repetitâ ſublimatione, aut dulcoratione, cùm æſtate elapsâ verba fuerint facta, inter conſultandum de puero nobili febre periculosâ tunc ruri langueſcente, *D. Boiſe*, Medicus Cantuarienſis peritiſſimus, & ſummâ cum laude, tùm ſucceſſu, apud Cantuarienſes medicinam faciens, mihi pro certo affirmabat, ſe centies, uti conjiciebat, pueros febricitantes ſtupore quodam inſolito, aut Comate percuſſos, (ſymptomate ſanè febrili diſcriminis maximè pleno) Mercurium dulcem ſexies ſublimatum iis exhibendo liberaſſe. Quippè à lumbricis, aut materiâ verminosâ deliteſcente, functiones mentis tantoperè perturbante, febres puerorum Comatoſas uſitatò gigni exiſtimabat. Quæ quidem annotare placuit, tùm ut hæc cognita aliis multis uſui forſan non exiguo eſſe poſſint.

Si infans ægrotus ad tres vel quatuor annos jam aſſurrexerit, vel ſi Dentitionis negotium ſit maximâ ex parte abſolutum, & præſertim ſi lumbricorum aut putredinis humorum gravioris aliquamdiu contractæ ſit ſuſpicio aliqua notabilis, Bolus ex iſtiuſmodi præparationibus apprimè conveniet, atque poteſt confici, cum mivâ cydoniorum, vel cum cortice citri condito, per ſetaceum trajecto, & in cochleari Julapii ſolutus.

Ejuſmodi Boli illis haud parùm conducunt, quorum alvus eſt fermè conſtipata, & medicamentis difficiliùs ſolvitur, ut potè præparantes, quò catharſis manè inſequenti inſtituenda faciliorem ac meliorem protinùs edat effectum.

Nonnunquam etiam regioni umbilicali *emplaſtrum* ſequens, aut conſimile, adhibendum impero.

℞. Aloes Succotr. ʒj. aut ſpecier. hier. picr. ʒj. fol. ſabin. ſummit. centaur. min. rutæ pulverat. ā. ℈j. terebin. Ven. q. ſ. f. empl. cujus margini illinatur paulum Emplaſtri adhæſivi, quò meliùs parti adhæreat. Interdum colocynth. ℈j. addere licet.

Nullum omnium medicamentorum purgantium novi magis accommodum ætati puerili, magiſque ex ſe innocuum notiſſimo, atque uſitatiſſimo *Rhabarbaro*, quod febrium tenellorum materiam blandè admodùm, & tuto ſubtrahit, quod ventriculum, imò & totum corpus vitioſis humoribus prægravatum, tùm leniter expurgat, tùm ſtrenuè corroborat, quodque eo nomine infantibus, pueris, prægnantibus, ſenibus, & ex morbo aliquo jam imbecillis, maximè quidem convenit. Titulum *Hieræ Rhabarbarum* profectò æquiùs meretur, mirè collaudatâ apud veteres, nec non à recentioribus etiamnùm celebratâ, & in pilulis penè omnibus officinalibus locum primum, ſive baſin, tenenti *Aloe*, quæ ob amarorem ſuum inſignem non exiguam laudem in provectioribus quandoque meretur, verùm ob acrimoniam, corroſionem & calorem, quem corpori ſummum impertit, aliquam ſubit, nec immeritò, infamiæ labem.

Ab operatione lenitivi alicujus purgantis, pulvis prioribus conſimilis eſt veſperi injungendus, & poſteà repetendi ſunt ter vel quater in die, temporibus

poribus opportunis, pro duabus aliis nycthemeris: & rursùm tertio die iteranda eſt purgatio; cujus quantitas tunc regulanda eſt pro ratione operationis prioris.

His ritè peractis, plerumque ceſſant graviora omnia ſymptomata, vel ſaltem multùm leniuntur; adeò ut proindè in vado jam res ſit, quae in extremo diſcrimine paulò antè fuerat.

Pueris aliquantùm provectioribus eadem methodus (ſub quâcunque formâ perficiatur) humores primum præparandi, dein expurgandi, tutiſſimo uſui eſſe poteſt, proportione alterutrius medicamenti, ſecundùm ætates, diligenter obſervatâ.

Notandum eſt, quòd prima catharſis quam pueris febricitantibus adhibemus, ſit non tantùm è lenitivis, verùm etiam doſis illorum plerumque ſit mitior, quàm aliàs fieri debet; quòdque nocte primam catharſin præcedenti enema mitiſſimum è lactis vaccini unciis quatuor ſaccharo edulcorati, & ſalis tantillo addito in alvo adſtrictâ, ſit nonnunquam injiciendum.

Inſuper ad vim primæ illius purgationis accelerandam, atque defectum medicamenti cathartici (ſi quis tunc ſit) ſupplendum, *cryſtallorum tartari* ſcrupulus unus, in cochlearibus aliquot juſculi avenacei tenuioris, aut ſimilis, ſolutus, tutiſſimè atque efficaciſſimè exhiberi poteſt.

Verùm imprimis cavendum, *cryſtallos tartari* ſinceros, & ritè præparatos, in uſum vocari, non autem adulterinos iſtos, & vulgò venales, quorum pretium ferè idem eſt, ac *tartari* ipſius *crudi*.

Si Infantem carnoſum, obeſum, at temperamento humidiſſimo atque in acidum degeneri conſtantem, ægrotatio aliqua difficilis (idque tempore hyemali potiſſimùm) corripiat, ut putredo acetoſa duabus purgationibus in hunc modum exhibitis nequeat in totum ſuperari, tunc in eâdem methodo ad vicem unam aut alteram adhuc perſiſtere oportet, donec ægritudo omnis penitùs evaneſcat: niſi quòd diei unius aut alterius intervallum præfatis diebus, in quibus pulveres acidum alterantes erant exhibendi, debeat ſuperaddi.

Nec incommodi quicquam obſervare unquam potui ex toties repetitis purgationibus in intemperie contumaciſſimâ, ſed vires priùs enervatæ gradatim redintegrari ſunt ſemper viſæ.

Id ſolummodò cavendum in puerulis purgandis, quòd nulla unquam occaſio, quæcunque ea ſit, viribus fortiorem catharſin iis adhiberi poſtulet.

Quamobrem hîc præterire non poſſum quæ maximus rei medicæ magiſter, *Hippocrates*, in libro *de Medicamentis Purgantibus* ſcitè ſed minùs rectè intellecta, ediſſerit: *Quicunque igitur à febribus fortibus corripiuntur, his medicamenta purgatoria dare non oportet, donec remiſerit febris. Sin minùs, ſaltem non intrà quatuordecim dies. Carnes enim ipſorum, & ventres, quum calidi ſint, medicamentum aſſumunt, & nihil depurgantur, & febris major fit, & color ever-*

ditur, & morbi regii ſpeciem præ ſe ferunt. Commotâ enim bile, & non purgatâ, non ſorbere vult æger, neque bibere, ſed omnia abominatur, & plerumque perit. At ſi hac die ſuperſtes maneat, & unà cum purgatione remittat febris, ſanus fit. Quapropter in febribus vehementibus medicamenta purgatoria exhibere non oportet. Verùm ſi alicui opus fuerit, infuſum per clyſterem adhibere potes, quotieſcunque volueris. Hoc enim minoris periculi eſt.

In his verbis Magiſtri obſervandum eſt, 1. Illum verba facere de *febribus adultorum*, quæ *fortes*, vehementes, atque ardentiſſimæ eſſe ſolent, non verò intelligenda eſſe de *febribus infantilibus* aut *puerilibus*, cujuſmodi ſunt naturâ *mites*, & minùs ardere aptæ. 2. *Medicamenta purgantia* ſui temporis fuiſſe vehementia, *fortiſſima*, nec non dicta deleteria, ut *elaterium*, *colocynthida*, helleborum & ſimilia; noſtrorum verò lenitivorum pleraque mitiſſima; imò maximè temperata, ſi non quædam actu *frigida*, fuiſſe illius ſæculi ſapientibus adeò incognita, ut *antipodes*, ut *novum orbem*, ut denique *artem typographicam*. 3. *Hippocratem* loqui de febribus in naturali ſuo ſtatu, & ſibimet permiſſis; ſicut & deſcriptiones ejus Morborum Epidemicorum veriſſimè atque accuratiſſimè ſeſe habent; non verò de febribus intelligi illum fas eſt, quatenùs ars futurorum ſæculorum, & maximè præſentis hujus ſæculi, (utcunque invidis præſentia malè audire ſolent) provectior quidem & maturior (quod poſteri gratâ memoriâ, nî plurimùm fallor, recolent, & facilè confitebuntur) tandem didicit, eas ad purgandum ritè præparare, earumque truculentiam debitâ adultorum venæ ſectione, die catharſin præcedenti, habitâ, multùm temperare, aut etiam perdomare. 4. Notandum eſt, *Hippocratem* hîc docere, quòd ſi Febre detentus medicamentum catharticum ſumat, atque illius diei periculum fortè effugiat, idem ſtatim, id eſt, *eâdem ipsâ die* in ſanitatem incolumis redeat. Quod verum quidem eſſe, & pueros febricitantes eâdem ipsâ die, ab operatione primæ catharſεως abſolutâ, ſymptomata febrilia univerſa, (id autem imprimis tempore verno aut æſtivo) ſtatim excuſſiſſe ipſe ſæpiùs vidi.

His itaque præmiſſis dico, *Hippocratem* rectè ſentire de Purgantium medicamentorum deploratis effectibus, prout *Pharmaca* ſui ſæculi *fortiſſima* in *Febribus ardentibus* imperitè, nempè *Venæ ſectione* haud præmiſſâ, exhibebantur. At verò ſi in Adultis, & præſertim Sanguineis, aut Athletico temperamento donatis, die purgationem præcedenti, ſanguis haud parcâ manu detrahatur, atque Lenitiva noſtra proximâ exhibeantur; aut ſi Juniorum corpora Teſtaceis, & ejuſmodi acidum contemperantibus præparentur, quò meliùs cauſa Febris primaria radicitùs expurgetur, via ad ſanitatem celerior, imò ſecurior fterni videtur, quàm Cardiacis aut Diaphoreticis quibuſcunque fieri poteſt.

Videtur autem mihi (ut id obiter dicam) ea eſſe vera & principalis ratio, cur *Catharſis* apud Medicos benè doctos in Acutis Morbis hactenùs ità malè audiverit: nempè quia iidem *plauſtrum equis*, ut ajunt, *præponere* ſolerent, hoc eſt, Catharſis Venæ ſectioni præmitterent, aut ſaltem poſthabitâ ſe-

ctione

ctione venæ, ubi apprimè neceſſaria fuerit, Catharticum ſolum, idque ſè fortioribus, temerè propinarent.

Quod ad *Venæ-ſectionem Puerorum* attinet, quamvis materiæ Febrilis in Pulmones metathesis inſignior, & *Tuſſes Convulſivæ*, eam in minimis Infantibus quandoque exigant, tamen apertè conſtat, eam non eſſe medicinam illorum naturæ conſentaneam, neque magis huic tenerrimæ, quàm decrepitæ ætati accommodam. Et proindè minimè neceſſarium duco ejus auxilium poſtulare in quibuſcunque Infantum affectibus, niſi in Tuſſibus Convulſivis, aut ubi Febrim ſubitò exortam Tuſſis importuna concomitari ſolet: niſi & in Contuſionibus gravioribus, quæ nonnunquam contingunt; niſi denique nonnunquam in Convulſionum intervallis. Etenim rarò aut nunquam Infantes, victu tenuiori & minimè lauto nutriri ſoliti, verâ Plethorâ, utcunque fuerint floridi, laborare ſunt habendi. Humiditas iis ineſt, quâ diffluere omnes ſolent, atque ejuſdem Humidi in Acidum præternaturalis ac facilis converſio, eſt omnium illis ægritudinum cauſa. Neque credere fas eſt, ſanguinem venis eductum poſſe Humidum temperamentum, idque præſertim in Acidum jam degenerans, propriè corrigere.

Sunt qui pertinaci contradicendi cupiditate ducti, omnimodum mittendi ſanguinis uſum, vel in Adultis, incuſant aut reformidant. Nimirùm hi ſunt *Helmontii* illius nunquam iracundi, & rationi medicandi veteri ſemper amiciſſimi, ſequaces diſcipuli; *Arcanorum* tantorum fortunati hæredes, ut nec Ars Medica; neque Reſpublica eorundem notitiâ unquam fuerit digna. Nimirùm & hi ſunt qui *Chymiæ* cujuſdam non vulgaris, Medicis omnibus peritis planè incognitæ (quæ non niſi mirandos effectus producere ſolet) *Adeptos* & *Philoſophos per ignem* ſeſe venditant. Rursùm hi ſunt qui viis tritis, publicis, & quantumlibet Regiis, incedere dedignantur, ſed qui tramitibus deviis & inſolitis aberrare ſemper gaudent. Tenebris illi reconditis, & quaſi Metaphyſicis vagantes, lumina ſcientiarum clara prorsùs contemnunt. Sublimia quædam inania aeriaque ſpeculantes, frequenter ceſpitant; & denique Panacæas neſcio quas impoſſibiles fruſtrà quærunt, theſauriſque Adeptorum imaginariis [quippè Mercurio vota ſua omnia clanculùm facientes] diutinè inhiant; tandemque bonis omnibus exuti (quæ in fumos abierant) aut mente capiuntur, Helleborumque requirunt, aut qui Crœſo ditiores eſſe paulò antè ſomniaverant, ex inopiâ famelici pereunt.

Teſtacea omnia validè exſiccant, eâque de cauſâ affectibus ab humiditate nimiâ pendentibus, ſicut & naturis eâdem abundantibus, propriè conveniunt. Puerorum temperies humidiſſima eſt, eò quòd omnium molliſſima. Quin & leviuſculâ adſtrictione ſunt eadem prædita, quæ uſtione deperditur, quanquam uſtio calorem, imò & acrimoniam non exiguam impertit; quod in calce vivâ, ut & in Chymicis quamplurimis medicamentis, manifeſtò apparet. Cæterùm & Aciditatem potentiſſimè obtundunt, quæ humiditatis aqueæ putredinem perindè ſequitur, ac ignem calor. Porrò *Teſtacea* nullam calefactionem teneris corpuſculis præbent, quâ potiſſimùm conſideratione du-

ctus eorum uſum omnibus aliis medicamentis in Puerulis curandis longè antepono.

Sed eſt & aliud, propter quod hujuſmodi *Teſtacea* in pueris tractandis prædico. Ventriculus eorum fermento quodam voraci, nè dicam inſatiabili, imbuitur, cui tantiſper compeſcendo liquida ſola minùs valent. Siquidem aut obtundi debet butyro orificio ventriculi ſuperiori diu innatante; aut panatellis, vel fartis farinaceis, haud ità confeſtim ventriculo depulſis, nutriri diſcupit. Atque pueros ægrotantes non ſemel obſervavi vix aliâ ex causâ langueſcere, quàm quòd eos nutrices *victu tenuiori ac nimis liquido* reficere ſolerent. Quapropter *Teſtacea* multis nominibus puerorum naturæ ſunt idonea, neque impreſſionem ſive alterationem, quam in ventriculi regione faciunt, ità celeriter, ac liquida medicamina quæcunque, deperdunt.

Ut nihil dicam de *avibus* quamplurimis *Piçâ*, ſive appetitu depravato [quod pullariis notum] debilitatis, quæ arenâ cibo inſpersâ; atque unâ deglutitâ, citò convaleſcere ſolent.

Teſtaceorum nomine, non ſolùm propriè dicta intelligi, ſed & *corallia*, *cretam*, *corallinam*, *bezoar* utrumque, & ſimilia, eâdem ferè facultate acidum abſorbendi conſpicua, & naturis affinia, licèt pleraque ſtirpis prorsùs alienæ, deſignari volo.

Hujuſmodi medicamenta quidem diu in uſu medico fuerunt, verùm uſus eorum rectus, & naturæ puerili maximè accommodus, aut nullatenùs innotuit, aut opem ferè nullam hactenùs tulit. Perminuta enim illorum doſis planè effecit, ut ad alia minùs tuta, imò naturæ puerorum contraria & noxia, dico *opiata*, quilibet ferè Medicorum, in vigiliis & doloribus compeſcendis, jam diu tranſiret.

Atque hîc me non fugit ſcomma quoddam ſuper hâc re à Medico celeberrimo in me olim miſſum. Nempè cùm ad ſubveniendum Puero Nobili, maximarum facultatum hæredi, curæ meæ demandari ſolito, & febre periculoſiſſimâ tùm langueſcenti, meo monito accerſeretur, atque ille *narcotici* exhibitionem ſtatim proponens, me ejuſdem uſui maximè reluctantem inopinatò offenderet: *tu*, inquit, *more exoleto*, *non hodierno*, *ſi ita ſit animus*, *medicinam facere videris*; cui ego: neque, ut mos inceſſit, pueris medicinam quidem aut facio, aut unquam me facturum credo. Cùm enim ex prædictorum uſu, non minùs certus ſim, imò longè certior (nî plurimùm fallor) & ſaltem tutior, in torminibus compeſcendis, vigiliis ſublevandis, doloribus quibuſcunque leniendis, & denique in diarrhœis ſiſtendis, ac eſt quilibet alius, quantumlibet *narcotica* vulgò æſtimantur, cum maximo vitæ diſcrimine, per id genus medicamenta.

Nullus, quod ſcio, *opiatorum* inſanus admirator eorum uſum in *debilibus*, imò *debiliſſimis* naturis ſtudiosè defendit; quamlibet complures tàm in his quàm in robuſtis nimis addicti illis fuerint. Nempè Proverbium illud animo tenaci fortè complectentes, *Mortuos obmuteſcere*; neque etiam prorsùs immemores, quàm gratus ſit ægrotis ſemper ſomnus, & quàm acceptabilis omnibus

bus aſſidentibus & curatricibus ſit curarum remiſſio, & ceſſatio moleſtiarum. Etenim quis Medicus Narcoticis nimis indulgens, quantumlibet morbum clavo trabali figat, & curationem procraſtinet, quantumvis idem crumenam emungat, non ſit ægrotis dolore excruciatis æquè benignè acceptus, ac magnatibus imprudentibus blandus adulator? verumenimverò cùm pulſus juniorum ſit debiliſſimus, temperies naturâ tenerrima, & vires ſint admodùm infirmæ, neutiquam mihi conſtat, quorsùm incertis & periculoſis medicamentis, quando tutiora, imò tutiſſima ſint æquè in promptu, puerulo ægrotanti ſubvenire contenderemus.

Adjiciam & illud, quòd ex quo tempore mihi innotuit *Teſtaceorum*, atque ejuſmodi, vis prorsùs *Anodyna*, imò *Infantibus Soporifera*, dummodò doſi ad finem attinendum requiſitâ tùm exhibeantur, vix quæpiam eorum ægritudo, quantumvis dolorifica, minimam *narcoticorum* propriè dictorum delibationem niſi rariſſimè poſtulare viſa eſt.

Ut autem in nullis Infantum affectibus (dempto Vomitu pertinaci, de quo inferiùs agendum eſt) pharmacia *opiatica* eſt probanda, ita neque in iiſdem *medicamentorum calefacientium* [quantumlibet nomine *cardiaco*, aut *ſalutifero* vulgò inſcribantur] uſum, ſaltem copioſiorem, laudare unquam poſſum. *Cardiaci* nomen aſtutè, & ſingulari quodam artificio inventum fuit, ad mulierculas omnes blandè demulcendas, ad facilem captum ruricolarum, ſæpè à Medicis peritis longè habitantium, atque à bonis in viciniâ matronis medicinam eleemoſynariam cum laude facientibus *Cardiaca* ad omnes morbos reportantium, & denique ad ignorantes univerſos ſummâ oblectatione nunquam non perfundendos. Quis enim ex plebe, *Cardiaco* propinato, malum aliquod adventurum potuerit ſuſpicari? Et tamen res eſt aliquantùm dubia nonnullis emunctæ naris Medicis, *an* illorum qui citrà violentiam diem obierunt, *plures ex Morbis aut Cardiacis reverà interierint.* Quicquid enim morbi ſymptomata exaſperare ſolet, quicquid ſitim auget, linguam aridam facit, aut quoquo modo febrilem flammam intendit, naturis omnium tenerrimis, & vires illatæ injuriæ penè nullas opponentibus minimè quidem convenit. Et profectò diverſa nocumenta, nè dicam exitialia, ex regimine puerorum calidiori iterùm atque iterùm ſuprà adverti, cùm ex uſu temperatorum prædictorum, quotieſcunque is fuerit, nempè dum ſæviunt ſymptomata, nè unum quidem incommodum obſervare unquam licuerit.

Hìc objiciet aliquis, ex durâ, & penè ſaxeâ medicamentorum prædictorum ſubſtantiâ, *obſtructiones* neceſſariò progigni, quòdque res ejuſmodi indolem puerorum tenerrimam, & vias omnes illorum minimas, propter partium exiguitatem, procliviores obſtructionibus neceſſariò reddere debeant

Cui dubitationi quò melius ſatisfaciamus, conſiderandum eſt, *parentem obſtructionum* ſolennem & legitimum eſſe *Acidam intemperiem*, quam ſæpè contrahere ſolent *infantes* ex ipſâ aëris frigiditate, atque ex temperamenti ſolâ teneritudine, ut ut victu tenuiſſimo, ac limpidiſſimo utantur.

Ideò & quæcunque *Acidam intemperiem* corrigunt, contemperant, aut obtundunt, & coagulationes ſolvere apta nata ſunt (quod imprimis ejuſmodi res faciunt, & ſine caloris tantilli additamento) obſtructionibus ſubmovendis, & reliquæ ſymptomatum catervæ, ex hâc anſâ pendentium, citò devincendæ, maximè ſunt idonea.

Sunt qui intemperiem corporis Alcalinam docent febrium omnium cauſam eſſe univerſam, quòdque Acida febricitantibus indiſcriminatim exhibita miros ſucceſſus habeant, ſive viri ſint robuſti, ſive mulieres delicatulæ, ſive pueri ſint tenerrimi, qui febre aliquâ corripiantur. Sed doctrina iſta, ſi modò commentum, quæſtûs potius, aut novitatis ſemper popularis quàm veritatis cauſâ excogitatum, ſit doctrina perperàm vocanda, tàm experientiam vulgarem in parvulis, ſeneſcentibus, fœminiſque potiſſimùm; quàm veterum omnium Medicorum ſententiam impugnat; qui acida utero & uterinis affectibus eſſe maximè adverſa, uno ore pronunciant; quique uno conſenſu ſtatuunt, acida noxium corpori ſuccum præbere, pabulumque morbis progignendis idoneum ſuggerere, viſcerumque parenchyma vellicare, utpotè quæ non modò margaritas, ſed & metalla vi ſuâ corroſivâ diſſolvunt; item ea nervis ſenſoriis maximè obeſſe, flatus copioſos exſuſcitare, capitiſque dolores inferre. Quinetiam nimius Acidorum uſus tantò magis apud nos pertimeſcendus, quantò fæliciſſima Anglorum regio præ cæteris forſan omnibus, affectibus melancholicis, aciditate exuperanti jam jam laborantibus, videtur infeſtari.

Alii fortaſſè crimini dabunt, quod abdita, & in ſcholis Medicorum jam diu celebrata dè *Criſibus* doctrina interim negligatur, quòdque *dierum criticorum computatio* veteribus ad unguem inſtituta, & ab iis, qui res minùs intelligibiles maximè admirantur, etiamnùm prædicata, in oblivionem nobis abeat. Subjicio igitur, cùm *Criſis* ſit repentina mutatio in morbo facta, vel ad ſalutem, vel ad mortem, eam, quatenùs ſummâ diligentiâ obſervare licuit, ab ipſa curationis methodo (idque maximè in tenellis, de quibus hîc res agitur) in totum pendere, atque à ſolertiâ artis vel imperitiâ aut accelerari, aut produci. Etenim cùm Evacuationibus generalibus tempeſtivè adhibitis curatio principaliter innitatur, cruditates febrim committentes citiùs, quàm aliàs fieri ſolet, concoquuntur, pars materiæ morbificæ ſtatim eliminatur, & reliqua viribus impar medicamentis deinceps adminiſtratis faciliùs cedit. At verò cúm *diaphoreticis*, & *cardiacis* dictis exagitari ſoleant humores, aut in majorem confuſionem ſpiritus quotidiè ſubvertantur, atque res permittatur ſolis *Enematis*, quæ ultrà craſſa inteſtina integris viribus nunquam tranſgrediuntur, uti *Concoctio*, ita *Criſis* ipſa jure merito poſt nimioperè doctam & ſolennem medicamentorum quamplurium pompam ſerò, imò tardiſſimè eſt expectanda.

Ut verò finiam, *Criſis* nihil aliud quidem videtur, quàm ultimum naturæ conamen reliquis omnibus viribus materiam morbificam per locos convenientes tandem evacuare. Idque apud nos ſæpiſſimè contingit per

Sudores,

Sudores, nimirùm ob præpoſterum regiminis calidioris uſum. Fit etiam ſæpè per *hæmorrhagiam*, per *alvi fluxum*, per *vomitum*, & nonnunquam per *urinas*. Quæ omnia concludere efficiunt, quòd Natura ipſa, Medicorum optimus & ſapientiſſimus, nullam aliam Febres judicandi rationem, niſi quæ debitis *Evacuationibus* perficitur, aut vult unquam moliri aut attentare.

Multa nuperis hiſce temporibus variè ſunt conſcripta, atque argumentis diſceptata, de inſigni *præcipitantium* uſu in medicinâ, quaſi omnes ægritudines quibuſcum homines conflictantur facillimè abigerentur, ſi *Præcipitantis proprii* & *ſpecifici* cuique morbo maximè accommodi dignotionem exquiſitam nos haberemus. Notandum eſt autem, nos impræſentiarum agere de *affectibus puerorum acutis* & febrilibus, qui vitæ illorum derepente interminantur; non verò de *Chronicis*, qui medicanti longas dant inducias, atque novas rerum facultates curioſè experiri tutiùs permittunt. Rursùm *Præcipitatio* eſt ſeparatio particularum craſſiorum, quæ vi ſolventis acidi in liquore aliquo claro imperceptibiles ſuſpendebantur, aſt ope acidum infringentis, vinculis jam ſolutæ, ad fundum depelluntur. Porrò *Cruditas*, quæ in febribus apparere ſolet, nobis quidem videtur eſſe prædominantis acidi genuinus effectus: *Coctio* verò acidi multùm infracti, atque naturæ vincentis ſignum. Et proindè *Catharſis* arte ſollicitata cruditates ſursùm impellit, & videtur præ omnibus aliis medicamentis propriè *præcipitare*, quò eædem per alvum vel urinas tandem exonerentur. Quinetiam quodcunque aliud medicamenti genus (tametſi ſpeculationibus unicè dediti longè aliter ſentiunt) *præcipitandi* rationem aliquam habet, vix aliam ob cauſam, niſi quatenùs quodam modo *Catharticum* eſt, illum effectum unquam producit, Neque enim *Præcipitatio* in corpore diverſiformi, atque totidem ſuccis & humoribus, tot ductibus & anfractibus conſtanti, eâdem aut celeritate aut certitudine tranſigi poſſe intelligenda eſt, quâ Præſtigiator Chymicus inſtillationibus varii generis in ſuos liquores, vel colorum mutationes planè admirabiles molitur, vel præcipitationes dictas *Magiſteria* quantociùs conficit. Quandoquidem igitur *febris* partes vitales, & maximè ſuperiores, intentare ſolet, neque experimentis incertis aut periculoſis moram aliquam relinquit, prudentis Medici certè erit, quâ poteſt efficaci methodo, materiam febrilem non modò levioribus aut fictitiis *Præcipitantibus* demulcere, quin & veris & genuinis, hoc eſt, *evacuationibus* opportunis, quamprimùm fieri poteſt, radicitùs extirpare.

Cùm verò per plurimos Medicos famæ celebritate admodùm conſpicuos, jam diu, imò etiamnùm, ſerpſerit conſuetudo fugam omnium ferè febrium *ſudorificis* maturandi; non abs re erit hîc pauca quædam eò ſpectantia nunc ſubnectere.

Ut primùm quempiam *febre Epidemicâ* correptum vident, de *Malignitate* neſcio quâ protinùs ſomniant, atque *alexipharmacis* & *diaphoreticis* haud parùm calidis *Malignitatem* illam propulſare indeſinenter contendunt.

Interim

Interim *febris* ex ſuâ naturâ ſæpiſſimè mitis, nec mali omninò moris, ex ipsâ methodo *verè Maligna* (ſi quæcunque alia) ſolet effici. Etenim cùm ſerum ſanguini per venas & arterias transferendo debitum *ſudorificis* importunis ità penitùs exhauriatur, nil mirum eſt craſſiores ſanguinis partes in motu ſuo interrumpi ac quodam modo ſtagnare; *Pulſum* exindè debilitari, atque inæqualem, undoſum, tremulum, formicantem, aut intermittentem reddi; *Urinas* inſuper eâdem de causâ pauciſſimas eſſe, aut cruditatis ſummæ indicia exhibere; ac denique notas *Malignitatis* primarias, nimirùm *petechias*, *maculas purpureas* & quandoque *ſtigmata peſtilentialia*, (varios *Gangrænæ* fientis aut factæ gradus) ſeſe oſtendere ſolere. Nempè habitus corporis humido multò priùs perfuſus, & benigno calore conſtans, ſub regimine calidiore ſtatim exareſcit, aduritur, atque æſtu acerrimo prorsùs torretur: ut proindè neque lymphæ irrigandis continuò partibus deſtinatæ copia ſufficiens reſtet, neque ſanguis craſſior jam redditus, & paſſim ſtagnationi idoneus, per vaſa circuitioni perenni ad vitam ſuſtentandam neceſſariæ inſervientia ampliùs fluere aut ſatis celeriter movere poſſit.

Illis autem, qui *malignitatis* notione ducti, utpotè nomine funeſtos medicaminum inflammabilium effectus tutiſſimè celante, calefacientia diaphoretica in curationem omnium ferè febrium ſolent adhibere, propono conſiderandam communem *Turcarum* praxin, à mercatoribus fide dignis mihi concreditam, indoctam quidem, ſed verè rationalem, in curandâ ipsâ *peſte*, *malignarum* omnium *febrium* facilè principe, per *ſuccum limonum* in omne juſculum liberaliùs inſtillatum, per fruſta *limonum* ſaccharata ore frequenter maſticata, & per potum apud eos vulgatiſſimum, dictum *Sherbet*, (qui eſt aqua melle, vel ſaccharo, dulcata) hoc eſt, per ipſum regimen frigidiſſimum; ut potè quibus *Mithridatium*, *Theriaca Andromachi*, *radix ſerpentariæ Virginianæ*, & cætera noſtrorum remedia calidiſſima, *alexipharmaca* nuncupata, bonis auſpiciis ſunt planè incognita, aut in nullo numero ſaltem habentur. Neque igitur mirum eſt, *peſtem* [cujus terror noſtratium animos fulguris adinſtar longè latèque percutit] apud illos nonnunquam minorem hominum ſtragem facere ſolere, quam mitem aliàs febrim iis in regionibus in quibus graſſatur Doctrina.

Verùm præ aliis argumentis attentiùs ſecum cogitent noſtrates, quòd Febres noſtræ facillimè vertantur in Inflammatorias, & ſæpe partem aliquam corporis, ut pleuram, fauces, pulmones, muſculos, articulos, cutim &c. peculiariter afficiant; quodque Inflammationum noſtrarum origo ut plurimùm fundetur in plethorâ, & repletione nimiâ. Quæ enim gens per orbem terrarum tantos pecudum greges, tot armenta avidè vorat? Quæ gens omnium eſculentorum copiâ & abundantiâ magis gaudet, & quænam genium minùs defraudat? Itaque ubi luxus & repletio ſunt vulgò morborum cauſæ, & febrile incendium tàm frequenter ſuſcitant, quæ medicamenta ignes igni addunt, qualicunque notioni vel hypotheſi illa ſatisfaciunt, ſanè ſummâ cum cautelâ exhiberi debent.

Quòd

Quòd verò omnis Febris Continua, quantumvis mitis & regularis, nec non Febris ipſa intermittens, Veneno ſpiritus inquinanti aut peſſundanti ortum ſuum ſemper debeat, licèt Clariſſimus *Mortonus* id ſtrenuè ſuſtineat & rationibus multiplicibus philoſophicè diſputet, ut aut Alexipharmacis calidiſſimis liberaliùs exhibendis, aut Antidoto Peruviano anſa opportunior præbeatur; tamen ſententiæ Viri tàm eruditi, & medicâ ſcientiâ inſtructiſſimi nequeo ſuffragari. Etenim cùm Medicum probum deceat præ oculis ſemper habere, tàm quid nocumenti & mali, quàm quid boni & incommodi, ex hoc vel illo medicamento poſſit contingere; cùmque res ſit magis tremenda & extimeſcenda ægrotum noſtram opem implorantem lædere, (ut proinde plus fuerit detrimenti à Medico quàm à Morbo) quàm in dubiis caſibus admodum cautè agere, diętam ſolummodò inſtituere, & videri fato permittere; cùm denique tutius & longè optabilius ſit Medico, *nil conſcire ſibi*, & innocentiæ clypeo muniri, quàm ſtragem hominum qualemcunque, licèt inopinatam, facere, & tela huc illuc jaculari, ex quibus nonnulli è medio forte tollantur; certè Hypotheſin omnem periculoſam, argumentis quantumlibet doctis ſtabilitam, prudentiæ erit evitare. Neque demùm ego intelligo, cur ratio formalis morborum acutorum meliùs explicetur per Venena, præſtigiarum ritu, corpus humanum nunc ſubitò invadentia, nunc derepentè relinquentia, quàm per occultas veterum qualitates, jam diu in hoc ſæculo ſcientiſſimo in ludibrium verſas.

Argumentum eſt infidum, & vel puero dignum, quo Medici nonnulli ad partes *malignitatis* tuendas, uti ſolent, quòd ſcilicet *febrium* quarundam natura rectè ſtatuatur *maligna*, quoniam eædem ſunt ſæpè *contagioſæ*. Nam ſi *contagium* neceſſariò indicaret aut probaret exiſtentiam *malignitatis*, conſequeretur *ſcabiem* ipſam morborum *malignorum* numero fore accenſendam. In quo tamen morbo nec vires concidunt, neque appetitus proſternitur, nec pulſus, aut urina quicquam à ſaniſſimis diſcrepant; ac denique in quo functiones tùm animales, tùm naturales conſtant; fiunt. Certè *contagio* aliquo non carent morbi, quotquot inſignem *inflammationem* in ſe habent: ut peſtis ipſa, de quâ jam loquor, ut *variolæ*, ut *morbilli*, ut *tuſſis infantum convulſiva*, & cæteri id genus morbi, qui inflammationi intenſiſſimæ originem ſuam debent.

Quod ad *Sudorifica* in febrientibus attinet, haud inficias eo, *ſudores* ſive naturales, ſive arte ſollicitatos, in primis febrium inſultibus [cùm pori cutis incipiant occludi, cùmque ſenſibilis aut inſenſibilis perſpiratio corporis plurimùm impediatur] nonnunquam maximi è re fore. *Sudorifica* autem, quæ in uſu eſſe debent, ſint *temperata*, non ea quæ incendium internum promovent. Neque ſint tàm *ſicca*, & pharmaceutica, neque etiam tàm ſpirituoſa, qualia flammam flammæ admovent, quàm *liquida* & culinaria, quæ copiam materiæ ſudoribus proliciendis ſupplere poſſunt, quæque ob calefactionem ſuam externam, non ob calorem ſuum ingenitum ſudores provocant.

Rem unam adhuc notatu non indignam, nec à ſcopo noſtro prorsùs alienam, nolo prætermittere. Ea nimirum *Febris*, quæ anno præterito graſſata eſt, & cujus hiſtoriam nunc breviter tradam, *Malignæ* etiam nomen, apud Medicos quoſdam diaphoreticorum uſu gaudentes fortè adſciſcebat.

A mediâ parte menſis *Maii* anni 1688. per aliquot ſeptimanas, *Febricula* quædam (quâ ægrotantes de leviuſculis doloribus ſingulos eorum artus per vices tentantibus, de dolore etiam capitis frontem imprimis corripiente, atque de vertigine quâdam maximè conquerebantur] adeò epidemicè invaleſcebat, ut nullam ſimiliter, quâcunque ex causâ, aut quâvis anni tempeſtate, hactenùs obſervaverim. Integræ familiæ quamplurimæ eâdem febre pariter corripiebantur, ut vix uni è multis procellam illam generalem effugere contigerit. Inſultus autem hic febrilis ità Epidemicus ex varietate ipſius tempeſtatis anni tunc temporis pendere nobis planè videbatur, æſtu aliquot dierum intenſiſſimo in frigus derepentè mutato, perſpiratione corporis ſenſibili tunc impeditâ, & poris qui apertiſſimi fuerant ex improviſo occluſis. Illud verò ſuper hâc re advertam, nunquam tot homines ſimul ægrotaſſe, nunquam pauciores fuiſſe fato perfunctos. Eâ quidem febre laborantes, methodis tàm congruis quàm abſurdis, nimirùm venæ-ſectione, catharſi, ſudorificis, adminiſtrationibus omnibus muliebribus, culinaribus, aut medicinalibus, domi aliquantiſper continendo, foràs in aërem prodeundo, equitandi exercitio aut alio quocunque, imò perturbatione omni & curâ paululùm vacando, ac denique nihil quicquam, aut quodlibet agendo, in univerſum ferè omnes convaleſcebant. Si quos autem mitiſſimo illo morbo malè mulctari accidenit, adoleſcentes fuerunt, & juvenes, fervidiori temperamento donati, atque ſudorificis calidiſſimis ultrà modum laceſſiti. Quod in hâc re notandum reſtat, extimeſcendum eſt nobis, naturam hujus febris ità mitem ac benignam, tàm impropriis quàm ſalutaribus remediis facilè propulſatæ, effectus diros atque funeſtos poſthæc fortè habituram: nempè optatum illum ſucceſſum fruſtrà expectantibus bonis illis mulieribus, & gregalibus medicaſtris, ex cardiacis ſuis & neſcio quibus ſudorificis (cùm alia tempeſtas anni curationi fuerit planè adverſa, & febris quæpiam ſymptomatis admodùm truculentis ſtipatam ſeſe oſtenderit) quem tempore vernali, & cæptis quibuſcunque plurimùm favente, atque in febre omnium mitiſſimâ, priùs viſi ſunt experiri.

Priuſquàm exempla aliquot curationum methodi noſtræ beneficio peractarum libeat proponere; paucula quædam adjiciam, quæ ſymptomata infantum magis uſitata reſpiciunt; quæcunque apud Autores vulgò invenienda ſunt curioſis relinquens.

Inter omnes affectus, qui vitæ infantum interminantur, nullus tot gravia ſymptomata progenerare ſolet, quot *Dentitio difficilis* & laborioſa. Ægritudo illa novem menſium, ſive *prægnatio* [quæ *ſexcentarum & innumerarum calamitatum autor*, æquè ac ipſe uterus, perhiberi poteſt) genitrices non paucioribus

cioribus periculis, quàm fœtum omnem *Dentitio* exponit. Etenim cùm gingivæ tenellorum inflammationem talem ſæpiſſimè ſubeant, qualem aliæ corporis adultorum partes (undè febres teneris impendent vehementiſſimæ) eò quòd dentes ex alveolis in conſpectum facilè erumpere nequeant, minimè eſt demirandum eorum tenera corpuſcula tot ſymptomatis febrilibus graviſſimis eapropter jactari ſolere. Nimirum illinc iis *tormina ventris, vigiliæ, inquietudines, profluvium alvi*, aut ejuſdem *conſtipatio, dejectiones & vomitus virides, aphthæ, febres, convulſiones*, & ſimilia: quæ univerſa eidem ferè methodo [ratione ætatis, & ſymptomatum violentiæ habitâ] acidum primò contemperandi, ac deindè leniter expurgandi ſæpiſſimè cedunt; niſi morbus chronicus in acutum tranſiens, ſit valdè complicatus, atque altas adeò egerit radices in regione partium principalium, ut nullâ jam arte dimoveri queat; aut niſi miſellis fuerint ingenita mala, imò peſſima, ſtamina vitæ.

Duplex eſt *Dentitionis tempus*, infantibus moleſtum: unum quo dens oſſe maxillari primùm emergere nititur, & quo gingivæ pars extera & ſuperior, abſque aliquo ejuſdem tumore, albido quodam circulo circumſcribi ut plurimùm ſolet. Alterum eſt, quo dens mole jam auctior, & amplior factus, gingivam tumidam ſemper reddit, inflammationem inſignem in eâdem parit, atque eam perrumpere omni vi conatur. In primo illo *Dentitionis* molimine, æquè ac in ſecundo, Chirurgi gingivas infantum quâcunque ex occaſione imperitè incidunt, quò ſcilicet dentes faciliùs erumpant, undè vulnus citrà neceſſitatem, & nullam plerùmque opem ferens, teneris promiſcuè infligitur, quum ſecundum ſolummodò Dentitionis tempus (quod diligenter notandum eſt) eam plagam inferri propriè requirat.

Eſt & aliud circà hanc rem obſervatione non prorsùs indignum. Nempè quòd *Chirurgorum* nonnulli gingivam intumeſcentem aperire juſſi, *phlebotomo* ſuo id facere conſueſcant: quod pluribus exitio fuit. Nam cùm inciſio ejuſmodi ſtatim cicatriſetur, neque foramen aliquod denti extrudendo aliquantiſper permaneat, planè inefficax ea fit, atque alia remedia interim negliguntur. Curandum eſt igitur Medico, ut inſtrumento magis commodo (ſive ſit *ſcalpellum* quo calami ſcriptorii vulgò conficiuntur, ſive ſit aliud, cujus dorſum in denſitatem *novaculæ* æmulam aſſurgat) *inciſio* ſemper fiat.

Hîc verò obſervandum; quòd inflammatio tanta ex hâc causâ tenellos nonnunquam corripiat, ut fruſtrà tentetur curatio niſi incipiat Medicus per applicationem hirudinis unius aut alterius infrà utramque aurem. Nam cùm in ipſis tenellis neceſſariò requiratur ſanguinis detractio, ſi talis omittatur revulſio, medicamenta quantumvis propria & ſalubria ſine eâ vix ſcopum deſtinatum attingent.

Præterea inter dentiendum os tantâ teneritudine ſæpè affligitur, ut omne alimenti genus pertinaciter reſpuant. In hoc caſu ſummoperè cavendum, nè alimentum calidum, imò vix tepefactum, infantibus præbeatur. Nam calor oris & gingivarum ferè exurens, vix minimum caloris adventitii gradum fert ſine moleſtiâ & dolore accedenti.

 Quando-

Quandoquidem *aphthæ* ab halitu acri incendii interni teneram oris pelliculam (quemadmodùm & alias corporis partes interiores) rodente aut vellicante proveniant; quæ illam acrimoniam potenter retundunt, atque etiam tollunt, ea ſola nobis maximi ſunt æſtimanda. *Gargariſmata* autem, topica, aut στοματικὰ φάρμακα nullius hîc ſunt usûs. Nequeunt enim *Infantes* os ſuum quoquo modo *colluere*, niſi id inter ipſam deglutitionem quadantenùs evenire exiſtimetur. Quippè illicò deglutiunt, quicquid illis propinatur ad colluendum, aut hauriendum; imò illum ipſum humorem, qui *tuſſis* vi ad fauces rejicitur, exſpuere nolunt (niſi invitos quandoque *vomitus* cogat) ſed in ventriculum ſuum delabi conſtanter permittunt. Nec verò materia, ex quâ *gargariſmata* conficiuntur, ita eſt nonnunquam innocua, ut tuto eorundem uſui in tenellis locus relinquatur. Certum eſt, *aphthas* (quantumlibet lactationem, aut qualemcunque comeſtionem impedire ſolent) *teſtaceis*, & leniſſimis catharticis dicto modo intercalatis protinùs receſſuras eſſe; neque video, cur pluribus artificiis ad finem attinendum nimis doctè uteremur, cùm pauciora medicamenta & ſimpliciora, tàm tutiſſimos quàm præſtantiſſimos effectus edere poſſint.

Ratio autem, quare oris ſuperficies adeò *aphthis* producendis faveat, cùm interim cæteræ corporis partes ulcuſculis nullis afficiantur, hæc eſt: quoniam pellicula eſt eadem, quæ circumveſtiens regionem oris per œſophagum in ventriculum ipſum continuâ ſerie ejuſdem tunicæ exporrigitur ac deſcendit. Quamobrem halitus acres ex effervеſcentiâ corporis præternaturali circà hypochondria contingente, tanquam ex aheno, per *oris* ſpiraculum ſursùm feruntur, atque membranæ illius partis labem ſuam facillimè infigunt. Ideòque guſtus *linguæ* delicatulus ſapores omnes promptiſſimè diſtinguit. Denique propter eandem rationem Medici temperiem corporis prædominantem *ex conſpectu linguæ* uſitato valent dijudicare.

Diarrhœa Infantum ab orgaſmo humorum in inteſtina delabentium, vel à turgeſcentiâ illic bilis cum acido prædominium habente ſemper profluens, neque adſtringentibus propriè dictis, neque *narcoticis* eſt cohibenda. *Adſtringentia* enim refluxum humorum acrium versùs partes nobiliores producere ſolent, quod humidiſſimo & fluidiſſimo temperamento præditos in diſcrimen vitæ manifeſtum conjicit. *Narcotica* quidem ferociam humorum turgeſcentium ad tempus conſopiunt, quò ſcilicet vi ſæpè majori paulò poſt recrudeſcant. Adde quòd vires puerulorum tenerrimæ, & à morbo jam multùm fractæ ac enervatæ *opiatorum* energiam potentiſſimam raro ſine maximo ſalutis diſcrimine ſuſtinere valeant. Quæ verò acorem moleſtias omnes faceſſentem molliter demulcent, & tutiùs exhibentur, atque iis rectiùs conveniunt. Quamlibet enim in levioribus hujuſmodi caſibus (ubi *febris* abeſt) *Diaſcordii*, & ſimilium, utroque medicamenti genere conſtantium, uſus in malam partem non ceſſiſſe, quin potiùs emolumento alicui fuiſſe, nobis quidem videatur, tamen compertum eſt, ea in Febricitantibus infantulis periculo ſuo haud vacare; atque *cretam*, *corallia*, *margaritas*, ac id genus alia ferocientes humores compeſcen-

peſcentia; citrà aliquam caloris novi accenſionem, ut demùm *Rhabarbaro* expurgentur, ſymptomati huic perdomando optimè conducere, & ſuppetias ſaniores ferre.

Sed notandum eſt Narcoticorum mediocrem uſum in Vomitu pertinaci, & præſertim in illo qui à Lacte vitioſo pendet, non eſſe prorſus vituperandum, quantumlibet natura infantilis à Narcoticis penitùs abhorreat. Nonnunquam enim ſymptoma tàm grave, & maximè ſi torminibus diris ac diuturnis fuerit conjunctum, nequaquam eſt debellandum niſi Laudani liquidi guttis duabus; ſyrupo roſarum pallidarum, aut ſyrupo de cichorio cum rheo inſtillatis. Nam cùm ventriculus adeò ſit debilis ut nulla medicamenta, nè dicam alimenta, pauliſper retinere queat, æquum videtur & neceſſarium, ut ad ea tranſgrediamur, quæ ſymptomati dent inducias, dum medicina leniter cathartica vires ſuas exerat atque tùm ventriculum, tùm inteſtina humoribus pravis repleta liberet & exoneret.

Nec minùs in *Fluxu deorſùm*, quàm ſursùm habito, ſive *Vomitu*, eadem prodeſſe liquebit. Quamdiu enim in ventriculi regione potiſſimùm regnat quæ eſt perturbatio, atque Aciditas in primis omnium viis poteſtatem ſuam maximè exerit, medicamenta quibus facultatibus pollent, eas integras, & illibatas, ventriculo impertiunt. *Emetica, ut ſal vitrioli, vinum benedictum, tartarum emeticum*, &c. hîc præ aliis remediis palmam nonnullis præripere videntur; ſed ſi ætatis tenerrimæ, & virium ſummæ imbecillitatis ratio in *emeticis* propinandis locum aliquem promereatur, & ſi coagulationum facilis ſolutio, ac deindè ſubductio, à rebus nullam naturæ vim injicientibus, nullum vitæ periculum ſecum ferentibus, ſatis efficaciter, imò longè tutiùs, atque ab *emeticis*, aut *narcoticis* haberi poſſit, ſanè prudentis Medici erit ab iſtis omnibus abſtinere, aut etiam in totum abhorrere.

Veruntamen ſi magna illuvies humorum ſeroſorum ac noxiorum in ventriculo redundet, & tunicas ejus adeò obliniat, ut functiones naturales planè pervertat, atque tàm alimenta quàm medicamenta ſine nauſeâ & vomitu ventriculus nequeat pauliſper retinere, poſſunt quandoque cum fructu & ſatis tutò ipſis anniculis, aut bimis infantibus exhiberi radicis Ipecacuanhæ circiter grana quindecim. Quippè pulvis iſte, blandè emeticus, nullam poſt ſe liquidorum aut potulentorum ingurgitationem neceſſariò poſtulat; & Emeticis modò dictis longè mitior eſt, & operatio tenellis multò ſecurior; denique humores viſcidos ventriculo impactos, frequentem cruditatum ac deindè fluxuum cauſam, præ aliis omnibus Emeticis in ſylvâ Medicâ reperiundis expedit, ſolvit, & paulatim exantlat.

Neque eadem teſtacea tantùm proſunt in *fluxu omni*, verùm & *Torminibus* infantum undecunque natis; in quibus non modò præſtantes, ſed & *ſpecificas* (ſi quælibet alia) facultates habent. Non ego *corticem Peruvianum* (principem omnium hujus ſæculi medicamentorum) *febribus intermittentibus* magis *ſpecificum*, non *Opium* (celebratum illud alterum remedium) *vigiliis* & *doloribus* pertinacibus compeſcendis, quàm *teſtacea* illa priùs memorata *Tormi-*

nibus infantum ſpecificè ſubvenire cenſeo. Quanquam enim inter innumera ferè experimenta, in tantâ temperamentorum varietate, paternis tot tralatitiis infirmitatibus contingentia, fortè ſingularem hìc illìc inſtantiam contrà nos militantem, curioſus quiſpiam fortè fortunâ, inquam, obſervare poterit; id tamen naturæ ſummè depravatæ, non remedio in viribus ſuis delinquenti, eſt omninò tribuendum: Neque enim *corticem ipſum*, longè lateque pro *ſpecifico* deprędicatum, *aſthmaticis* viris febre, ſive intermittenti, ſive aliquantùm remittenti, laborantibus, ità certò convenire conſtat. Et nihilominùs *Specificorum* omnium *Princeps* in id genus morbis, & maximè in primo illorum genere, jure merito nunc audit.

Quod ad *Convulſiones* ſpectat, aut inſultus illos ſæpè minùs propriè dictos *epilepticos*, tàm à viribus jam proximè attritis & exhauſtis, quàm ab acrimoniâ materiæ morbificæ propaginem nervoſam exſtimulante utplurimùm pendentes, *teſtacea* noſtra, & maximè ſi *caſtoreum* iis adjiciatur, magis eximiis imò & magis innocuis facultatibus, vel in tanto affectu, vigere deprehendentur (utcunque apud plures hactenùs pro quiſquiliis & rebus nullius momenti ſint æſtimata) quàm aut *aqua antepileptica*, quæ teneros plurimùm excalefaciunt, aut *ſpiritus volatiles* qualeſcunque, qui ſcintillarum inſtar in omnes corporis partes extemplò proſiliunt, quique ex parvis initiis magnum incendium febrile ſæpiſſimè faciunt. Nam cùm tunica ventriculi interior tota ſit nervea, atque tùm alimentorum, tùm medicamentorum facultatibus in penetralia corporis intimiora quantociùs transferendis ſit idcircò accommodatior, cùmque ſpiritus illius partis, ut & cæterarum, incolæ jam jam irritentur, vellicentur, ac in motus inordinatos exagitentur, videtur nobis maximè neceſſarium, ut acrimoniam illam nervos irritantem abſorbentibus remediis, & tumultum ſpirituum planè compeſcentibus, imò ſomnum iis ſine ναρκώσει conciliantibus, non verò rebus tumultum ſpirituum majorem excitantibus, & quæ calorem jàm latè depopulantem augent, curatio potiſſimùm inſtituatur.

Porrò in intervallis Convulſionum ſanguinis modica detractio, ſive ea ſit per ſectionem venæ, ſive per hirudines aut retrò aures, aut brachio adhibitas, ſæpiſſimè eſt ex uſu, & maximè conducit. Et poſteà teſtacea catharticis lenioribus intercalata prodeſſe poſſunt.

At verò in ipſis Convulſionum paroxyſmis phlebotomia infantes in ſummum periculum conjicit, cùm tenera natura, Convulſionibus jam laceſſita, penèque ſuccumbens, virium imbecillium ulteriorem ſimul diminutionem ex tantâ venarum depletione vix ac nè vix ferat.

Neque vires Infantum tunc ſunt æſtimandæ ex Convulſionum vi & robore, ſed ex intermiſſionum ſtatu & conditione, & potiſſimùm ex obſervatione virium ad potulenta & eſculenta ſive debilium ſive validarum.

In *Convulſionibus* quamplurima pro *ſpecificis* vulgò habita (quorum nomina diu in omnium ore tritiſſima reticere placet) tàm ab autoribus graviſſimis quàm à practicis celeberrimis decantari ſolent. Veruntamen virtutes multorum (quantum obſervare licuit) noſtram de ſe expectationem videntur vix expleviſſe,

expleviſſe; quanquam & in tanto affectu omnem movere lapidem laudabile quidem ſit, neque cujuſquam induſtria in exquirendis appropriatis medicamentis eſt reprehendenda. In paroxyſmis infantum convulſivis, utpotè à torminum prægredientium materiâ acri nervos omnes vellicanti jugiter obortis; ea quæ acidum obtundunt, contemperant, aut infringunt, idque ſine corporis novo æſtu aut calefactione, quæque aciditatem ſic infractam atque aculeis orbatam per inferiora deducunt, inter alia comperientur vires non contemnendas, atque horrendo huic ſymptomati debellando nonnunquam pares continere.

Quin & hujuſce dicti veritatem multùm comprobatam habui in puellâ annum vix unicum agente, filiâ cujuſdam agricolæ, *Convulſionibus* quas unquam vidi graviſſimis, vehementiſſimis & frequentiſſimis correptâ, quæ per plures dies ante meum adventum labia, oculos, artus, imò & totum corpus minimâ cum intermiſſione exagitaverant. Fuit illa tunc temporis pallidiſſima, nec non horrido aſpectu; alvus interim adſtricta, atque id quòd parciſſimè dejiciebatur colore fuit viridiſſimum. Altâ tamen voce ejulabat, quantumlibet vires proſterni videbantur, ut viciniam commiſeratione haud levi eadem afficeret. Durantibus verò hiſce *motibus convulſivis*, ac torſionibus ventris, vix cochleare alimenti aliquamdiu aſſumpſerat, *cardiacis* ſolummodò neſcio quibus ſubinde enutrita. Huic miſeræ infantulæ ſubveniebam, & curationem feliciter adhibebam nullis aliis medicamentis, niſi unciis aliquot *oculorum cancr.* cum *cryſtallis tartari* admixtis. Simpliciſſimi illius Pulveris ſcrupulum unum aut ampliùs ſingulis horis in *aquâ pulegii*, aut conſimili, ſtatim deglutire cogebatur, à cujus repetitâ doſi ſomnus paulatim conciliabatur, ac paroxyſmi *convulſivi* fuerunt plurimùm imminuti. *Enema* è lacte ſaccharato, eodemque ſalito, ſemel atque iterùm injiciendum eſſe curaveram; donec tandem *cryſtalli tartari* (tàm alvum leniter ſolvendi, quàm obſtructas vias aperiendi facultate pollentes, modò quantitas eorum ſufficiens introſumatur) viam ſibi per inferiora patentem faciebant. His verò paucis, & hâc nullâ remediorum pompâ, infans ille deploratus è faucibus imminentis fati, inſperatò quidem, ſed perfectè evadebat. Cur autem, ut id obiter dicam, tenellos *convulſionibus* excruciatos, & ſimul *vigiliis* ac inquietudine quaſi abſumptos, *veſicatoriis* aut nuchæ, aut aliis partibus admotis, ulteriùs ego torquerem, nequeo probè intelligere; quandoquidem id genus medicamentum *comatoſis* ſtupore excitandis, aut potiùs extorquendis, videatur eſſe propriè & peculiariter dicatum; cùmque porrò Epiſpaſtica vias urinarias vel adultorum tantâ acrimoniâ nonnunquam afficiant, ut ab iis cruciatus ſæviſſimos cogantur aliquamdiu ſubire, fatendum eſt corpuſculis tenerrimis illa minùs tutò poſſe convenire.

Quidni addam quòd, ex quo methodo ſuprà laudatâ in medendis Infantibus uſus fuerim, plures eorum, ſub primum meum ingreſſum, *convulſionibus* correptos viderim, imò & nonnullos iis adeò jam graviter debilita-

debilitatos; ut medicamentis qualibuſcunque deglutiendis nullæ omninò vires ampliùs ſuppeterent; ſed quòd vix meminerim quidem tenellorum quenquam convulſionibus tunc temporis prorſus *immunem*, poſt primum uſum *pulverum* prædictorum, denuò correptum memet ipſum vidiſſe.

Veruntamen fatendum eſt hujuſmodi medicamenta nonnunquam minùs eſſe apta, ad cerebrum reſtituendum, tantis ſpirituum irritationibus affectum, tantis eorum nixibus aut orgaſmis concuſſum. In gravioribus igitur paroxyſmis convulſivis, Pulveris Antepileptici in capite de Epilepſiâ inferiùs deſcripti grana quindecim, aut ſcrupulus unus, aut alia antiſpaſmodica, infantibus aliquoties propinari poſſunt. Ex quo, longioribus ſpaſmorum induciis comparatis, propria cathartica, aut etiam nonnunquam Mercurii dulcis novies vel duodecies ſublimati grana duodecim, ſatis tutò exhibentur, ad materiam morbificam è ſedibus ſuperioribus infrà deturbandam atque eliminandam. Imò verò perpendendum, an in verâ Maniâ, ſive in maximâ furentium ſpirituum rabie, quicquam medicamentorum æſtus illos cerebri impetuoſos meliùs compeſcat, aut incendium illud reſtinguat quàm frigus Mercurii ſuprà deſcripti, aut Æthiopis Mineralis intenſiſſimum. An autem Elleborus, de quo tanquam ſpecifico in Maniâ perdomandâ tanta à veteribus Medicis vulgò perhibentur, quandoquidem radix ſit calida & ſicca ordine tertio, maximâque corporis perturbatione operetur, ſit huic morbo turbulento magis accommodatus, quàm impensè refrigerantia, judicent, ſi velint, illi, penès quos miſeri Maniaci diu vincti manent, ad arbitrium dominorum deſpoticorum ſæpè incarcerati, & quorum libertatem præmaturam nonnunquam vix permittit hæredum rapacium quæſtus, aut tutelæ illorum curatoriæ emolumentum.

Variolæ & *Morbilli* Infantum, plerumque illis mitis & tranquilla ſanguinis effervеſcentia, ſæpè non ita malè ſe habere ſolent, ubi nec Medicorum auxiliatrices manus expetuntur, neque curatricum ſibi magnoperè placentium abundans peritia efflagitatur. Cùm verò effrænis ſanguinis impetus medicam opem jure expoſtulet, *teſtacea* priùs recenſita id ferè auxilii *infantibus*, quod *adultis narcotica*, præbere ſolent. At verò ſpiritus volatiles, qui in uſu ſunt; aquæ cardiacæ, Mithridatium, Theriaca Andromachi, & cætera calidiora alexipharmaca, aut diaphoretica, ſunt imprimis fugienda, quæ exanthematis præproperè expellendis, atque præcipiti eorum foràs extruſioni omni ope moliendæ præcipuè deſtinantur; at quæ, loco virtutis cardiacæ aut expulſoriæ quam præ ſe ferunt, *variolas* ex ſe benignas in periculoſas multoties immutant; & *morbillorum* materiam, aliàs in ſuperficiem corporis facilè ſecedentem, irritant, perturbant, & introvertunt, dyſpnœas lethales ſæpè invitant, catarrhoſque ſuffocativos excitant; ac denique ſanguini leviter & modicè æſtuanti mox ulteriùs ſuccendendo videntur maximè quidem inſervire.

De *Variolarum* naturâ penſitanti mihi in mentem ſæpè ſubiit admirari, quâ

quâ ratione regimen intensè calidum in hoc morbo non modò apud ineptas nutrices, verùm & Medicos, aliàs ſatis doctos, ita invaleſceret; cùm hic morbus ſit maximè *inflammatorius*; cùmque *ſuppuratoria* omnia medicamenta, propriè ſic dicta, partibus corporis, ſive uni, ſive pluribus intumentibus, & in ſuppurationem proclivibus externè applicari ſolita, tùm à Medicis, tùm Chirurgis, uno omnium conſenſu, ſint & eſſe debeant facultatibus ſummè temperata: qualia ſunt *radices althææ*, *& liliorum*, *folia malvæ*, *althææ*, *brancæ urſinæ*, *farinæ lini*, *fœnugræci*, *tritici*, *butyrum*, *adeps*, *oleum*, *vitellum ovi*, *mucilagines*, *medulla*, & ſimilia, quæ calore minimè excellunt. Remedia enim calidiora, ſive interna, ſive extra adhibita, ſunt planè *diſcutiendi*, & rarefaciendi, & facultate prioribus quodam modo contrariâ prædita. Adde quòd hæ functiones naturæ *ſuppurationi* ita incumbentis reverà perturbent, & in confuſionem præpoſteram neceſſariò adigant. Quamobrem *teſtacea*, quæ ſunt viribus admodùm *temperata*, quæ *ſuppurantibus medicamentis* naturâ ſuâ benignâ ac miti proximè accedunt, quæ *putredini* corporis univerſali ſummoperè reſiſtunt, quæ denique functiones neque animales neque naturales interturbant, aut inordinatas reddere ſolent, pluribus certè nominibus *Variolarum curationi* ſymbolum conferunt.

Potui pluribus rem inſtitutam defendere, atque adeò limites hujus opellæ in longinquum proferre. Sed Lectorem nolo diutiùs detinere, ambagibus ſcholaſticis nullam unquam determinationem aut ſubituris, aut promerentibus; & ad praxin medicam nihil quicquam attinentibus; nolo Autorum inter ſe in æternum vellicantium citationibus glorioſis umbram eruditionis non vulgaris aucupari; ac denique nolo aliorum ſententias ſubtiliter convellere, quò in alienis hallucinationibus ipſe triumphos agam, & quó meam qualem qualem opinionem quoquo modo propugnem. Etenim probè novi quàm reverà difficillimum ſit, veritatem rerum penitùs ſcrutari; novi illum ad veritatem cujuſque rei proximè accedere, qui minùs aliis erraſſe deprehenditur. Utcunque enim homines ex quâlibet anſâ criſtas ſuas in altum vulgò erigant, & *ſcientiæ conſummatæ* ſpeciem in hâc vel illâ diſciplinâ ſibi facilè aſſumant, mortalibus tamen haud conceſſum eſt ultrà tenuitatis & fragilitatis naturales terminos progreſſus facere. Et profectò quantò quis aliis *ſcientiâ* eſt *ſuperior*, tantò ut plurimùm ſe gerit *ſubmiſſior*. Videtur autem nobis quædam rerum mediocris comprehenſio, atque pari ſcientiæ proportione limitata, à ſupremo mundi gubernatore, omni ſæculo partitim diffundi, ut ſcilicet neutrum alterius *ignorantiam* nimiam meritò exprobraret. Sanè perdidimus nos inter magnas rerum humanarum viciſſitudines quamplurima; quæ in prioris alicujus ſæculi præclaram memoriam & ceſſerunt, & ſemper vertent. Neque etiam deſunt ipſimet noſtro huic ſæculo [quicquid invidi ringuntur] ſua inventa laude admodùm digna quæ *artem medicam*, uſquedum *Ars* erit, & magnoperè *nobilitabunt* & à noſtris ſic excultam ſeræ poſteritati ſacram tradent.

Exempla aliquot *Infantum* methodo hâc noſtrâ curatorum nunc tandem exhibebo; id autem non eo animo ut conamina noſtra, qualiacunque ea ſint, *aliis* omnibus peritioribus *methodis* anteferenda proponerentur. Quippè quid alii judicio magis valentes poſſint, non eſt noſtri determinare. Illud duntaxat agimus, ea quæ pro *vero*, aut ſaltem *veriſimillimo*, ex noſtrâ obſervatione, ſunt comperta (eandem judicandi poteſtatem aliis facilè relinquentes quam nos jure ſuſcipimus) & quæ nonnullis è re fore haud veremur conjectari, in lucem emittere, & publici juris facere.

Obſervatio I.]

1. NObiliſſimus Infans, *Filius* natu maximus Illuſtriſſimi *Marchionis* (Viri muniorum omnium in Republicâ maximorum ſummè capacis, quem nullæ rerum humanarum viciſſitudines ab integritate ſingulari unquam tranſverſum egerunt, ac denique ingenii celeritate quâdam incredibili donati) temperamento corporis valdè ſanguineo & ſucculento præditus, ſed cui nervi omninò infirmi fuerunt, *febre acutâ* plus ſemel fuit correptus; *materia* autem *febrilis* in *Pulmones* illius potiſſimùm ſe ſemper transferebat. Interim *Dominus* dyſpnœâ graviter laborabat, & difficilis inter dormitandum anhelitus ejus adſtantibus clarè fuit auditus. *Pallor* faciem venuſtiſſimam obducebat, *ſitis* maximè urgebat, & *calor* cutis intenſus ac mordax, cum jactatione & inquietudine continuâ.

Sanguinem è brachio paulò liberaliùs primùm detraxi, ac deindè *ipsâ hâc Methodo* quam deſcripſi ſemper auſpicatò ſum uſus, quâ *febris* cum omni ſymptomatum ſatellitio fuit facilè profligata, & ſanitas demùm reſtituta.

Cæterùm primum tempus, quo *illuſtrem* hunc *Infantem* ac *Dominum* ego inviſebam, fuit, cùm jam quatuordecim menſes eſſet natus, Junii die 14. anno 1685. *Tuſſi autem convulſivâ* tunc temporis fuit maximè debilitatus, cùm curæ noſtræ committeretur; Clar. Domino Doctore *Short*, Medico nemini ſecundo, in ſociam operam feliciter accerſito. Venâ brachii dextri ex communi conſilio ſtatim apertâ, & ſanguinis unciis circiter quatuor detractis, equidem proponebam *margaritarum*, & ſimilium aciditatem prædominantem contemperantium, uſum ſolito copioſiorem; *ſucci pulegii ſaccharo cando* edulcati cochleare interim bis vel ter in die ſimul præbendo, atque tertio quoque die alvum ejus *mannâ* blandè ſolvendam, cui quidem *methodo*, ut à me aliàs comprobatæ, ac ſimul tutiſſimæ, facilè annuebat Vir candore ſingulari, & perſpectâ morum probitate non minùs quàm peritiâ artis, præſtantiſſimus. Atque eo pacto *Nobiliſſimus* ille *Infans*, Auguſtiſſimæ poſt Regiam Familiæ proximus à Patre tunc Hæres, qui ex judicio præclariſſimi illius Medici haud minùs *trium menſium ſpatio* liberandus videbatur, *decem* circiter *diebus* [ut non malè tùm temporis palam augurabar] è graviſſimo hoc morbo convaleſcebat.

Porrò

Porrò eundem *Nobiliſſimum Puerum*; jam quinque annos natum; exindè *febre continuâ* decumbentem; & primùm *de capite* ac *ventre* alternis vicibus quiritantem, ſed mox immaniſſimis *torminibus* in regione *Ilii* inteſtini miſerè excruciatum, (ut ad *Iliacam* quaſi *Paſſionem* jam proximè accederent) cum pulſu debiliſſimo (fortunante Numine) ad ſanitatem reducebam. Notandùm autem, quòd cùm hæc *febris acutiſſima* & *continua*, in *intermittentem* & tutam denuò tranſmutaretur, cujus paroxyſmus, nullo rigore aut frigore inter initia (ut fieri ſolet) conſtans; ſed *tuſſiculâ ſiccâ* aditum ſibi pariter ac durationem faciens, ſemper à prandio ſingulis diebus recurrebat, *corticis Peruviani* vires experiri placuit. Verùm emolumentum exindè enatum erat fugax, & merè palliativum, donec ſtillæ aliquot ſanguinis è naribus fluentis cum *tuſſi* vehementiùs urgente, & *febre* novas vires capeſſente, me aliquamdiu priùs reluctantem (eò quòd robur nativum ex hoc morbo jam plurimùm attereretur) è brachio *ſanguinis uncias* ad minimum *ſex* detrahere tandem cogerent; atque die proximâ *catharſin* adhibere. Quibus igitur exactis, *julapium corroborans*, & reliquiis *tuſſis* abigendis præcipuè deſtinatum, illi jam valdè imbecillo ità protinùs conducebat, ut ad perfectiſſimam valetudinem quotidiè propiùs accederet, & ſanitas ex omni parte confirmata (quâ ab illo tempore jam integrâ *fruitur*) ei reſtitueretur.

Obſervatio II.

2. FIliolam ejuſdem *Celſiſſimi Marchionis*, & *Dominam*, undecim menſes natam, habitu opimo & craſſo præditam, *febre* acutâ cum *tuſſi ferè convulſivâ*, ineunte vere, ſed & tempeſtate admodùm frigidâ, nuper correptam, *methodo* priùs *recenſitâ* auſpicatò tractabam, & paulò majore temporis ſpatio (nempè æquâ ratione tempeſtatis anni habitâ) ad integram ſanitatem reducebam, niſi quòd ſub finem *curationis* guttas aliquot *elixir. Propriet. dulcis*, *teſtaceis* exhibitis denuò adjici curaverim.

Obſervatio III.

3. UNicus *Filius* illuſtriſſimi *Comitis*, (non modò antiquo *Natalium* ſplendore, verùm & univerſis *animi dotibus egregiis* ornatiſſimi) ſeptendecim ſeptimanas natus, *torminibus* ventris, *dejectionibus viridibus*, *aphthis*; *inquietudine* perpetuâ, nec non *ſubſultibus membrorum* crebrò recurrentibus, incipiente Februario, laborabat. Aures, è quibus madidus quidam humor (pro more Infantum) copioſè effluere ſolebat, jam fuerunt prorſùs exarefactæ. Hu-

juſmodi præſcriptionibus obtinui, ut *Nobiliſſimus* ille *Infans* intrà ſpatium ſex dierum quàm rectiſſimè valeret.

℞. Pulv. è chel. cancr. comp. ʒj. Margar. pp. ℈ij. ſal. prunell. ℈j. M. F. *pulvis* in viij. p. æ. dividendus. Sumat unam ſtatim, in cochleari *Julapii* ſequentis, ſuperbibendo cochleare alterum.

℞. Aq. lact. alexit. ℥iv. puleg. ℥ij. pœon. comp. ʒiij. ſacch. perlat. ℥j. M. F. *Julap.*

Poſtquam primis duabus diebus *illuſtris Infans* de *Pulveribus* prædictis quod præſcriptum erat aſſumpſerat aliquoties in die, ad Symptomata quibus detinebatur conſopienda, & ex quibus reverà ſunt conſopita, exhibui diei tertiæ aurorâ *ſyrupum ſolutivum* ſequentem, quo alvus leniter ſubducebatur; atque res omnis in vado fuit conſtituta.

℞. Syr. de cichor. cum rheo, de rhamn. cathart. ā ʒj. rhei el. pulv. gr. xij. tinctur. croc. gutt. x. M.

Deinceps per duos alios dies in *pulveribus* illis exhibendis adhuc pergebam, ac rursùm tertio *catharſin* eandem inſtituebam. Quibus abſolutis ægritudo omnis in totum evanuit, color faciei pallidus fuit in vividum immutatus, atque aures, uti priùs, exſudare protinùs cœperunt.

Obſervatio IV.

4. HOnoratiſſima ejuſdem Illuſtriſſimi *Comitis* Filiola, tres annos & dimidium quarti nata, *febre* lentâ exacerbationibus valdè irregularibus conſtanti corripiebatur, atqui Illa de gravi *capitis* dolore maximè, & *ventris* nonnunquam, conquerebatur. Alimentum omne faſtidio illi fuit, & ſomnolentiâ identidem premebatur, ut *variolarum* ſuſpicio apud domeſticos omnes fuerit oborta; ſubſultibus nervorum aliquoties inter dormiendum, nec non *tuſſiculâ ſiccâ*, nonnunquam tentabatur. Sequentia præſcripſi.

℞. Aq. lact. alexit. ℥vj. epidem. ℥ß. margar. pp. ʒj. pulv. è chel. cancr. ſimpl. ʒij. ſacch. cryſtall. ℥ß. M. F. *Julap.* de quo capiat cochl. iij. quartâ quâque horâ, vaſe priùs diligenter agitato.

℞. Aloes Succotr. ʒj. ſummit. centaur. min. fol. ſabin. ſicc. ā. ʒß. pic. Burgund. ʒj. tereb. *Ven.* q. ſ. f. *Empl.* umbilici regioni adhibendum.

Die proximâ perſiſtebat in uſu *Julapii.*

Epiſpaſticum etiam modicum ſubtùs nucham fuit applicatum.

Enema è lact. ſaccharat. & ſalit. ℥vj. quoniam alvus non reſpondebat, injiciebatur.

℞. Æthiop. Mineral. calomel. ā. gr. vj. mivæ cydon. ℈ij. f. *Bolus* ſerò exhibendus.

Sequenti die ſumebat *Syrupum* hunc *Catharticum*:

℞. Syr. de rhamn. cathart. ʒij. pulv. *Comit. Warvicenſis* gr. vj. rhei el.

pulv.

pulv. gr. xij. tinctur. croc. gutt. xx. aq. ceraſ. nigr. ℥j. M.

Cryſtall. tartar. ʒß. ad vim purgativam exacuendam in hauſtu ſeri poſſetici propinabatur.

Eâdem noćte quatuor cochlearia *Julapii* prædicti exhibebantur horâ ſomni.

Quartâ die & quintâ *Mixtura* ſequens cochleatim delingenda reliquis additamento fuit.

℞. Corallin. ʒij. fol. menth. ſicc. pulv. ℈j. pulv. è chel. cancr. ſimpl. ʒj. ſyr. de Balſam. *Tolut.* de althæ. ā. ℥j. aq. aurant. ℥ß. M.

Veſperâ ſextum diem præcedente *Bolus* ſupraſcriptus repetebatur, & manè inſequenti *Syrupus Catharticus*; ex cujus vi & efficaciâ, ſub meridiem, *Nobiliſſima Domina lumbricum* ſpithamæ longitudinis ventriculo evomuit. Quo facto, ab ægritudine omnimodâ promptiſſimè liberabatur.

Obſervatio V.

5. HOnoratiſſima, & unica *Filia* Sereniſſimi *Principis* ac *Ducis*, vix unum menſem adhuc nata, *nauſeâ* ac *vomituritione* fuit malè affecta, nec non *ſedibus viridibus*, ac proindè *torminibus* cruciata. *Pulvere perlato* ad gr. viij. vel ℈ß. in cochleari aquæ menthæ, bis vel ter in die propinato, *tormina* ventris facilè propulſabam, atque *Rhabarbaro* à gr. vj. ad ℈ß. in tantillo *Syrupi de cichorio cum Rheo* materiam morbificam blandiſſimè ſubducebam; ex quibus color dejectionum viridis in meliorem immutatus, ac, *torſionibus* ſtatim ſublatis, dies noćteſque fuerunt quietis plenæ. *Nauſea* pariter ac *vomitus* ventriculo jam emendato, protinùs ceſſabant.

Obſervatio VI.

6. F*ilia* unica eximii Domini, & Parlamenti Senatoris, atque ex ampliſſimâ & florentiſſimâ familiâ in Comitatu *Surriæ* oriundi, ſex menſes nata, *febre inſolitâ*, ac mali moris, qualem *malignam* nuncupare amant, aliquandiu fuerat correpta. *Dejectiones* ejus *virides* fuerunt, color faciei pallidiſſimus, nec non plumbeo proximus. *Aphthæ* oris lactationem omnem prorsùs impediebant; & *ſymptomata* quædam *inuſitata* maximum vitæ diſcrimen unà intentabant. Mentum ſuum, quantùm potuit, ſursùm attollebat, & caput retrorsùm dies noćteſque deflectebat, adeò ut ego abſceſſum aliquem circà fauces hærentem, aut *ſtrangulationem* repentinam, ſtatim ac advocatus, proindè

indè ſuſpicarer. Huic alterum è *pulveribus* præmemoratis ad gr. xv. quâlibet vice exhiberi juſſi, ſecundùm methodum ſuperiùs deſcriptam. At verò toties quoties propinabatur ex improviſo contigit *Ebullitio* talis, qualem in nullo infante tàm perceptibilem obſervare adhuc licuit. Omnia enim deinceps in tumultum enormem converſa ſunt, atque res in extremo diſcrimine perindè verſari videbatur, ac ſi *ſuffocatio* totalis eam ſtatim confectura eſſet. *Ebullitionem* verò uſitatam inter *Acidum* & *Alcali*, ſub primam illorum in vaſe admixtionem, planè referebat. Porrò efferveſcentiâ hâc finitâ, illa *Sudore* multo protinùs diffluebat. Neque tamen poſt plures *pulverum* doſes, & ſubſequentem leniſſimam *catharſin* aut ſymptoma illud tantillùm minui, aut cætera in meliùs mutari videbantur. Itaque *Mercurii dulcis* & *florum ſulphuris* ā̄ gr. iv. in tantillo ſyrupi caryophyllorum, tandem veſperi exhibebam; & manè inſequenti, ad ſummam humorum corruptelam ſive corrigendam, ſive averruncandam eadem repetebam. Ex ſecundâ autem illorum doſi matutinâ, non ita diu poſt exhibitionem, magnam humorum putridorum & fœtidiſſimorum ſanguine ſtriatorum copiam, colores iridis multiformes æmulantium, illa evomuit; ex quo ſtatim convaleſcere incœpit; & *pulveres illi* à quibus paulò antè ita abhorrebat, tunc iterùm propinati *optimè* quidem *conducebant*, nullâ jam ebullitione inter eorum uſum ampliùs comparente. Exindè etiam plorare, ac intentâ voce vagire incœpit. Item *tuſſis* perexiguam moleſtiam creans, tùm fuit exorta, tùm facilè propulſata. *Aphthæ* quantociùs recedebant, *febris* protinùs evaneſcebat, color vividus vultui reſtitutus, atque infantula hæc univerſis pro *deploratâ* meritò habita priſtinum vigorem omni ex parte citò recuperabat.

Obſervatio VII.

7. Filius unicus *Præfecti* navis onerariæ ad *Indias Orientales* navigare ſolitæ, octo dies tantummodò natus, tempore hyemali, *torminibus*, *dejectionibus virideſcentibus*, atque *inquietudine* continuâ laborabat. Adde, quòd *aphthæ*, ad inſtar *cruſtæ albæ*, labia interna, imò & totum os adeò jam obducebant, ut mammis nutricis os ſuum tenerrimum admovere, aut minimùm lactere haud valeret. In hunc igitur modum præſcripſi.

℞. Margar. pp. ℈ij. pulv. è chel. canc. ſimpl. ℈j. M. F. *pulvis* in viij. *chartulas* dividendus. Sumat unam ter in die, temporibus opportunis; in cochleari *Julapii* ſequentis.

℞. Aq. lact. alexit. ℥ij. puleg. ℥j. ſacch. perlat. ʒiij. M.

Die primâ, ac deinceps, *tormina* ſunt conſopita, & ſomnus placidus conciliabatur.

Tertiâ

Tertiâ die ſumebat *ſyrupum ſolutivum* ſequentem.

℞. Syr. de cichor. cum rheo ℥ij. pulv. rhabarb. gr. vj. aq. roſar. gutt. xxx. M.

Eâdem veſperâ *pulverum* prædictorum alter propinabatur.

Die quartâ lactere incœpit, *aphthis* jam evaneſcentibus; atque ſedes fuerunt omnis viriditatis expertes. Veruntamen eâdem die, & quintâ, in uſu priori *pulverum* perſeveravit.

Sextâ *ſyrupum ſolutivum* cum Rhabarb. pulv. ℈ß. loco gr. vj. ſumebat. Quibus demùm exactis, perfectè convaluit.

Obſervatio VIII.

8. FIlia Theologi, liberali eruditione eximiè perpoliti, decem circiter menſes nata, *profluvio alvi* violentiſſimo, inter *dentiendum*, corripiebatur, ut ex dejectionibus continuis (quæ virides fuerunt, nec pauciores quadraginta aut quinquaginta, ſpatio viginti quatuor horarum) ſicut parentes mihi retulerunt, ferè exanimis foret, & ab omnibus habita pro deploratâ. Exhibebam ei *pulverum* deſcriptorum inter quos in ſiſtendis *Diarrhœis Cretam* primas obtinere, & vel *Coralliis* præſtare, conjectari ſoleo) ſcrupulum quartâ ad minimum quâque horâ, ſed & ſæpiùs inter initia, donec fluxus admodùm remitteret, ferocia bilis ſedaretur, ſomnus unà conciliaretur, & vires aliquantùm redintegratæ fuerint. Tertio die præparatos jam humores è corpore exigebam *Rhabarbaro* illo nunquam ſatis laudando, quod tàm partium jam imbecillarum robur firmat, quàm impuritates blandiſſimè tollit & expurgat. Perſeveravi in iiſdem ter vel quater in die exhibendis, donec tertia dies rursùm rediret, quâ *catharſin* eandem repetebam. His finitis perfectè convaleſcebat.

Hîc porrò adjiciam. Quemadmodum *Rhabarbaro*, inter *purgantia infantibus* ſive *febre* ſive aliàs affectis accommodata, palmam facilè adjudicem; ita vix aliud reperire eſt ex naturâ ſuâ inſalubrius, aut periculoſius, in tenellorum *febribus*, decantatâ illâ *Aloe*, quæ febricitantibus (quantumlibet *præparatio* ejus *Sacra* indigitetur) pernicioſiſſima tamen extat tùm propter intenſum ſuum *calorem*, tùm propter *corroſionem* ſuam inſignem tenerrimæ indoli maximè adverſam. Atque hujuſce rei veritatem potui, ſi libuerit, confirmare, hiſtoriâ memorabili *Nobiliſſimi Infantis* vix quadriennis, febre lentâ correpti, & binorum dierum ſpatio ad eas incitas redacti, per uſum potiſſimùm *Hieræ Picræ*, in vehicluo, utimos eſt, calido infuſæ, ut labes viſcerum indè ſubitò enata, quam *Autopſia Anatomica* poſtmodùm demonſtrabat, omnem fidem longè ſuperaverit. Verùm ſileo, memor

quem-

quemadmodùm *de mortuis*, ita & *QUOAD VIVENTES*, *nil niſi benè*, & honorificè dicendum.

Obſervatio IX.

9. **F***ilia* Generoſi, quadriennis, æſtate anni 1687. laborabat *FEBRE* omnium vehementiſſimâ, quas in tenerâ hâc ætate unquam vidi; habitus corporis fuit admodùm macilentus, ſitis adfuit inexplebilis, calor cutis ultrà illos annos acer adeò & mordax, ut tangentis manus incendium ejus internum vix ſine moleſtiâ ſuſtinere poſſet. *Parotides* interim dolore excruciabant, nec non mediocriter intumebant; genę rubore ſummo ut plurimùm perfundebantur; atque illa anxietate & inquietudine continuâ langueſcebat. Eam ſic ægrotantem veſperi primùm inviſebam. Cui illicò propinabam ex *pulveribus* prædictis, & redditis parùm expulſoriis, ſemidrachmam, paulò poſt repetendam, in cochleari *aquæ Pulegii.* Manè inſequenti eadem ſunt iterata; ſed bihorio poſt hauſtulum matutinum, ſanguis è naribus copiosè fluebat, atque tota frons livida & turgidula erat, cum rubore inſigni hîc illic interſperſo, tanquam ſi omni ex parte recens verberata frons ejus videretur. Sub tempus ſiniſtrum *macula* planè *coccinea*, magnitudinis duorum plus digitorum eademque rotunda ſe exhibebat. Quibus ſpectatis neutiquam deterritus, imò rem benè ominans, in *pulveribus acidum contemperantibus*, ſed iis jam minùs expulſoriis propinandis per illum diem permanebam. Proximâ autem, hoc eſt, die tertiâ ex quo adveni, tametſi *febris*, *calor*, & *ſitis*, æquè intenſa atque priùs tunc manerent, tamen *pulverem* purgantem, cujus operationi promovendæ opem non exiguam conferebant *cryſtalli tartari*, exhibere nullus verebar; undè quinquies aut ſexies dejeciſſe eam contigit. Denique *eâdem ipſâ* die *febris* illa in totum profligata eſt, *ſitis* veſperi nulla, & *calor cutis*, tanquam ſaniſſimæ, jam fuit tactui maximè temperatus, ut proindè ſub noctem puſilla integræ valetudinis conſcia parentibus ſuis lætê exclamaret: *Quàm rectiſſimè nunc ego valeo.*

Obſervatio X.

10. **F**ilia Generoſi, annum unum nata, habitu opimo aut præpingui, menſe Novembri, propter *difficilem dentitionem* graviſſimè *febricitabat*; ſitis illi inexplebilis fuit, vultuſque pallidiſſimus, niſi quod & nonnihil viriditatis

riditatis pallori conjungeretur. Quotieſcunque os mammæ lactatura admovebat, *tuſſi* ſtatim exortâ à lactatione deſiſtere toties cogebatur; quo ſymptomate equidem admonitus, uvam tumidam ac inflammatam fuiſſe conjiciebam. Os præthereà *aphthis* valdè exulcerata eſt, quod firmè occluſum vix unquam aperire voluit, niſi naribus quandoque compreſſis, ad ſpiritum ducendum, & ſimul medicamentum ſumendum, nonnunquam impelleretur. Sedes ejus viridiſſimæ, atque acidum redolentes, cum jactatione frequenti, *torminibus ventris* eam excruciari oſtendebant. Inter dormitandum anhelatio adſtantium aures clarè pertingebat. Prætereà nè tantillum vagire tunc potuit, donec excurrente ſeptimanâ, & ex remediis ipſiſſimâ hâc methodo, quam deſcripſi, adminiſtratis multùm retusâ ægritudine, clamor infantibus uſitatus præſentium aures tandem demulceret. A *ſecundâ catharſi* ſingula ſymptomata manifeſtò remittebant, & à tertiâ celebratâ, color vultui floridus cum candore nitidiſſimo ſenſim redibat, os ſanum fuit, oculi redditi vivaces, atque valetudinem confirmatam deinceps obtinebat.

Adjiciam & *Chronici affectûs* exemplum non vulgare, quod nec ab inſtituto multùm alienum, nec ipſum fortaſſe erit prorsùs inutile.

Obſervatio XI.

11. PUer quidam tredecim annos natus, *atrophiâ*, uti apparuit, *verminosâ* adeò emaciatus fuit, ut ipſiſſimo ſceleto, quàm Puero viventi ſimilior videretur. Facies fuit cadaveroſa aut *Hippocratica* dicta, oculi concavi, nares acutæ, oſſa pellibus tantummodò circumtecta. Ex morbo fatuus, & rationis omninò expers fuit; de alterâ parte conclavis in alteram, ope artuum ſtrigoſorum, vix repere ut limax potuit: omnes ejus excretiones, ſive per urinam, ſive per ſedem, fuerunt interdiu in braccas, noctu in lectum, involuntariè emiſſæ. Huic in dies exhibebam *Æthiopis Mineralis*, quem in uſu habeo, grana viginti quinque, aut ſemi drachmam, manè & veſperi, corpus interim blandiſſimè laxando quartâ quâque die. Complures illinc *lumbricos* per alvum excrevit, atque deinceps εὔχροος & εὔσαρκος paulò poſt evaſit.

Præparationem autem *Æthiopis* noſtri *Mineralis*, utpotè apud nullum Autorem, quod ſcio, legendam, & uſui multiplici, ut opinor, futuram, deſcribere non gravabor.

℞. *Hydrarg.* p. ij. *Flor. ſulph.* p. j. Agitentur in mortario vitreo, donec omnes globuli Mercuriales penitùs evaneſcant, & maſſa redigatur in pulverem fuſcum tenuiſſimum, qui paulùm conſervatus maximè nigreſcit.

Vulgaris modus *Æthiopem Mineralem* conficiendi eſt, *Mercur.* crud. & *flor. ſulph.* ā. p. æq. incorporando, & deflagrando, donec genus quoddam *capitis mortui*, finitâ combuſtione, in formâ *pulveris* mediam admiſtæ maſſæ

partem retinentis reſtet; cujus facultates genuinæ annon exuſtione illâ plurimùm deleantur, an verò etiamnùm, & quantùm vigeant, nondùm ita conſtat, ut quid certi ſtatui poſſit: quemadmodùm & de plurimis præparationibus aliis igne exortis idem ſit dicendum.

Præparationem hanc cæteris *Mercurialibus* ut plurimùm anteferre ſoleo, tùm quia qualicunque quantitate, & quotieſcunque exhibita *ſalivationem* nunquam excitat, quæ tenerrimis naturis neque convenire poteſt, neque inexpectata citrà horrorem adſtantium ſummum unquam conſpicitur; tùm quia *ſimplici* ac *naturali modo* perficitur, abſque aliquo auxilio *Artis* nimiopere curioſæ, quæ *medicamenta* nullo loco numerare ſolet, niſi *ignium* luculentorum torturæ ea priùs commiſerit, quò, ſcilicet *puriora* & à ſordibus neſcio quibus ingenitis *defœcatoria* illinc fiant, cùm tamen ex *optimo* ſtatu, & naturalibus eximiis facultatibus pollenti in *deteriorem*, minùs tutum, ac prorſùs novum eadem non raro tranſmutentur. Sic autem indomita *Mercurii volatilitas*, cui quidem *figendæ* tot laboribus & tantâ contentione *Chymici* diu ſudârunt, minimo *mortarii* & *piſtilli* negotio facillimè ſubigitur.

Potui quamplurima alia *Curationum* exempla enumerare, niſi diutiùs eâdem in re immorando moleſtias Lectori faceſſerem.

Potui & in memoriam revocare, atque meritò comprobare conſuetudinem illam, veterem, ſemperque optimam, morbos pleroſque tùm Infantiles tùm Pueriles facilè præveniendi, medicamentis notis & ſalutaribus, corruptelæ humorum reſiſtentibus, & ſingulo ferè menſe exhiberi ſolitis. Quippè cùm indoles puerorum tenerrima impreſſionibus omnibus externis pariter ac internis, tàm obnoxia ſit, cùmque indigeſtiones aut cruditates in teneris tàm facilè prædominium obtineant, prudentis Medici erit, diatheſes illas morboſas ita per Ἐπίκρασιν corrigere & emendare, quæ nequeunt in temperie tàm molli ac imbecillâ in totum tolli.

Potui & pluribus diſceptare, an *tutius* ſit *Infantes* recèns natos *nutricum conductitiarum* cuſtodiæ, uti mos inceſſit, temerè committere, ut ſcilicet Parentes, poſtquam infans ex nutricum errore aut incuriâ animam innocentem jam efflaverit, illum tunc maximè periclitari tandem intelligant; an verò ab ortu primo potiùs ablactandi fuerint; an Matres ipſæ nutricis partes jure agere deberent; aut denique annon nutricula, ubi talis requiritur, ſit domi maternæ alenda, & ſub Parentum œconomiâ ſit à mariti conſortio diligenter cohibenda.

Verùm jam tempeſtivum eſt *Objectionem* diluere, tàm Medicorum quorundam in praxi egregiè verſatorum, quàm aliorum qui *materiæ medicæ*, quà patet, recens inveſtigandæ operam diligenter dederunt: Nempè culpabunt *methodum noſtram* ſimplicem, & minùs ornatam eſſe, tàm ex rebus vulgò notis conſtantem, quàm *varietate* illâ *Præſcriptionum* Medico docto apprimè neceſſariâ, atque apud Autores ſæpè exſuperanti, plurimùm deſtitutam. Imò & crimini dabunt, me *præparationes Chymicas* apud Autores pleroſque omnes in operibus jam diu celebratas, aut penitùs ignorâſſe, aut ſaltem immeritò poſthabuiſſe.

Hi

Hi igitur meminerint, *Medicum eſſe Naturæ* tantummodò *miniſtrum*, & φύσεις νόσων ἰατροί. Querantur verò iidem nos nudos eſſe natos, *Naturam paucis contentam*, quòdque *Artis* ſit *Naturam*, quoad poſſit, æmulari, vel potiùs *adumbrare*. Sciant etiam illum, *qui nimis longas, vel qui nimis multas remediorum formulas præſcribit, aut ex Ignorantiâ peccare, aut Dolo malo.*

Quod verò ad *Chymiam* attinet, malim ego eam ſat probè callere, quàm promiſſis Chymicis inanibus & glorioſis fidem nimis credulam adhibere. Nihil dicam, quòd apud Clariſſimum *Lemerium*, Hermeticæ artis, ut & hujus ſæculi (quoad rem *Chymicam*) decus & ornamentum, aliquamdiu fuerim *Pariſiis* convivator, nec non contubernalis. Sin Ars Medica *methodis curativis genuinis* minùs antehac fuiſſet deſtituta, cùm *Chymica* primùm in Medicinâ locum præ aliis non ita pridem ambirent, *præparationibus Chymicis*, nî multùm fallor, ea minùs poſtmodum exuberâſſet. Quorsùm enim ad res ignotas, incertas, imò & periculoſiſſimas, quorsùm vel ad *Aſila Ignorantiæ* confugerent Medici, niſi rerum diu notarum, & à pluribus expertarum, ſuſpicio aliqua notabilis meritò fuiſſet oborta? Certè *umbram*, amiſsâ *Subſtantiâ*, non ita avidè captaverant, niſi lux *umbræ* illius tremula incantamento quodam oculos fortè perſtrinxiſſet. Nolim verò *Chymiam* intrà *Pharmacopœiæ* limites circumſcriptam temerè vilipendere, quemadmodùm & nullis limitibus Medicis concluſam nolim alios inconſultò magnifacere.

Cæterùm illi, qui medicamenta nullâ arte niſi Spagyricâ, nullâ ratione niſi igne poſſe rectè præparari autumant, attento animo expendant, quòd Vina omnia Medicata, Tincturæ plurimæ, ſine ignis auxilio optimè conficiantur, atque ſic ventriculo ſint magis grata & accepta, ſic corpori univerſo ſint magis benefica. Et profectò ignis Spagyricus ſæpenumerò partes rerum craſſiores, noxias, fœculentas, & impuras, unà cum puris & ſalutaribus videtur cogere & impellere, ut ex promiſcuâ illâ particularum adverſantium conjunctione faſtidium & nauſea, ægritudo & perturbatio facilè in ventriculo oriantur. Cujus rei veritatem non ſolummodò frequenter in Vinis Medicatis nunc cum igne, nunc ſine igne confectis obſervavi, ſed maximè in Elixiri Proprietatis Dulci conficiendo, quod à multis annis ſemper domi comparavi, ut egenis aliiſque gratis donarem. Nunquàm verò memini, ullam ex quamplurimis mulieribus, quibus illud medicamentum, longâ ſemper ac frigidâ infuſione præparatum, toties præſcripſi, & quæ vulgaribus ejuſdem præparationibus ſæpè offendebantur, conqueſtam eſſe de remedii noxâ aut faſtidio, niſi quòd nonnunquam pauliſper calidum id videretur. An verò vulgares ejus præparationes magis peccent in feſtinando haud ſatis lentè, an in electione Myrrhæ aliorumque minùs convenienti, an in ſpiritu nimis igneo perperam in uſum recepto, an denique in omnibus illis reſpectibus ſimul ſumptis, conſiderationem aliqualem fortaſsè meretur. Spiritus enim vini, aliorumque multorum recenter deſtillati, quatenùs empyreumate tunc plurimùm ſaturati, ventriculo nocent, & partes vitales lædunt; cùm inte-

rim aliquàmdiu conſervati, ignem ſuum infenſum fermè deponant, naturæ magis benigni & innoxii, & guſtui magis grati ſemper reddantur.

Ad hæc notatu dignum eſt, maximos rerum Chymicarum fautores, & rationi medendi veteri præfervidos hoſtes (ut nihil dicam de ciniflonibus iſtis, & circumforaneis operatoribus, qui omnia medicamenta adulterinis corrumpunt, & *fumos* tantummodò *vendunt*) in ſummâ rerum inopiâ, pauciſſimis exceptis, vitam plerumque agere; tametſi credulis, imperitis, & avaris *aureos montes* (quod aiunt) *polliceri* haud vereantur. Quanquam autem verum ſit, divitias ac facultates viris ſapientibus, peritis, & in unâquâque arte optimè verſatis, juxtà meritum ſuum haud ſemper concedi, tamen veriſimillimum id eſſe duco, quòd extrema illorum inopia ita paſſim obvia, *medicamentorum* aut *ARCANORUM* ſuorum celeberrimorum *noxæ*, quinimò ſummæ perniciei, originem ſuam debeat: quòdque pars eorundem non exigua ſit ſaluti generis humani (propter *Ignis* exitialem ſive *participationem* ſive *incorporationem*) ſaltem inidonea, ſi non maximè adverſa. Etenim ſi hominibus magnâ ex parte è re forent, aut vires eorum dictis vulgò congruerent, etſi hunc vel illum *Alchymiſtam* locupletare non valerent, tamen ſedulos ejuſdem *Artis* cultores in pecuniis corradendis (quemadmodùm pleroſque omnes artifices induſtriam adhibentes, & utilitatem aliquam publicam præ ſe ferentes, quæſtus, undè vivant, mediocris concomitari non deſinit) haud ita frequenter fruſtrarentur. Si *Filio meo chariſſimo conſilium darem*, quid illi facto opus fuerit ad magnam vim auri, aut ſaltem ſufficientem comparandam; me quidem autore, ſpectatâ morum probitate ſeſe ornaret, nullis fraudibus quenquam ludificaret, neque confingendis mendaciis quoquo modo operam daret, quodcunque vitæ genus, aut quamcunque negotiandi rationem, ad rem familiarem augendam, ex inſtituto ille proſequeretur. Nec minùs eidem inculcarem, eam eſſe rationem omnium facillimam, ut egeſtate miſerâ prematur (quantumlibet veteratoribus nonnullis impoſturæ ſuæ ad tempus aliquod proſperè contingant) alios perfidè circumvenire, falſa pro veris narrare, atque ſceleſti impoſtoris, aut hominis nequam partes ullas agere.

Sed ut ad *Chymica* redeam, quantumlibet *opera naturæ* apud quoſdam evileſcant, & *Natura* ipſa, apud *Epicurum*, ceu iners incuſetur, nunquam ego poſſum non exiſtimare, *naturæ opera*, iis quæ ſolertiâ *artis* comparantur, longiſſimè quidem præſtare, imò cum *Galeno* eadem omni laude eſſe majora & excelſiora. Quamobrem rectiſſimè *divinus* noſter *Senex* ἡ Ἰατρικὴ μαλιςα κατὰ φύσιν ἐςίν.

Sed hîc nequeo ſine animadverſione aliquâ præterire, quòd uſus in Praxi hodiernus & creberrimus Corticis Peruviani, Chalybeatorum, Mercurialium, & Narcoticorum, pariter ac Medicamentorum Spagyricorum, Materiam illam Medicam quam Natura ipſa benignè ſuppeditavit, & quæ in *Dioſcoride*, *Galeno*, aliiſque veteribus tàm fusè exhibetur, jam exilio quodam mulctâſſe videatur. Nimirùm horum paucorum uſus multiplex facilè addiſcitur, & memoriæ mandatur. Neque vires animi his retinendis

enervantur

enervantur, neque robur corporis laboribus immenſis exhauritur. Porrò hæc breviſſima ſtudia otium permittunt hilaritati, recreationibus, compotationibus, & amicis debitum. Adeò ut libri veterum penè omnes, qui induſtriam requirunt ut probè noſcantur, & qui moleſtias graves lectori creant, planè eviluſcant, aut nauſeam pariant. Verùmenimverò quantumlibet ſordeſcant, & guſtui neotericorum ingrati ſint veteres ſive Principes, ſive minores Medicinæ Duces, vincet certè, & in ſæcula triumphabit Veterum Medicorum gloria ſempiterna, Veritaſque doctis ſemper amica, tàm in Medicâ, quàm Scientiis aliis. Poſt omnes enim inventiones Artis & ſolertiæ, poſt tot abſcondita in medium noſtris temporibus prolata, poſt tot in Anatomiâ mira Phænomena ope Microſcopii patefacta, & ingenii curioſorum radiis illuſtrata, poſt tot Bezoardica, Benedicta, Polychreſta, Specifica, & Mirabilia Chymiſtarum inventa, denique poſt tot nova medicamenta, eaque minimè contemnenda, ex Indiis advecta, Materia profectò illa ipſa Medica, quæ in *Dioſcoride* & *Matthiolo* uberrimè reperitur, & ex prædiviti Naturæ penu ſummâ induſtriâ coacervatur, Medicis probis, peritis, & doctis, tanquam theſaurus Medicinæ maximè pretioſus, in deliciis & exiſtimatione nunquam non habebitur. Et quanquam juniores fortè multi aliis viis gaudeant aliquandiu aberrare, certè pauci ſeniles Medici, qui ex alienis periculis aut naufragiis ſapientes & cauti ſunt facti, obſervationi & experientiæ plurimorum ſæculorum commenta nova & figmenta tandem præferent. Ut verò illi rei Herbariæ ſummi Magiſtri in uſum Medicum commodiùs perducantur, en liber diu extitit *Juſti Molleri* Germani, dictus Faſciculus remediorum ex *Dioſcoride* & *Matthiolo*, *Baſileæ* excuſus, in quo omnia illorum remedia ſub capitibus ordini morborum congruis clarè exhibentur, quo libro raro contingit videre utiliorem, & Medicis magis neceſſarium. Atque in hujus defectu, notandum eſt, ſupplementum commodum præponi *Matthioli* Commentariis, continens *Simplicium medicamentorum facultates ſecundùm locos ex Dioſcoride.*

Hæc verò de Materiâ Medicâ qualitercunque præſtanti dicta, & ex autoribus, ſive veteribus, ſive recentioribus depromptâ, ſunt intelligenda eâ lege, ut acre judicium Medici periti requiratur in ſeligendis & uſui adaptandis ſimplicibus certis, notis, & ſalubribus, atque indubiis ac incertis, obſoletis, & inſalubribus repudiandis; eâ etiam lege, ut methodus medendi, præceptaque Medica uſum medicamentorum ad ſanitatem, ſive tuendam, ſive comparandam dirigant; ut denique evacuationum univerſalium recta & requiſita adminiſtratio Simplicium ſelectiſſimorum uſum præcedat, aut comitetur. Etenim quid Herbale quantumvis magnum in manibus anûs imperitæ? Quid inſtrumenta affabrè, ac ſingulari artificio confecta, ſine artificis exercitati ſcientiâ & dexteritate? Quid denique Bibliotheca inſtructiſſima, & ornatiſſima, in cuſtodiâ indocti, ignari, aut inſipientis?

Veniam dabit æquus Lector, ſi in hâc re paulò nimius ego videar.

Nam modi quidam & conſuetudines diverſiformes, nunc fortè meliores, nunc deteriores, in medendo pariter ac in veſtibus, oriuntur ac tranſeunt; & vulgus Medicorum promiſſis novorum doctorum nimis facilè fidem tribuit, donec Experientia fidelis Magiſtra, tutiores ad Veritatem vias tandem demonſtret. At verò nullum ſæculorum præteritorum mihi videtur fuiſſe Novitatum magis cupidum quàm noſtrum hoc doctum & curioſum, quod multis nuper inventis, & nonnullis admodum utilibus ſuperbiens, atque Microſcopiorum & Teleſcopiorum veteribus incognitorum adminiculis confidens, nihil nunc in ſublimibus cœlis, neque in terræ penetralibus, notitiam ſuam effugere poſſe facilè arbitratur.

Verùm nè Ingenioſi ſibi nimium aſſumant, proponam illis conſideranda duo viſibilia, obvia, & tamen mirabilia Phænomena, quibus ſi quis acumine ſubtili pollens lumen aliquod clarum afferre poterit, illum ego habebo Philoſophum *Ariſtotele* magis admirabilem, aut in Arte Medicâ ipſo *Hippocrate* ſapientiorem, & peritiorem.

Et primùm obſecro, dilucidè explicet fluxum illum ſtupendum, & conſtantem, atque refluxum maris; quæ cauſa naturalis totum Oceanum in tantos ac tàm regulares motus adigat, & impellat; quæ cauſa, præter Summi Numinis præpotentiam, tantas undarum moles omni terrâ excelſiores, ut conſtat navigantibus in mari tumido ac procelloſo, accumulet, & certis tamen finibus, ac ſi ſolidæ fuerint illæ moles, circumſcribit, quænam cauſa tàm rapidos maris æſtus in ſtatis novi & pleni-luniis commovet, limitibus tamen alvei ſui propriis concluſos, & tàm raris terræ inundationibus conjunctos. Secundò interrogo, an certò illi conſtet, utrùm ſtellæ illæ infinitæ, quorum numerus tantus oculis ſat conſpicuus, numerum multò majorem Teleſcopia patefaciunt, & quarum Stellarum, quæ primæ magnitudinis reputantur, hoc globo Terræ majores exiſtimantur centenis octo vicibus; utrùm, inquam, ſtellæ totidem pariter atque Planetæ rapidiſſimo curſu diurno (ſi ſit oculis fidendùm) circumvolvantur Terræ; an Terra ipſa, illud exiguum punctum comparatè ad cœlos (cujus ambitus à Gaſſendo calculatur conſtare milliaribus Italicis 26255. & ſemidiameter milliaribus 4177.) diurno motu circà ſuum axem continuò rotetur, ordine rerum terreſtrium nullatenùs interim immutato? Explicet etiam quomodo tantum terreſtris Globi pondus ſine columnis ſuffulciatur, & in medio Aëris Fluidi fixum & firmum permaneat, ſive mobilis ſit hæc Tellus, ſive immobilis.

Ad hæc diſtantia Cœli ſtellarum Fixarum à Terrâ diligenter ponderetur, quæ terrenarum ſemidiametrorum 19000. vulgò æſtimatur, quò Philoſophus noſter de hâc re faciliùs ſententiam ferat.

Rurſùm quæro, an certò illi conſtet, Stellas viſibiles tantâ eſſe diſtantiâ diſſitas à Terrâ quantam ſupponunt, aut conjiciunt, aut demonſtrant Mathematici; an athmoſphæra, quâ terra undique quaſi circumveſtitur, non efficiat, ut objecta longè diſſita magnitudine ſuâ decreſcant, & juxtâ longitudinem intervalli diminui videantur; an denique æther illud

puriſſi-

puriſſimum, vaporiſque immune, quod ſuprà athmoſphæram in cœlos protenditur, Stellarum diſtantium omninò minuat magnitudinem veram? Certè lux valdè obſcura oculis atque intellectui humanis elucet, cùm circà res Cœleſtes, & ſuprà captum, ſpeculationes noſtræ verſentur. Nimirùm de naturâ terreſtrium non niſi perquàm exiguam cognitionem, de cœleſtibus planè nullam habemus, niſi quam Numen Cœleſte, ex immenſo ſuo Omniſcientiæ theſauro, nobis patefacere dignetur. Quid ſi inſtantiam ſingularem caliginis noſtræ ſuper naturam cœleſtium adjiciam? Omnes neoterici curioſi opinari conſentiunt, Solem eſſe corpus igneum aut ignem cœleſtem; & tamen, quò propiùs Soli accedunt excelſa montium cacumina, aut planities montium magnæ, reflexionibus radiorum Solarium recipiendis æquè accommodæ, ac planities convallium inferiores (quales planities montanas inſignes juxtà Armeniam peregrinatores nobis deſcribunt) eò magis (quod contrarium naturæ ignis quo nos calefacimus) nivibus geluque montes tegi, utcunque in Climate præfervido ponantur; quò verò longiùs ab igne Solari tellus alicubi recedit, eò magis locos incaleſcere. Faſtuosè igitur, ſi lubeat, intumeſcant homunciones cum ſublimibus ſuis notitiis, quibus planè impoſſibile eſt efficere, ut aut doctrinæ copiâ, aut ubertate orationis, aut philoſophiæ ſapientiâ, cæcus aliquis natus, conſuetudine hominum quantumlibet familiari utens, certam claramque lucis ipſius, aut colorum, quos oculis ſuis nunquam uſurpavit, comprehendere poſſit.

Ad hæc, ſi ſtellæ illæ infinitæ, in ſuperioribus cœlis Fixæ, tantâ magnitudine donentur, quantâ Mathematici demonſtrant illas conſtare, equidem porrò ſupponerem, pace Theologorum, neque fortè citrà rationem aliquam conjicerem, ſi minùs nequeat caligo humana id demonſtrare, lucidas illas regiones ſtellares eſſe poſſe ſpirituum cœleſtium proprias ac peculiares ſedes; eaſque fore corporum cæleſtium propria domicilia; cùm corpora mortalia ac pereuntia in cœleſtia & perennia fuerint tranſmutata.

Conſecutivâ pariter ratione etiam ſupponerem, ſi contemplatio permittatur circà res obſcuras ac conjecturales procul verſari, orbes illos Planetarum magnos, ſtellis ſuperioribus ſubjectos, aut Æther illud amplum, quò priùs errabant Planetæ, poſt conflagrationem poſtremam eſſe poſſe ſpirituum malorum, diriſque devotorum hominum receptacula tenebroſa; tenebris, inquam, pluſquam Cimmeriis, pluſquam Ægyptiacis ſemper obſcurata: cùm lumen Solis, unà cum mundo inferiori pereuntis, fuerit pro ſuis extinctum; cùm Planetæ omnes ulteriori ſplendore radiorum Solarium fuerint ſpoliati; & cùm velum aliquod denſum inter lucidas Beatorum regiones, tenebraſque maledictorum, fuerit obductum; aut deniquè cùm omnia inferiora in tenebras primas, quæ ante mundum hunc conditum Chaos tegebant, tandem redierint.

Inſuper ſupponerem, aut ſaltem benè ſperarem, tot mundos ampliſſimos Stellares minimè quidem deſertos, incolis Beatorum infinitis eſſe, aut in futurum fore plenos; neque tali incolarum feliciſſimorum penuriâ illos laborare, qualem vulgò ſuggerit iniqua noſtra aliorum à nobis diſſentientium, quantumlibet bonorum cenſura, & adverſa Zelotarum rigidorum iracundia nimis

velle non rarò videtur. Quanto autem ſplendore (Deus bone!) cœleſtes illæ regiones irradiantur, cùm Moſis à Sacro Monte deſcendentis (poſtquam lippitudine quâdam oculorum gloriam Majeſtatis Supremæ fuerat intuitus! vultus effulgens, niſi velo tectus, à populo ſpectari haudquaquam poſſit) cùm Sancti Stephani cœlos patefactos vividâ fide proſpicientis facies adeò reſplenderet, ut ipſis inimicis ſuis Angelica quidem videretur!

Et ſi tantum fulgorem vel mortalium vultus cœleſtem lucem paululùm aſpicientes participare videantur, quantis exultationibus, quantis illuminationibus animæ immortales tandem perfundentur, cùm inſtar Solis reſplenduerint, & cùm nullâ nocte interpoſitâ, nullo ſplendoris occaſu, ſummarum illuſtrationum fruitione æternùm fuerint donatæ!

Certè orbes illi inſignes, ſplendidi & ſublimes, tàm quos oculis intuemur, aut quos teleſcopiis perluſtramus, quàm qui per immenſum illud æther nullis cogitandi terminis circumſcribendum, quaquaversùs expanduntur, ſunt Magnificentiæ Infinitæ permanentia monumenta, quæ rerum cœleſtium contemplatores in altam Numinis admirationem neceſſariò ducunt, ſursùmque rapere interdum debent. Quin & minimi quidem animalculi, aut reptilis deſpicabilis fabrica, tantâ elegantia ac artificio compoſita, ut & plerorumque aliorum naturæ operum nobis propinquorum; atque idcircò ſæpenumerò ſpretorum, & vulgò minùs adverſatorum, conſtructio exquiſita diligenti examine perſcrutata, admirationem haud exiguam Supremæ Poteſtatis meritò promovebit.

Quinetiam ſi enodandis & illuſtrandis phænomenis aliquantùm obſcuris otium detur, explicet quis denuò, ex quo fonte, & à quo principio primùm profluat motus ſanguinis circulatorius, cujus prima demonſtratio noſtrati præclariſſimo Harveio meritò tribuenda eſt, & dicat cui primo motori naturali originem ſuam debeat. Vidi enim attonitus, ſimiliter ac multi alii, ipſis oculis, (& fortè majori admiratione commotus, quàm ſi ſeptem illa mundi Miracula perluſtrare contigiſſet) ſanguinem animalium torrente quodam ferri per arterias ad extrema, eòdemque celeri curſu per venas ab extremis reduci; ſed planè inſcius ſum, an à corde, an à cerebro primus ſanguinis impetus ſit petendus; nec non ignarus ſum, an Animæ noſtræ ſive ſolium, ſive ſedes, in parte aliquâ corporis principali collocetur, an non ſit *totum animæ diſtributum in toto & totum in quâlibet parte*, ſecundùm ſummum Philoſophorum. Certè nimis manifeſtum eſt tenui noſtræ rerum naturalium comprehenſioni, Maximum & Potentiſſimum Naturæ Dominum (quem mortalium ſapientiſſimus nequit unquam cultu & honore ſatis amplo proſequi, animo ſatis humili ac demiſſo venerari) ità noctem & caliginem rationibus rerum naturalium undique offudiſſe, ut ratiocinationes pleræque noſtræ, aut hallucinationes potiùs, viris prudentiâ aliis prælucentibus, citiùs riſum quodam modo moveant, quàm admirationem aliquam mereantur.

Deus Optimus Maximus, à quo tanquam fonte æternùm inexhauſto omnia bona ac fauſta continuò deſcendunt, & *à cujus gratiâ & benedictione felix Medicæ Artis ſucceſſus*, præ aliis quibuſcunque, jugiter pendet, his, quæ ſincero animo fideliter ſcripſi, pro Bonitate ſuâ immensâ favere dignetur, quò in Publici commodum, privato ſemper anteferendum, cedant.

FINIS.

ELEN-

ELENCHUS RERUM.

QUA ratione Autor hæc conſcribere inductus. pag. 1.
Quæ ad *curationem Infantum* certiorem ſpectant, à Medicis hactenùs deſiderari. 2.
Faciliorem autem eam fore ac vulgò creditur. ibid.
Probatur id argumento ex ætatum differentiis & temperamentis. ibid.
Morborum omnium Infantilium *una eademque cauſa.* ibid.
Quænam ea ſit. 3.
Tempeſtivus remediorum uſus in febribus quàm ſit utilis. ibid.
Quis *Infantis*, & quis *Pueri* nomine intelligendus. 4.
Diagnoſis horum morborum quibus criteriis ſit inveſtiganda. ibid.
Undè pendebat incertitudo, ut videbatur, diagnoſtica. ibid.
Quòd *pulſus* infantum ſit minùs obſervandus. ibid.
Ut & *urina* eorundem. 5.
Cauſa eorum affectuum *procatarctica.* ibid.
Quantùm ſalus fœtûs à matre pendet. ibid.
Cur innata generis bonitas, aut vitium, aliorum animalium quàm humanæ proli certiùs tranſmittatur. 6.
Cauſæ aliæ affectuum infantilium recenſentur. ibid.
Nempè frigus facillimè ſuſceptum. ibid.
Lac nutricis vitioſum. 7.
Narratio memorabilis quantum diſcriminis ſubire ſoleant infantes, qui Nutricum Conductitiarum cuſtodiæ exponuntur foris. ibid.
Præmatura carnium eſitatio. 8.
Potus liquorum ſpiritibus abundantium imprudenter conceſſus. ibid.
Vinum puellis adultis quamobrem proſit, & cur Acida aliis plurimùm noceant. 9.
Vinum quibus convenit, & quos maximè lædit. ibid.
Quodnam eorum Infantibus magis innocuum. ibid.
Cauſæ omnes morborum tenellorum in *unâ proximâ* ſemper coaleſcunt. 10.
Hiſtoria affectuum infantilium. ib.
Symptomata univerſa *Acido* prædominanti ortum ſuum debere. ibid.
Non in *hypotheſεων* inventione, ſed in felicitate ipſius *praxεος* Medico licere gloriari. ibid.
Hippocratem indicationes curativas non à primis, at ſecundis qualitatibus expugnandis deſumpſiſſe. 13.
Prognoſis. ibid.
Curatio. 14.

Sylvij de le Boe laudatio, pariter ac cenſura. 15.
Quodnam fundamentum curationis infantum ſit imprimis jaciendum. *ibid.*
Indicationes Curativæ duæ. *ib.*
Celeberrimus *Sydenhamius* primus viam deditâ operâ monſtravit *purgandi* vel in ipſis *febribus*. 16.
Quàm utilis ac neceſſarius ſit *catharſews* uſus. *ibid.*
Quantùm conveniat catharſis, in eâ quæ nunc prædominatur Febre Epidemicâ. 17.
Prima indicatio eſt *acidi* exquiſita *præparatio*. *ibid.*
Quòd *humorum præparatio* olim uſitata fuerit inutilis ac inanis. *ibid.*
Cur tot veteres Medici *catharſin* in febrientibus neglexerint. 18.
Præparatio humorum per *alexipharmaca* & *ſudorifica* rem deteriorem plerùmque facit. *ibid.*
Coctionem citiùs promoveri *evacuationibus* quàm cæteris quibuſcunque. *ibid.*
Præparantia medicamenta enumerantur. *ibid.* & 19.
Quænam Teſtacea cæteris anteponi mereantur. *ibid.*
Annotatio iis non indigna ſcitu, qui medicamenta pauperibus liberali manu, & abſque aliquâ mercede, elargiri amant. *ibid.*
Sententias alienas de facultate medicamentorum modeſtiâ ſummâ eſſe invicem trutinandas. 20.
Quare *magiſteria* numero *Præparantium* non accenſentur. *ibid.*
Quare nec *ſalia volatilia*, nec *ſpiritus volatiles*, nec *ſalia lixivialia*, nec denique quodcunque genus remediorum impensè *calidorum* ſuprà modum ſint laudanda. *ibid.*
Quòd prædicta *Præparantia* ſint ex *anodynis* potentioribus. *ibid.*
Uſus eorum perminutus effecit, ut illa eorumdem facultas Medicis minimè obſervaretur. 21.
Ex quibus Medici peritia eſt jure æſtimanda. *ibid.*
Formulæ & uſus *medicamentorum Præparantium*. 22.
Objectioni cuidam occurritur lepidâ quâdam fabellâ. 23.
Traduntur *formulæ* blandorum *catharticorum*. *ibid.*
Quid nonnunquam faciendum ſit in ſymptomatis diſſonis & incongruis. *ibid.*
Annotatio de uſu Mercurii dulcis vulgaris ter ſublimati periculoſo, ejuſdemdemque ſexies, novies, aut duodecies ſublimati, uſu multiplici tutiſſimo. *ib.*
Medici Clariſſimi inſignis obſervatio de hujus excellentiâ in Comate puerorum. 24.
Emplaſtrum regioni umbilici. *ibid.*
Rhabarbari præ aliis purgativis merita laudatio. *ibid.*
In quo loco ſit habenda *aloe*. *ibid.*
Methodus medendi ulteriùs exponitur. 25.
Tractatio *puerorum* paulò provectiorum. *ibid.*
Cautiones quædam primam infantum *purgationem* reſpicientes. *ibid.*
Quòd *catharſis* è *fortioribus*, rariſſimè ſit tenellis injungenda. *ibid.*
Quædam *Hippocratis* contrà nos militantia, atque adversùs uſum *catharſews* in *febribus* facientia. *ibid.*

Iiſdem

Iiſdem reſpondetur. 26.
Error Medicorum quorumdam fatalis purgatione præpoſterè utentium. *ibid.*
De *puerorum vena-ſectione.* 27.
Reprehenſio *Chymiatrorum* iſtorum, qui ſeſe hoſtes internecinos *omni vena-ſectioni* palam denunciant. *ibid.*
Adeptorum imaguncula quædam. *ibid.*
Teſtaceorum vires & facultates. *ibid.*
Teſtaceorum nomine quænam hîc intelligenda ſint. *ibid.*
Propter ignorantiam illorum usûs *opiata* in uſum ita immodicum irrepſiſſe. 28.
Quòd *narcotica* infantibus neque ſint neceſſaria, neque tuta. *ibid.*
Medici *narcoticis* faventis ſuper eâ re ſcomma. *ibid.*
Medicamentorum omnium impensè *calidorum*, ut & *cardiacorum* in meditatione tenellorum notatur periculum. 29.
An *Teſtaceorum* uſus *obſtructiones* pariat? *ibid.*
Quid veteres Medici de Acidorum uſu uno ore ſenſerint. 30.
Quantò magis apud nos acidorum uſus, quàm alibi extimeſcendus. *ibid.*
Quid ſit de *criſibus* judicandum. *ibid.*
Naturam criſium evacuationes plurium generum vel in *febribus* planè indicare. *ib.*
De *præcipitantium* uſu & viribus quid ſit ſentiendum. 31.
Cathartica eſſe *Præcipitantium* medicamentorum primaria. *ibid.*
Quomodò *febres* admodùm mites deveniant ſæpè, quas dicunt, *maligna.* *ibid.*
Methodus medendi *peſti* apud *Turcas* invaleſcens. 32.
Febrium apud nos cauſam repletioni utplurimùm deberi. *ibid.*
Quòd in Febribus ſpiritus animales nullo veneno, ut quidam docti ſentiunt, vulgò inficiantur. 33.
Notio *malignitatis* coarguitur. *ibid.*
Sudorifica qualia, & quouſque ſint utilia. *ibid.*
Hiſtoria *febris* quæ anno præterlapſo fuit maximè *Epidemica.* 34.
De *dentitione difficili* infantum, ejuſque Curatione. *ibid.*
Duplex *dentitionis* tempus. 35.
Quodnam inſtrumentum ſit gingivis incidendis magis commodum. *ibid.*
Hirudinum applicationem Dentitioni faciliùs promovendæ multùm conducere. *ib.*
Aphtharum curatio. 36.
Cur *aphthis* producendis ita ſint proclives infantes. *ibid.*
Cur Medici temperamentum corporis ex conſpectu linguæ ſoleant dignoſcere. *ib.*
Diarrhœa quomodò curatur. *ibid.*
Vomitus infantum. 37.
Quo caſu, & quâ cautelâ Narcoticorum uſus modicus infantibus permitti poſſit. *ib.*
Quodnam Emeticum ſine magno diſcrimine illis nonnunquam exhibere liceat. *ib.*
Terminibus eorum quæ *ſpecificè* conveniunt. *ib.*
Convulſionibus quæ apprimè conducunt. 38.
Quod in intervallis Convulſionum, nunquam in ipſis paroxyſmis tuta, atque aliquando neceſſaria ſit ſanguinis detractio. *ib.*
Specifica veterum *antepileptica* facultatibus diu prædicatis raro pollent. *ib.*

Exemplum puellæ *convulſionibus* vehementiſſimis correptæ, & rebus nullius momenti æſtimatis ad ſanitatem reſtitutæ. 39.
Epiſpaſticorum uſum tenellis minùs convenire. ib.
Annotatio non minimi momenti. ib.
Quænam in Convulſionibus vehementiſſimis magis proſint. 40.
In verâ Maniâ remedium haud vulgare annotatur. ib.
Quædam ad *variolas & morbillos* infantum ſpectantia. ib.
Argumentum à *naturâ variolarum* deductum, adversùs regiminis calidioris uſum. 41.
Quod maxima hominum pars à veritate facilè deflectat, quis verò propiùs illi accedat. ib.
Exempla diverſorum *Infantum* per noſtram hanc methodum à *febribus* ſuis liberatorum. 42.
Aloeticorum noxæ, in tenellorum febribus, inſignis obſervatio. 47.
Pueri *atrophiâ verminosâ* penè confecti curatio. 49.
Æthiopis mineralis deſcriptio nova, ejuſque comparatio cum præparatione vulgari. ib.
Objectio contrà methodum præſcriptam. 50.
Reſponſio. 51.
Quid ſit de *Chymiâ* ſentiendum. ib.
Vina Medicata, Tincturaſque omnes ſine igne optimè præparari. ib.
Elixir Proprietatis infuſione frigidâ confectum ventriculo eſſe magis gratum & acceptum, quàm quod digeſtione calidâ vulgò præparatur. ib.
Quamobrem chymicorum nimis amantes in ſummâ rerum inopiâ plerùmque degant. 52.
Ad opes comparandas quænam ſit ratio vivendi requiſita. ib.
Præcellentia *operum naturæ* iis quæ *arte* fiunt. ib.
Materiæ Medicæ, quæ in *Dioſcoridis* aliorumque Veterum libris uberrimè exhibetur vindicatio quædam, & præ aliis Recentiorum, modis ejuſdem laudatio. ib.
Mölleri liber ſcripta *Dioſcoridis* & *Matthioli* in methodum praxi Medicæ accommodam reducens æquis encomiis celebratur. 53.
Nullam verò Materiam Medicam ex uſu eſſe ſine methodo medendi. ib.
Duo naturæ ſummè admiranda phænomena Curioſorum explicationi proponuntur, in quibus Supremæ Omnipotentiæ permanentia veſtigia ſunt ſemper manifeſta. 54.
Alia quædam Ingenioſorum ruminatione haud indigna. ib. &c.
Concluſio.

FINIS.